

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԺԱՄԱՆԱԾ ՍՈՒՐԻԱՐԱՅԵՐԸ ՍՏԱՐՈՒԹՅԱԾ ԵՆ ՀԱԼԵՊԻ ԿԱՑՈՒԹԵԱՄԲ

Սիրիացի ապստամբներու կողմէ հայաշատ Հալէպ քաղաքի վրայ կատարուած յարձակումը կը մտահոգէ այն սուրիահայերուն, որոնք այս վերջին շրջանին հաստատուած են Հայաստան:

Երկու շաբաթ առաջ Հալէպէն Երեւան տեղափոխուած Կարպիս Արապաթեան, հոն ձգելով կիներու որդին, «Ազատութիւն» ռատիոկայանին յայտնած է որ, պարբերաբար կապ կը հաստատէ հարազատներուն հետ: Ան կը յայտնէ, որ թէեւ իրենց թաղամասը հեռու է ապստամբներէն, բայց «մտահոգութիւնը մեծ է»:

«Վախենում են, բարով-խերով գան, ուրիշ բան չեն մտածում», - ըսած է Արապաթեան: Ան կը պատմէ, որ անցեալ շաբաթ ապստամբները Հալէպի մէջ առեւանգած էին իր հայ ընկերոջ որդին: Անոնք վերջինս ազատ արձակած են 100 հազար տոլար փրկագինի դիմաց:

Արապաթեանի որդին ու կինը Հայաստան գալու դժուարութիւն ունին, քանի որ Հալէպ-Երեւան ինքնաթիռի տոմսերը սպառած են: Կնոջը եւ որդին Հալէպ ձգած սուրիահայը Հայաստանի կառավարութեան ընդամէնը մէկ ինդրանք ունի՝ աւելցնել Հալէպ-Երեւան թռիչքներու թիւը:

«Միայն ես չեմ, ինձ նման շատերը կան, ուզում են գալ... մենք շատ բան չենք ուզում, ոչ տուն ենք ուզում, ոչ գործ ենք ուզում, բարով-խերով թող հասնեն, ամէն մարդ թող իր լուծակով իր հարցերը լուծի: Գոնէ ճամբայ տուէք, մտնենք, մե՞ղք չեն, բոլորս էլ հայ ենք», -

ըսած է Արապաթեան:

Վեց ամիս առաջ Հայաստան եկած սուրիահայ Անդրանիկ Վարդանեան ռատիոկայանին հետ զրոյցի ընթացքին պատմած է. «Հօրաքրոջս ամուսնու խանութը վտանգաւոր շրջանի մէջ է: Մօտ մէկ շաբաթ առաջ պատերի վրայ գրել էին՝ ինդրում ենք խանութները չբացել, այսինքն կը խփենք եւ այլն: Երէկ թնդանութիւնով էին մտել ոչ հայկական թաղամաս, բայց խօսել էմ բարեկամներին եւ ընկերներին հետ, ասում են, որ կրակոցների ձայնը լսում է», - ըսած է Վարդանեան:

Սուրիոյ խորհրդարանի միակ հայ պատգամաւոր Սուլայուլ Սուլայուլեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանին հետ զրոյցի ընթացքին հակառակը պնդած է: Ան ըսած է որ, Հալէպի մէջ իրավիճակը վտանգաւոր չէ: Քաղաքի ներսը արտակարգ որեւէ պատահար մինչեւ հիմա չէ արձանագրուած:

Սուրիահայ պատգամաւորը ըսած է, որ հայկական համայնքի ներկայացուցիչներու մեծ մասը այս պահուն չեն ուզեր վերջնականապէս լքել Սուրիան: «Կարող է պատահել, շատ բնական է, որ օրինակ, նա, ով հայաստանեան ինքնութիւն ունի, Հայաստան ճամբորդի, ով լիբանանեան ինքնութիւն ունի, կարող է ճամբորդել Լիբանան, եւրոպական ինքնութիւն ունեցող կարող է եւրոպա ճամբորդած լինել, սակայն չի կարելի ասել, որ այսպէս հաւաքական, ծրագրուած գաղթի ծրագիր գոյութիւն ունի», - ըսած է Սուլայուլեան:

ԲԱԿՕ ՍԱՐԱԿԵԱՆ ՎԵՐՆՏՐՈՒԵՑԱՒ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱԴԻ ՆԱԽԱԳԱՅ

Հինգշաբթի, Յուլիս 19-ին Լեռնային Ղարաբաղի մէջ տեղի ունեցած նախագահական ընտրութիւններու նախնական արդիւնքներով, նախագահ Բակօ Սահակեան վերընտրուած է՝ ստանալով 47 հազար 85 ձայն կամ քուէներու 66.70 տոկոսը:

Ղարաբաղի Ազգային Ժողովի պատգամաւոր, պաշտպանութեան նախկին փոխնախարար եւ Ազգային հերոս Վիտայի Բալասանեանի ի նպաստ քուէարկած է 22 հազար 966 ընտրող կամ քուէարկութեան մասնակիցներու 32.50 տոկոսը, իսկ դիտաշխատող Արկադի Սողոմոնեան ստացած է 594 ընտրողի ձայնը:

Լեռնային Ղարաբաղի հինգերորդ նախագահական ընտրութիւններուն մասնակցած է 72 հազար 833 քաղաքացի, կամ ընտրական իրաւունք ունեցողներու 73.43 տոկոսը:

Ընտրութիւններուն հետեւող տեղական եւ միջազգային դիտորդները «Ազատութիւն» ռատիոկայանին յայտնեցին, որ քուէարկութեան ընթացքը եղած է նորմալ եւ խախտումներ չեն նկատուած:

«Ընտրութիւններն ազատ էին, բայց ոչ արդար», - յայտարարած է Բակօ Սահակեանի գլխաւոր մրցակից Բալասանեանը:

«Գործող նախագահը եւ նրա թիւը ի վիճակի չեղան ապահովել արդար ընտրութիւններ», - ըսած է Ղարաբաղի նախագահի թեկնածուն՝ շարունակելով. - «Ամբողջ նախընտրական քարոզարշաւի ժամանակ եւ ընտրութիւնների օրը

Լ.Ղ.Հ նախագահ Բակօ Սահակեան

Ժողովրդի վրայ եղել են ճնշումներ, վարչական ռեսուրսն ամբողջովին ուղղուած է եղել գործող նախագահի ձայնահաւաքին: Ամենամեծ ճնշումները եղել են Քաջաթաղի եւ Շահումեանի շրջանների բնակիչների վրայ»:

Ընտրութիւնների ընթացքի մասին դրական կարծիք յայտնեց Եւրախորհրդարանի պատգամաւոր էլէյնի Թեոխարոս, որ Ղարաբաղ կատարած իր այցելութեան համար յայտնուած է Ատրպէյճանի «սեցանկին» վրայ:

Բակօ Սահակեան առաջին անգամ Ղարաբաղի նախագահ ընտրուեցաւ հինգ տարի առաջ:

ՍԴՀԿ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ԳԻՐԸ՝ ՆԱԽԱԳԱՅ ԲԱԿՕ ՍԱՐԱԿԵԱՆԻՆ

Մեծարգոյ Պր. Բակօ Սահակեան
Նախագահ՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական վարչութիւնը Հայաստանի եւ սփիւռքի իր բոլոր կառոյցներուն անունով շնորհաւորանքներ կը յղէ նախագահի պաշտօնին՝ Ձեր վերընտրութեան առիթով:

Յուլիս 19-ին ժողովրդավարական բարձր մակարդակով կայացած ընտրութիւնները, յաղթանակ էին Արցախի ամբողջ ժողովուրդին համար, կարեւոր քայլ մը հանդիսանալով ազգային իմբնորոշման գծով անոր մղած պայքարի ցամաքին:

Կըլուսանք, որ Ձեր պաշտօնավարման երկրորդ շրջանին, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնը կը վերադառնայ բնականութիւններու սեղան եւ Միջազգային միջնորդական կազմակերպութիւնները կը գիտակցի, որ ժողովրդավար Արցախը չի կրնար, որեւէ պարագայի տակ բռնատիրական Ատրպէյճանի կազմին մէջ գտնուիլ:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութիւնը կը շարունակէ հաւատարիմ մնալ Արցախի ժողովուրդի արդար դատին ու իր գորակցութիւնը կը յայտնէ Լեռնային Ղարաբաղի դեկավարութեան:

Կը Մաղթեմք Ձեզի յաջողութիւն՝ դժուարին Ձեր առաքելութեան մէջ:

ՍԴՀԿ Կեդրոնական Վարչութիւն
Յուլիս 21, 2012

«ՄԱՍԻՍ»Ի ՅԱՋՈՐԴ ԹԻՒԻԸ
Տարեկան արձակուրդի բերումով «Մասիս» լոյս չի տեսներ Օգոստոսի յաջորդ երկու շաբաթներուն:
Մեր յառաջիկայ թիւը լոյս կը տեսնէ Շաբաթ, Օգոստոս 18-ին

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ՆՈՒԻՐՈՒԹՅՈՒՆ Ս. Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 125-ԱՄԵԱԿԻՆ

Այս տարի Հայաստանի թէ սփիւռքի տարածքին, մեծ շուքով կը նշուի Սոցեալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան (ՍԴՀԿ) հիմնադրութեան 125 ամեակը: Ծոնակատարութիւններու շարքին, Հոկտեմբեր 27ին, Քալիֆորնիոյ Պրայէք քաղաքի Ուտպլըրի համալսարանին ներս տեղի պիտի ունենայ գիտաժողով մը, մասնակցութեամբ ակադեմիականներու:

Գիտաժողովը կը հովանաւորուի Քալիֆորնիոյ Համալսարանի-Լոս Անճելըս Հայկական Արդի Պատմութեան Ռիչարտ Յովհաննիսեան Ամպիոնի, Միչիգընի Համալսարանի-Տիրպուրն Հայկական Ուսումնասիրութեան Կեդրոնի, Ուտպլըրի համալսարանի եւ Հայկական Ուսումնասիրութեան Կենտրոնի Ազգային Միութեան (NAASR)

Գիտաժողովին պիտի քննարկուին ՍԴՀԿի պատմութեան զանազան փուլերը, որոնց մասին յատուկ աշխատասիրութիւններով ելոյթներ պիտի ունենան Փրոֆ. Ռիչարտ Յովհաննիսեան, Դոկտ. Ժիրայր Լիպարիտեան, Դոկտ. Արա Սանճեան, Փրոֆ. Արա Տոսթրեան, Դոկտ. Կարապետ Մոմճեան, Դոկտ. Հրաչ Զիլինկիրեան, Փրոֆ. Վարդան Մատթէոսեան, Դոկտ. Վահրամ Շէմմասեան եւ Արամ Արքուն:

Հովանաւորներն ու կազմակերպիչ յանձնախումբը, ակադեմիական շրջանակներու մէջ հանդէս եկած են կոչով մը, հրաւիրելով աշխարհասփռ ակադեմիականներ, ներկայացնելու աշխատասիրութիւններ այս մասին: Ներկայացուած նիւթերը պիտի քննարկուին ակադեմիական յանձնախումբի մը կողմէ, որ ընտրելով յաջողագոյնները, պիտի հրաւիրէ հեղինակները մաս կազմելու գիտաժողովին:

Գիտաժողովը կը նպատակադրէ նոր լոյս սփռել անցած 125 տարիներու հայ ժողովուրդի պատմութեան զանազան երեսներուն վրայ:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար կարելի է կապ հաստատել info@sdhp125.org հասցեով եւ կամ այցելել www.SDHP125.org կայքէջը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԴ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՅԱԿՈՐԲԱԴԱԼԵԱՆ

Հայաստանի անկախութիւնից ի վեր, սիրիահայտութեան խնդիրը լրջագոյն խնդիրներէ մէկն է, որ Հայաստանը որպէս պետութիւն ստիպուած է լուծել կամ որին Հայաստանը ստիպուած է արձագանգել որպէս պետութիւն: Ինչ խօսք, այդ ամէնում համեմատութիւնից դուրս է Ղարաբաղի պատերազմն ու դրա հետ կապուած ռազմական, տնտեսական եւ քաղաքական խնդիրները:

Բայց, օրինակ, Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութեան տիրոջութեամբ, սիրիահայտութեան խնդիրը փաստացի աննախադէպ է իր լրջութեամբ ու ծանրութեամբ, որ կանգնել է պետութեան առաջ:

Բանն այն է, որ անկախ Հայաստանը առաջին անգամ ստիպուած է «տէր» «տէր» կանգնել սփիւռքին, «տէր» կանգնել պետութեան դիրքերից, յանձնել համայն հայութեան պետութիւն հանդիսանալու քննութիւնը, որովհետեւ ինչքան էլ առաջ քաշուեն «հայկական աշխարհներ» կամ այլ տեսութիւններ, աներկբայ է, որ համահայկական ներուժը կարող է արդիւնաւէտ աշխատել միայն այն դէպքում, երբ այդ ամէնի առանցքը Հայաստան պետութիւնն է:

Հետեւաբար, պետութիւնն էլ այդ ամէնի առանցքը դառնալու համար պէտք է դրսեւորի իր արդիւնաւէտութիւնը, ու այդ առումով Սիրիայի հայ համայնքի խնդիրը փաստացի դարձաւ, առաջին ու միանգամից բաւական բարդ ու ծանր փորձութիւնը:

Եւ մնացեալ բոլոր ասպեկտներից գատ, առկա իրավիճակը, այդ խնդրի լուծումը, խնդրի հանդէպ պետական արձագանգը կարեւոր եւ հակառակ է նաեւ հենց այդ տեսանկիւնից: Պետութեան պարագայում խօսքը միայն իշխանական գերատեսչութիւնները, պաշտօնեաները չեն: Խօսքը հաւաքականութեան մասին է՝ իշխանական եւ հասարակական շերտերի պատրաստութեան, թէ որքանով է Հայաստանը որպէս պետութիւն կարողանում լուծել իր արտերկրի հայրենակիցների խնդիրը, որքանով է հասարակութիւնը կարողանում պետութեանն օժանդակել, անել անհրաժեշտը, կամ պարտադրել, որքանով է հանրութիւնը կարողանում իր մէջ ընդունել ու տեղ տալ տասնեակ հազար նոր հայրենակիցների, որոնք հայ են, բայց նաեւ զգալիօրէն տարբեր, քան հայաստանցիները, ինչն անխուսափելիօրէն կարող է առաջացնել բազմաթիւ խնդիրներ նաեւ հոգեբանական տիրոջութեամբ՝ թէ՛ հայաստանցիների, թէ՛ Սիրիայից Հայաստան եկածների համար:

Հայաստանը ներկայում որպէս պետութիւն քննութիւն է յանձնում այդ ամբողջական հարցերի շրջանակում: Եւ առաջամ պէտք է արձանագրել, որ պատկերը հակասական է, յարաբերական: Եւ նաեւ պէտք է արձանագրել, որ հասարակութիւնն այդ առումով գտնուեց առաւել աղեկաթ, քան իշխանութիւնը:

Ինչ խօսք, հասարակութեան համար հրապարակային արձագանգն արտայայտելը շատ աւելի դիւրին էր, իսկ իշխանութիւնն անկասկած կաշկանդուած էր իր

հրապարակային գործողութիւններում: Բայց, մի քանի փաստեր վկայեցին, որ իրականում իշխանութիւնը «կաշկանդուած» է գործել ոչ միայն հրապարակաւ, այլ չի գործել նաեւ իրականում:

Օրինակ, ազգային պիլափոխադրող Արմաւիայի տոմսերի թանկացումը, չուերթերի յաճախականութեան չափացումը: Օրինակ այն, որ կառավարութիւնն ընդամենը Յուլիսի 19-ին է փակ նիստում քննարկում Սիրիայի հայ համայնքի խնդիրը: Օրինակ այն, որ անցնող ամիսների ընթացքում, ինչ լարում է իրավիճակը Սիրիայում, Սփիւռքի նախարարը ոչ մի անգամ չի այցելում տեղի հայ համայնքի հետ խորհրդակցութիւն անցկացնելու եւ հնարաւոր սցենարների մասին խօսելու: Կան այլ օրինակներ, որոնք վկայում են, որ ոչ միայն հրապարակաւ, այլ նաեւ կուլիսային մակարդակում Հայաստանի իշխանութիւնը չի գործել իրավիճակին համարժէք:

Միեւնոյն ժամանակ, թէեւ հասարակութիւնը շատ աւելի համարժէք է արձագանգել իրավիճակին՝ ամիսներ առաջ սկսել բարձրաձայնել առկա խնդրի եւ հնարաւոր զենքերացիայի մասին, քննարկել խնդիրը հանրային հարթակներում, նաեւ այժմ ձեռնարկել ինքնակազմակերպման քայլեր եւ Հայաստան եկած սիրիահայրենիքի աջակցութիւն ցուցաբերելու մեխանիզմներ մշակել, այդուհանդերձ այն հանգամանքը, որ հանրութիւնը չի կարողացել զուգահեռ համարժէքութիւն պարտադրել նաեւ իշխանութեանը, որոշակիօրէն նուազեցնում է հանրային աղեկատուութեան, արդիւնաւէտութեան գործակիցը:

Ընդհանուր առմամբ, Հայաստանը որպէս համալիր պետականութիւն շատ աւելի մօտ է «համահայկական» առաքելութեան քննութիւնը տապալելուն, քան հակառակը:

Կոնկրետ սիրիահայտութեան խնդրի առումով անշուշտ ամենեւին ուշ չէ շտկել իրավիճակը, առաւել արդիւնաւէտ դարձնել պետական արձագանգը:

Ինչ վերաբերում է ընդհանրապէս պետականութեան համալիրի արդիւնաւէտութեանը, ապա ներկայիս իրավիճակն անշուշտ պէտք է դառնայ լրջագոյն քննարկման առարկայ թէ՛ իշխանական, թէ՛ հասարակական մակարդակում, եւ պէտք է կատարուեն լուրջ հետեւութիւններ:

Ինչ խօսք, մեղմ ասած ցանկալի չէ, որպէսզի Հայաստանը եւս մէկ անգամ կանգնի համաման խնդիրների առաջ, բայց համաշխարհային քաղաքականութեան «օրինաչափութիւնները» պետութիւնների, ժողովուրդների, հասարակութիւնների համար ենթադրում են այդօրինակ խնդիրների պարբերական առաջացում: Իսկ համաշխարհային պատմութեան մեջ նշանակալի տեղ, դեր, կշիռ են ունենում այն պետութիւնները, ժողովուրդներն ու հասարակութիւնները, որոնք ոչ թէ հնարամտութիւն կամ բախտ են ունենում շրջանցել այդօրինակ խնդիրները, այլ ունենում են դրանք յաղթահարելու մտաւոր, հոգեւոր ու ֆիզիկական կենսունակութիւն:

«ԼՐԱԳԻՐ»

ԳԱՂԱՓԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՅ, ՄԱՑ ՄԱՑԱԾԸ

ՄԱՐԿ ՆՇԱՆՆԱՆ

Այսօր բաւականին մոդայիկ է դարձել այն տեսակետը, թէ ընդդիմութիւնը չի կարողանում միաւորուել, որովհետեւ հասարակութեանը համախմբող գաղափար չկայ, կոպիտ ասած՝ չկայ այն նպատակը, յանուն որի բոլորը միասնաբար պայքարեն: Իրականում, իհարկէ, այդ նպատակը լաւ էլ գոյութիւն ունի:

Շատ կարճ դա հնչում է այսպէս. բոլորն էլ ուզում են ապրել նորմալ երկրում: Այսինքն՝ ուզում են նորմալ աշխատանք, որի դիմաց նորմալ կը վարձատրուեն, ուզում են, որ իրենց երեխաները նորմալ կրթութիւն ստանալու հնարաւորութիւն ունենան, ուզում են, որ օրէնքի առջեւ բոլորը հաւասար լինեն, ուզում են պաշտպանուած լինել օրէնքով եւ այլն: Հենց այս «տեսլականի» շուրջ էլ պատրաստ է համախմբուել ժողովուրդը:

Ի դէպ, երբեւէ տեսել էք, թէ ինչպէս են գիւղերում փորձում նորոգել փչացած հեռուստացոյցը: Տանտէրը, բնականաբար, առաջին հերթին ինչքան ուժ ունի՝ բամբուկ է հեռուստացոյցի գլխին, յետոյ հաւաքում են հարեանները, ամէն մէկն իր հերթին ինչ-որ տեղին խփում է, յետոյ ամէն մէկը մի կոճակ է սեղմում, եթէ մօտերքում տատիկ կայ՝ առաջարկում է եզան լեզու դնել, եւ այդպէս շարունակ՝ մինչեւ մէկնում է կը գլխի է ընկնում, որ կարելի է պարզապէս կարգալ ինստրուկցիան: Չէ, ինստրուկցիան, բնականաբար, չեն գտնում (գիւղերում վառարան վառելու համար միշտ էլ թուղթը քնութիւն է անում), բայց խնդիրը դա չէ: Խնդիրն այն է, որ մեր դէպքում այդ «ինստրուկցիան» ՀՀ Սահմանադրութիւնն է: Կարելի է, չէ, աշուձախ գլխին բամբուկ կամ եզան լեզու դնելու փոխարէն (մէկը «հայկական աշխարհ» է կառուցում, միւսը Ստամպուլն է գրաւում, երրորդն առաջարկում է մտնել Ռուսաստանի կազմի մէջ, չորրորդը սարեր է տեղաշարժում) պարզապէս պայմանաւորուել, որ սրանից յետոյ առաջնորդում ենք ՀՀ Սահմանադրութեամբ, եւ վերջ: Առանց վերապահումների: Ահա եւ հասարակութիւնը համախմբող գաղափարախօսութիւն: Ընդ որում՝ «սահմանադրական կարգի վերականգնում» ձեւակերպումն այնքան էլ ճշգրիտ չէ, որովհետեւ մեծ հաշուով՝ այդ կարգը Հայաստանում երբեւէ լիարժէք չի էլ գործել: Երեւի աւելի ճիշդ կը լինի խօսել սահմանադրական կարգի հաստատման մասին: Եւ թող քաղաքական որեւէ ուժ համարձակուի յայտարարել, թէ ինքը չի ընդունում այդ գաղափարը եւ գտնում է, որ շատ աւելի «ազգային» գաղափարներ կան:

Կարող են առարկել, թէ այդ դէպքում ի՞նչ տարբերութիւն, չէ՞ որ Սերժ Սարգսեանն էլ է նոյն բանն ասում: Այո, բայց չէ՞ որ բոլորը գիտեն, որ նա սուտ է ասում: Օրինակ՝ երէկ ոստիկանների հետ հանդիպման ժամանակ նա խօսում էր այն մասին, որ պէտք է վերացնել համակարգում առկա թերութիւնները, չոտնահարել մարդկանց իրաւունքները եւ այլն, իսկ ելոյթից ընդամենը մի քանի ժամ անց ՀԱԿ ակտիւիստներից չորս հոգու, որոնց ոստիկա-

նութիւնում կարգին ծեծել էին, դատապարտեցին 2-6 տարուայ ազատազրկման: Կամ, ասենք, ընդամենը մի քանի ամիս առաջ Սերժ Սարգսեանը յայտարարում էր, թէ Ազգային ժողովում գործարարներ չպէտք է լինեն, բայց յետոյ շրջում էր ընտրատարածքներով ու կոչ անում ձայն տալ կոնկրետ գործարարների: Մի խօսքով, հասարակութեան համար վաղուց պարզ է, որ Սերժ Սարգսեանի ասածը «սանաւանի չի», նա հրապարակաւ մի բան ասում է, բոլորովին այլ բան՝ անում: Այսինքն՝ եթէ հասարակութիւնը համախմբուած է այն գաղափարի շուրջ, որ պէտք է առաջնորդուել բացառապէս ՀՀ Սահմանադրութեամբ, այդ գործում ում վրայ ասես կարող է յոյս դնել՝ բացի Սերժ Սարգսեանից: Այդ հարցում նա վաղուց բացայայտել է իր «պրոֆեսիոնալիզմը»-ը (Կարէն Կարապետեանի ականջը կանչի):

Մի խօսքով՝ գաղափարը կայ: Մնում է, որ քաղաքական ուժերն իրար գլխի հաւաքուեն ու «տնավարի» որոշեն, որ առաջնայինը Սահմանադրութիւնն է, որովհետեւ երկրի վիճակն արդէն էքսպերիմենտների իրաւունք չի տալիս: Իսկ թէ ինչպէս՝ նոյն Սահմանադրութեան մէջ հերթով գրուած է: Սկզբում պէտք է այնպէս անեն, որ իշխանութիւններին ընտրի ժողովուրդը, յետոյ պիտի ապահովեն, որ օրէնքի առջեւ բոլորը հաւասար լինեն, յետոյ պիտի ապահովեն հաւասար մրցակցային դաշտ, եւ այդպէս շարունակ: Ու մէկ էլ տեսար՝ «հեռուստացոյցը նորոգուեց»: Պետութեան գլխին բամբուկ ժամանակները վաղուց են անցել:

«ՉՈՐՐՈՐԴ ԻՆՔՆԻՇՆԱՆՈՒԹԻՒՆ»

ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՏՈՒՄԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈՒԿՐԱՏ ԶՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԹԹ. ԱՐՇԱԿ ՊԱՁԱՆԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
ԳԱՐՐԻԷԼ ՄՈԼՈՅԵԱՆ
ՍԱՅԱԿ ԹՈՒԹԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ԴԱԻԹԵԱՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

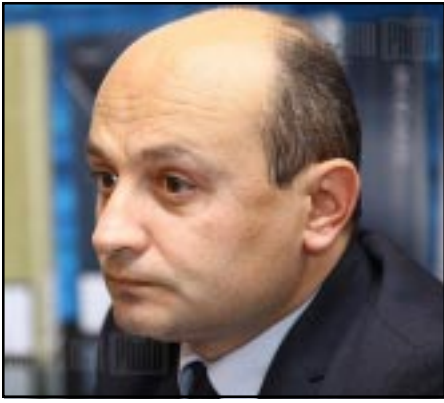
MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$225.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՐԱՅԱՍՏԱՆ

ՍՏԵՓԱՆ ՍԱՖԱՐԵԱՆՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՎԱՆՕ ՍԻՐԱԴԵՂԵԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒՄԸ ԴԱԴԱՐԵՑՆԵԼ

«Ես ընդհանուր առմամբ կողմ եմ, որպէսզի Վանօ Սիրադեղեանը վերադառնայ Հայաստան: Եւ եթէ նրա անուան եւ նրա գործողութիւնների հետ կապուած կան վիճելի խնդիրներ, ապա այդ խնդիրները պէտք է լուծուեն Հայաստանում եւ Հայաստանի օրէնսդրութեան շրջանակներում»,- «Առաւօտ»-ի հետ գրոյցում այսպիսի կարծիք յայտնեց «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան քարտուղար Ստեփան Սաֆարեանը՝ ֆէյսբուքեան «Ելք» խմբում իրականացուող ստորագրահաւաքի առնչութեամբ:

Նախկին պատգամաւոր Ստեփան Սաֆարեան

Նրա խօսքերով՝ «Վանօ Սիրադեղեանի երկարաժամկէտ «փախուստը» Հայաստանից, պարտադրուած փախուստը, ես պիտի ասեմ, մի բանի մասին է վկայում՝ այն հարցերի պատասխանները, որոնք առաջադրուեցին Վանօ Սիրադեղեանի հետ կապուած, այդպէս էլ իրենց պատասխանները չստացան: Այդ պատասխանները տրուեցին այն կերպով, ինչ կերպով որ դրանք ձեռնառու էին նախորդ նախագահին եւ նրա իշխանութեանը: Հետեւաբար, հաշուի առնելով, որ դրանք չեն կարող երբեքից վստահելի լինել, քանի որ դատավարութիւնը եւ այդ հարցերի պատասխանները տրուեցին Վանօ Սիրադեղեանից յետոյ, մի բանի մասին են վկայում, որ պէտք է վստահելի նոր ընթացք ունենան, իսկ դրա համար ցանկալի է, որպէսզի Վանօ Սիրադեղեանը լինի Հայաստանում եւ վերադառնայ Հայաստան: Այս կապակցութեամբ, այո, նրա ներկայութիւնը Հայաստանում, թէկուզեւ այդ հարցերի պատասխանները ստանալու համար կարեւոր են: Ինչպէս նաեւ վերջին հաշուով Վանօ Սիրադեղեանը նաեւ մտաւորական է, գրող, նրա ստեղծագործութիւնները հասարակութեան մի հատուածի համար արժեւորում են՝ որպէս գրական գործեր, եւ այս կտրուած քով որպէս մտաւորական

նրան վերադարձնելու նախաձեռնութիւնը իմ համար ընկալելի է»: Ոստիկանութիւնը պարզաբանել է, որ եթէ Վանօ Սիրադեղեանը գա Հայաստան՝ անմիջապէս կը ձերբակալուի եւ կը կալանաւորուի: Այս առնչութեամբ պարտաճարեանն ասաց. «Ոստիկանութիւնն այդպէս պիտի ասէր, որովհետեւ իշխանութիւնների կողմից Վանօ Սիրադեղեանը ներկայացուել է միջազգային հետախուզման, հետեւաբար օրէնսդրութեան համաձայն, եթէ Վանօ Սիրադեղեանը վերադառնայ Հայաստան, պէտք է հետեւի նրա ձերբակալութիւնը»: Վանօ Սիրադեղեանի ձերբակալումը տեղի չունենալու համար Հայաստանի իշխանութիւնները նրան պէտք է դուրս բերեն միջազգային հետախուզումից»: ՀՀ փոխնախագահ Գալուստ Սահակեանը Վանօ Սիրադեղեանի մասին ասել էր, որ նա լուրջ քաղաքական գործիչ է եւ պատմական երեւոյթ: Մեր հարցին, թէ ինչո՞ւ է բացատրում ՀՀ անաւան ղեկավարից մէկի նման արտապատեւելը՝ պարտն Սաֆարեանը պատասխանեց. «Եթէ պատմական երեւոյթ է, կարծում եմ, իշխող կուսակցութիւնը կարող է նաեւ այդ քայլը կատարել՝ հանելով միջազգային հետախուզումը Վանօ Սիրադեղեանի վրայից»:

ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆԵԱՆ.«ՍԵՐԺ, ԻՄԱՑԻՐ, ՄԵՆՔ ԷԼ ԽՆԴԻՐ ԶՈՒՆԵՆՔ ՆՈՐԻՑ ՔԱՂԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼ ԴԱՌՆԱԼՈՒ»

Գլխաւոր դատախազութեան շէնքին առջեւ ցուցարարները կը բողոքեն ՀԱԿ-ի երիտասարդներուն նկատմամբ արձակուած վեհոյն դէմ

Ի պաշտպանութիւն 2-6 տարուայ ազատազրկման դատապարտուած ՀԱԿ ակտիւիստների՝ Յուլիս 24-ին ցոյց էր կազմակերպուել զլխաւոր դատախազութեան շէնքի առջեւ: Սկզբում ոստիկանները շարքերով փակել էին դատախազութեան շէնքը, որ ցուցարարները չմտնեան, բայց ԱԺ ՀԱԿ պատգամաւոր Նիկոլ Փաշինեանի ու Երեւանի փոխոստիկանապետ Ռոբերդ Մելքոնեանի բանակցութիւններից յետոյ, ցուցարարներին թոյլատրուեց մտնել դատախազութեան շէնքին: Ցուցարարները պահանջում էին արդարացնել տղաներին: Ն. Փաշինեանը նկատեց, որ մինչեւ Մարտի 1-ի գործով բոլոր մեղաւորներին իրենց չուղարկեն քրէալատարողական հիմնարկներ, նրանք իրենց անընդհատ ուղարկելու են.

«Հիմա կարող ենք ասել, որ Հայաստանում կայ քաղաքատարկեալ, եւ պետութիւնն ու Սերժ Սարգսեանի յանցագործ իշխանութիւնն ուզում է ցոյց տալ, որ իրենք խնդիր չունեն նոր քաղաքատարկեալներ ունենալու հետ: Մեր պատասխան ուղերձը սա է, ուրեմն Սերժ, իմացիր, մենք էլ խնդիր չունենք նորից քաղաքատարկեալ դառնալու հետ: Միեւնոյն է, դու չես կարող այս պայքարը կասեցնել, բայց մենք պէտք է հասկանանք, որ այս պայքարը չի կարող անվերջ տեւել, այս պայքարը պէտք է բերի քաղաքական յաղթանակի. մենք պատրաստ ենք նստելու, բայց առաջինը մենք պէտք է Սերժ Սարգսեանին պատրաստենք նստելու, որովհետեւ մինչեւ Սերժ Սարգսեանը չի նստել, մենք նստելու ենք դուրս գալու, հանրապետութեան բոլոր քաղաքացիները»:

ԴԱՏԱՐԱՆԸ ՄԵՐԺԵՑ ՕՍԿԱՆԵԱՆԻ ԴԻՍՈՒՄԸ

Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրաւասութեան դատարանը Յուլիս 24-ին դռնփակ նիստում մերժեց Հայաստանի նախկին արտգործնախարար, «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան անդամ, Ազգային ժողովի պատգամաւոր Վարդան Օսկանեանի փաստաբանի բողոքը:

Փաստաբան Տիգրան Աթանէսեանը դիմել էր դատարան՝ պահանջելով վերացնել «Սիվիլիթաս» հիմնադրամին եւ նրա հիմնադիր Օսկանեանին առնչուող քրէական գործ յարուցելու մասին Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան որոշումը: Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրաւասութեան դատարանում Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան որոշումը վիճարկել է նաեւ «Սիվիլիթաս»-ը՝ խնդրելով վերացնել այն: «Սիվիլիթաս»-ի գործունէութեանն առնչուող քրէական գործը Մայիսի 25-ին ԱԱԾ-ի քննչական վարչութիւնում յարուցուել է փողերի լուացման, յանցաւոր ճանապարհով ստացուած առանձնապէս խոշոր չափերով եկամտատներն օրինականացնելու յատկանիշներով: Նախկին արտգործնախարարը կտրականապէս հերքում է մեղադրանքը:

ՄԱՍՆԱԻՐ ԲՈՒՅԵՐԻ ԴԻՍՈՐԴՆԵՐԻ ԹԻԸ ՆՈՒԱԶԵԼ Է 80-90 ՏՈԿՈՍՈՎ

2010 թուականին ընդունուեց «Բարձրագոյն կրթութեան» մասին եւ «Կրթութեան մասին» օրէնքներում փոփոխութիւններ կատարելու մասին օրէնսդրական փաթեթը, ըստ որի՝ մասնաւոր բուհերը եւս պէտք է ընդունելութեան քննութիւնները կազմակերպեն միասնական համակարգով: Այս տարի, մասնաւոր բուհերի դիմորդների թիւը նուազել է 80-90 տոկոսով: «Գլաճոր» համալսարանի ռեկտոր Ժորա Ջհանգիրեանը կարծում է, որ այս որոշումը մէկ այլ նպատակ ունի. - «Անել ամէն ինչ, որ բուհական համակարգը նորմալ ընդունելութիւն չկարողանայ կատարել եւ ինքն իրեն մարի: Եթէ բուհում ուսանող չկայ, ապա չկայ մնացած ամէն ինչ»:

Բուհը նախորդ տարիների 300-ի փոխարէն այժմ ունի 30 դիմորդ: «22 տարուայ բուհը, որի շրջանաւարտներից ոմանք նախարարներ, դատաւորներ եւ այլ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ են այսօր, մի քանի տարի յետոյ հնարաւոր է փակուի», - ասում է Ջհանգիրեանն ու աւելացնում, որ բուհերին միասնական դաշտ բերելուց առաջ պէտք է իսկապէս ստեղծուէին հաւասար պայմաններ, ինչը կառավարութիւնը չի ապահովել:

ԼՐԱՏՈՒԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՆԿԱՏԱՄԲ ԴԱՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ ՆՈՒԱԶԵԼ ԵՆ, ԻՍԿ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԲՈՆՈՒԹԵԱՆ ԴԵՊԲԵՐԸ՝ ԱԻԵԼԱՑԵԼ

«Խօսքի ազատութեան պաշտպանութեան կոմիտէի» նախագահ Աշոտ Մելիքեանն լրագրողների հետ հանդիպմանը ներկայացնելով Հայաստանում խօսքի ազատութեան վիճակի եւ լրագրողների եւ ՋԼՄ-ների իրաւունքի խախտման 2012թ. երկրորդ եռամսեակի զեկոյցը՝ նշեց, որ այս տարուայ երկրորդ (Ապրիլ-Յունիս) եռամսեակի ընթացքում լրագրողների եւ լրատուամիջոցների նկատմամբ դատական գործերը նուազել են:

«Եթէ անցեալ տարի 14 այդպիսի դատական գործ էր արձանագրուել, այս տարի այդպիսի գործերը 6-ն են», - ասաց նա:

Աշոտ Մելիքեանը նշեց, որ քանի որ երկրորդ եռամսեակը ԱԺ ընտրութիւնների ժամանակաշրջանն էր ներառում, ուստի իրենք հետեւել են, թէ ինչպէս էր իրավիճակը ընտրութիւնների ժամանակ:

«Եթէ համեմատենք նախորդ ընտրութիւնների հետ՝ իրավիճակը մեղմ էր, բայց եթէ 2012թ. առաջին եռամսեակի հետ, ապա տեսնում ենք, որ լրագրող-

ների գործունէութեան պայմանները բարդացել են», - ասաց նա եւ նշեց, որ այս ընթացքում գրանցել են երեք ֆիզիկական բռնութեան դէպքեր, երեքն էլ կապուած ընտրութիւնների հետ:

«Դրանցից մէկը վերաբերում էր «Ազատութիւն» ռադիոկայանի թղթակից էլինա Չիլինգարեանի դէպքի հետ, միւս երկուսն էլ գրանցուել են Գիւմրիում՝ մէկը «Գալա» հեռուստաընկերութեան նկարահանող խմբի նկատմամբ միջադէպն է եւ միւսը՝ «Մաքսինֆօ» լրատուական գործակալութեան լրագրողի նկատմամբ բռնութիւնը», - նշեց նա:

Դրան գուգահեռ՝ կոմիտէի նախագահը նշեց, որ աւելացել են լրատուամիջոցների եւ նրա աշխատակիցների նկատմամբ ճնշումները, ինչպէս նաեւ տեղեկատուութիւն ստանալու եւ տարածելու իրաւունքների խախտման դէպքերը. «2012թ. առաջին եռամսեակում նմանատիպ ճնշումների 6 դէպք էր արձանագրուած, երկրորդ եռամսեակում՝ 10:

ԼՈՒՐԵՐ

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՆԱԲԱՐԱՆԳԻՍՏՆ ԱՐԴԷՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾԻՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵՌՆԵՐԻ ՓՈԽԱԴՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տրապիզոնի նաև-
հանգիստը փաստացի օգ-
տագործում է դէպի Հա-
յաստան եւ Հայաստա-
նից բեռնափոխադրում-
ների իրականացման
համար: Այս մասին
NEWS.am-ի թղթակցին
ասաց Հայաստանի ար-
դիւնաբերողների եւ
գործարարների միու-
թեան «Աջակցութիւն
հայ-թուրքական յարա-
բերութիւնների բարե-
լաւմանը» ծրագրի տնօ-
րէն Արթուր Ղազարեա-
նը՝ ընդգծելով, որ այդ
նաւահանգստի օգտա-
գործումն իրատեսական է նաեւ
հետագայում: Նրա խօսքով՝ անցած
տարի ամռանը հայկական երկու
բեռնատարներ տարանցիկ նպա-
տակներով օգտուել են թուրքական
տարածքից:

Թուրքիոյ Տրապիզոն քաղաքի նաւահանգիստը

«Ներկայումս թուրքիան տա-
րեկան 200 թոյլտուութիւն է տրա-
մադրում իր տարածքով տարան-
ցիկ փոխադրումների համար:
Բայց այստեղ խնդիր կայ. համա-
ձայն թուրքական օրէնսդրու-
թեան, տարանցիկ փոխադրում իրա-
կանացնող վարորդը պէտք է աշ-
խատանքային վիզա ունենայ: Սա-
կայն վիզա տրամադրուել է դես-
պանատը, որը մենք չունենք: Ան-
ցած տարուայ երկու դէպքի համար
ինչ-որ ձեւակերպումներ եղան ուկ-
րաինական կողմի օգնութեամբ», -
նշեց Ղազարեանը: Սակայն խնդիրն
արդէն կարելի է լուծուած համա-
րել. թուրքական կողմի հետ
պայմանաւորութիւն է ձեռք
բերուել այն մասին, որ հայ
վարորդներին վիզաներ կը տրա-
մադրուեն վրաստանում թուրք-
իայի դեսպանատան կողմից:
Միաժամանակ թուրքական
կողմին տրուել է 200 թոյլտուութիւն՝
Հայաստանի տարածքով տա-
րանցիկ փոխադրումների համար:
«Եթէ նախկինում նրանք վճարում
էին, հիմա արդէն երկու հարիւր
բեռնատարի կը թոյլատրուի անվ-
ճար փոխադրում կատարել»:

Արթուր Ղազարեանը նկատեց,
որ Տրապիզոնի նաւահանգիստը
իրական այլընտրանք է Փոթիի
նաւահանգստին: Բացի այդ, Տրա-
պիզոնի նաւահանգստի օգտագոր-
ծումը վրացական կողմին կը ստի-
պի վերանայել իր քաղաքականու-
թիւնը մրցունակութեան առումով:
Ինչպէս տեղեկացրել էր
NEWS.am-ը, Թուրքիայի Տրապի-
զոնի նաւահանգստի տնօրէն Մու-
զաֆեր Էրմիշը յայտարարել է, թէ
Տրապիզոնի նաւահանգիստը պատ-
րաստ է սպասարկել Հայաստանից
ուղարկուող եւ Հայաստան առա-
քուող բեռնափոխադրումները:
«Հայաստանն այս պահին 7,5
մլրդ դոլարի արտահանում եւ
ներմուծում է իրականացնում վրաս-
տանի Փոթիի նաւահանգստի մի-
ջոցով: Դէպի Փոթի երկաթգիծ
կայ, սակայն այն մեծ ընդմիջում-
ներով է գործում: Երեւանից
Տրապիզոն օրուայ ցանկացած ժա-
մի կարելի է հանգիստ հասնել:
Տրապիզոնից մինչեւ Ալիջանի սահ-
ման (Մարգարայի անցակէտ-խմբ)
400 կմ է, իսկ այնտեղից Երեւան
ընդամէնը 30 կմ է: Մեր նաւահան-
գիստը պատրաստ է նման ծաւալի
բեռնափոխադրումներ իրականաց-
նել», - նշել է Տրապիզոնի նաւա-
հանգստի տնօրէնը՝ շեշտելով, որ
ներկայ պահին նաւահանգիստն աշ-
խատում է իր հնարաւորութիւն-
ների 25 տոկոսի չափով:

ՔԱՂԱՔԱԳԵՏՆԵՐԸ ՀԱԲԱՆԱԿԱՆ ՉԵՆ ՀԱՄԱՐՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԱՍԻԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆԸ

«Կովկաս» ինստիտուտի փոխտ-
նօրէն, քաղաքագէտ Սերգէյ Մինաս-
եանը Ռուսաստանի Պետդոմայի
նախագահ Սերգէյ Նարիշկինի Երե-
ւանում արած յայտարարութիւնը
գնահատում է բացառապէս Ռուսաս-
տանի նախագահ Վլադիմիր Պուտին-
ի նախաձեռնած ծրագրի քարոզ-
չութեան համատեքստում, եւ հաւա-
նական չի համարում Հայաստանի՝
Եւրասիական միութեանն անդա-
մակցելու հեռանկարը:
Ռուսաստանի Պետդոմայի
նախագահը յայտարարեց, թէ իր
երեւանեան հանդիպումներում Հա-
յաստանի ղեկավարների հետ
քննարկել է ԵվրԱզէս-Հայաստան
ձեւաչափով համագործակցութեան
գարգացման հեռանկարները:
«Հայաստանի ղեկավարութիւնն
ուշադրութեամբ հետեւում է, թէ
ինչպէս է գարգանում եւրասիական
նախագիծը՝ ձգտելով իր տեղը որո-
շել այդ նախագիծում, հասկանալով,
որ եւրասիական տնտեսական տա-
րածքը հեռանկարային է առեւտ-

րատնտեսական յարաբերութիւննե-
րի գարգացման առումով», - մասնա-
ւորապէս նշել էր Սերգէյ Նարիշկինը:
Ըստ Մինասեանի, Հայաստանը
արդէն քանիցս պաշտօնապէս յատա-
կեցրել է իր դիրքորոշումն այս
հարցի կապակցութեամբ՝ նշելով, որ
տնտեսապէս ձեռնտու չէ այդ կառու-
ցին անդամակցութիւնը: Աւելին,
քաղաքագէտը պնդեց, որ Ռուսաս-
տանը նոյնպէս, շատ լաւ հասկանա-
լով, որ Հայաստանի համար այդ
կառուցը որեւէ տնտեսական հեռան-
կար չունի, ինքը եւս պատրաստ չէ
հսկայական դոտացիաներ տրամադ-
րել Երեւանին:
Ռազմավարական եւ ազգային
հետազօտութիւնների հայկական
կենտրոնի փորձագէտ Էդգար Վար-
դանեանը եւս, «Ազատութիւն»
ուղիթկայանի գրոցում քիչ հաւա-
նական համարեց Եւրասիական
միութեանը Հայաստանի անդամակ-
ցութեան հնարաւորութիւնը, թէեւ
ամբողջովին չբացատրեց դա՝ նշե-
լով, թէ նման գարգացման կարելի

ՔԵԹՐԻՆ ԷՇԹՈՆ. «ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ ԵՆՔ ՕԳՆԵԼ ԿԱՌՈՒՑԵԼ ՎՍՏԱՅՈՒԹԻՒՆ»

Երկուշաբթի, Յուլիս 23-ին
Բրիւսելում կայացել է Արեւելեան
գործընկերութեան երկրների արտ-
գործնախարարների եւ եւրոպացի
պաշտօնեաների հանդիպումը, որ-
տեղ նրանք ամփոփել են արդէն
արուած աշխատանքն ու գործո-
ղութիւնների ծրագրերը քննարկել
մինչեւ 2013 թուականին սպասուող
յաջորդ գագաթնաժողովը:
Հանդիպմանը մասնակցել է
նաեւ Եւրամիութեան արտաքին քա-
ղաքականութեան հարցերով բարձր
ներկայացուցիչ Քեթրին Էշթոնը,
ով «Ազատութիւն» ուղիթկայանի
խնդրանքով անդրադարձել է դա-
րաբաղեան հակամարտութեան հար-
ցին, մասնաւորապէս՝ Լեռնային
Ղարաբաղ Եւրամիութեան ներկա-
յացուցչի առանց նախապայմաննե-
րի մուտքի հնարաւորութեանը:

Եւրամիութեան արտաքին
քաղաքականութեան
բարձր ներկայացուցիչ
Քեթրին Էշթոն

Քեթրին Էշթոնն ասել է. -
«Ինչ վերաբերում է Լեռնային
Ղարաբաղին, ես խօսել եմ Ադրբե-
ջանի նախագահի հետ, եւ խօսել եմ
նաեւ Հայաստանի նախագահի հետ,
երբ նա հանդիպել էր ինձ անցեալ
շաբաթ: Մենք Լեռնային Ղարաբա-
ղի հարցը քննարկում ենք բոլոր
հանդիպումների ընթացքում, մաս-
նաւորապէս՝ Եւրամիութեան յա-
տուկ ներկայացուցիչ Ֆիլիպ Լեֆո-
րի մուտքը Ղարաբաղ թոյլ տալու
հարցը, ոչ թէ բոլոր եւրոպացի
պաշտօնեաների: Մենք ցանկանում
ենք օգնել կառուցել վստահութիւն
այն մարդկանց միջեւ, ովքեր ապ-
րում են այնտեղ, բաւական լար-
ուած եւ խիստ անկայուն իրավի-
ճակում: Եւ կրկին ուզում եմ ասել,
որ ոչ միայն այսօրուայ հանդիպմա-
նը, այլեւ բոլոր հանդիպումների
ընթացքում սրանք են քննարկուող
առանցքային հարցերը»:
Ինչ վերաբերում է Արեւելեան
գործընկերութեան ծրագրում Հա-
յաստանի գրանցած արդիւնքնե-
րին, ապա Հայաստանի արտգործ-
նախարար Էդուարդ Նալբանդեա-
նը դրանք ներկայացրել է իր ելոյ-
թում՝ նշելով, որ Ասոցիացման հա-
մաձայնագրի բանակցութիւնների
մեկնարկից երկու տարի անց Հա-
յաստանը փակել է 29 բանակցային
գլուխներից 28-ը եւ այս յաջո-
ղութիւնը հաշուի առնելով՝ սահուն
առաջընթաց են ակնկալում նաեւ

Խորը եւ համապարփակ ազատ
առեւտրի գոտու ստեղծման շուրջ
բանակցութիւններում՝ նպատակ
ունենալով աւարտական փուլին
մօտենալ մինչեւ Վիլնիւսի գագա-
թաժողովը:
Նալբանդեանը նշել է նաեւ,
որ արդէն աւարտական փուլում են
եւ միայն ստորագրմանն ու վաւե-
րացմանն են սպասում մուտքի
արտօնագրային ռեժիմի դիւրաց-
մանը վերաբերող պայմանագրերը:
Եւրամիութեան ընդարձակ-
ման հարցերով յանձնակատար
Շտեֆան Ֆյուլէն, խօսելով Արեւել-
եան գործընկերութեան ծրագրի հե-
տագայ գարգացման մասին, ասել
է, որ առաջիկայում փորձելու են
աւելի տարբերակուած մօտեցում
ցուցաբերել գործընկեր վեց պետու-
թիւնների նկատմամբ:
«Կարծում եմ, մենք Արեւել-
եան գործընկերութեան ծրագրում
աւելի տարբերակուած մօտեցման
փուլ ենք սկսում: Արեւելեան
գործընկերութիւնը կարելու է
նաեւ տարածաշրջանային համա-
գործակցութեան համար, կարելու
է գտնել անհատական մօտեցում
մեր գործընկեր պետութիւններից
իւրաքանչիւրի համար, որպէսզի
իրենց աւելի հարմար լինի լիովին
կեանքի կոչել Եւրամիութեան հետ
համագործակցելու իրենց ձգտում-
ները», - յայտարարել է Ֆյուլէն:

ԹՈՒՐՔԻԱՅՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԶԵՐԹԱԿԱՆ ՎԱՆԴԱԼԻԶՄԸ

Թուրքական Aykiridogrular կայքի փոխանցմամբ՝ Թուրքիայի Սիլիթ
(Սղերթ) նահանգի Էրուհի շրջանում նոր ճանապարհ կառուցելու համար
քանդուել է հայկական գերեզմանոցը:
Քրդական խեղճ գիւղի սահմանների մէջ գտնուող հայկական եկեղեցին
մինչ այս արդէն աւերուել էր, իսկ շարունակութիւնը եղաւ, որ թուրքական
իշխանութիւնները եկեղեցին վերանորոգելու փոխարէն սկսեցին քանդել
եկեղեցու հարեւանութեամբ գտնուող հայկական գերեզմանոցը:
Թէեւ մարդկային կմախքները ցաք ու ցրիւ են եղած շրջակայքում,
պատասխանատուները շարունակում են հայերի ոսկորների վրայ ճանապարհ
կառուցել:
Նշենք, որ Թուրքիայում յայտնի են բազմաթիւ դէպքեր, երբ հայկական
գերեզմանները քանդուել են՝ տեղում կառուցելով դպրոց, մանկապարտէզ,
հիւանդանոց, մարզադաշտ եւ աւտոճանապարհ:

ԵվրԱզէս-ը մեր պարագայում պար-
զապէս մրցակցութեանը չի դիմա-
նում:
Հարցին, այդ դէպքում ի՞նչ
խնդիր է հետապնդում Մոսկուան
ժամանակ առ ժամանակ Երեւանին
Եւրասիական միութիւն բերելուն
միտուած իր քայլերով,
վարդանեանը պատասխանեց -
.«Ռուսաստանը ցանկանում է
ուղղակի Հայաստանին շահագրգռել
իր պրոտեկցիայով:

է սպասել միայն տարածաշրջա-
նում յեղափոխական փոփոխութիւն-
ների դէպքում: Ներկայումս, մինչ-
դեռ, ըստ փորձագէտի, Հայաստանն
ակնյայտօրէն նախապատուութիւնը
տալիս է առաւել լուրջ տնտեսական
հեռանկարներ խոստացող Եւրամիու-
թեան Արեւելեան գործընկերու-
թեան ծրագրին, քանի որ, թէ՛
ոմանք Արեւելեան գործընկերու-
թիւնն ու ԵվրԱզէս-ը գնահատում
են իբրեւ մրցակից ծրագրեր, ապա

ԱՌԱՆՑ ԶԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ, ԶԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԶԱՄԱԿԱՐԳԸ ԿԱՅՈՒՆԱՑՆԵԼ ԶՆԱՐԱՒՈՐ ՉԷ

ԴՈԿՏ. ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆ

Հայաստանի քաղաքական կուսակցությունների բաշխումը «քաղաքական հարթություն» վրայ, ըստ իս, սխալ է: Հարթություն վրայ չի երևում կուսակցությունների գաղափարախօսությունն ու տնտեսական պլատֆորմը: Քաղաքականապես կայացած ու զարգացած երկրներում կուսակցությունները բաժանում են կենտրոնից (ցենտեր) աջ եւ կենտրոնից ձախ, ուղիղ գծի սանդղակի վրայ:

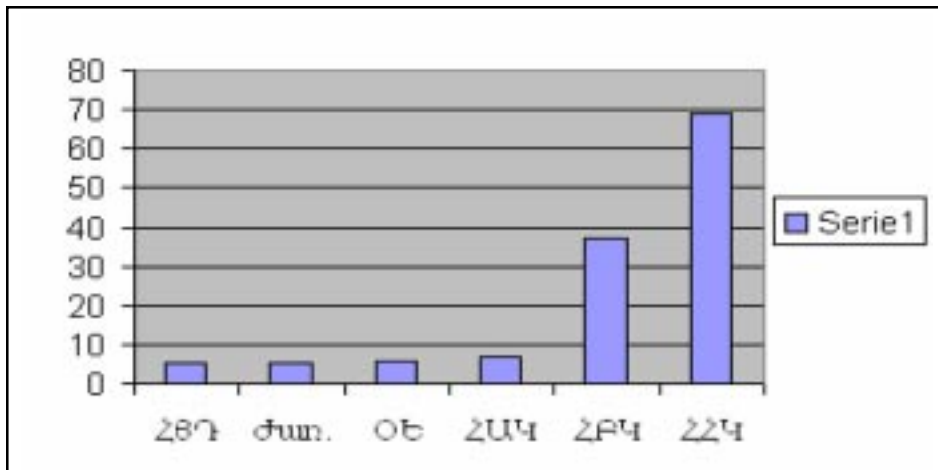
Կենտրոնից աջ իրենց հաստատուն տեղն ունեն բուրժուական, փոքր ու մեծ կապիտալի շահերը պաշտպանող կուսակցությունները:

Կենտրոնից ձախ նոյնպես իրենց հաստատուն տեղն ունեն բանուորների, ծառայողների ու գիւղացիների շահերը պաշտպանող ձախ սոցիալիստական կուսակցությունները:

Կուսակցությունների այս դասական բաշխումը, ապահովում է երկրի քաղաքական բալանսը... (օրինակ՝ Ֆրանսիա, Գերմանիա, Շվեդիա եւ այլն...)

Հայաստանի կուսակցություններն իրենց գաղափարախօսությամբ ու ըստ տնտեսական պլատֆորմի, ազատ շուկայական կապիտալի դիկտատուրայի պաշտպաններ են: Հայաստանի քաղաքական սանդղակի ձախ կողմը լիովին դատարկ է, ուստի խախտում է երկրի հասարակական, տնտեսական, սոցիալ-ապահովությունն ու աշխատանքի իրաւունքների բալանսը: Այս դիսբալանսը երկրում տիրող բոլոր չարիքների աղբիւրն է հանդիսանում:

Հայաստանի Ազգային Ժողովի կազմը		
Հայաստանի Հանրապետական կուսակցութիւն	ՀՀԿ	69
Բարգաւաճ Հայաստան կուսակցութիւն	ՀԲԿ	37
«Հայ Ազգային Կոնգրես» խմբակցութիւն	ՀԱԿ	7
«Օրինաց երկիր» կուսակցութիւն	ՕԵ	6
«Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւն»	ՀՅԴ	5
«Ժառանգութիւն» խմբակցութիւն	Ժառ.	5

Կուսակցությունների բաշխման սանդղակի ձախ կողմը, բնականաբար, պետք է զբաղեցնեն Հայաստանի Կոմունիստական կուսակցությունը՝ ՀԿԿ-ն, սակայն այսօր այն լուսանցքային դերակատարությունն ունի երկրի քաղաքական-տնտեսական կեանքում (այլ քննարկման նիւթ է): Սոցիալ-դեմոկրատ Հնչակեան ՍԴՀ- կուսակցությունը ու կանաչների կուսակցությունը կարող էին տեղ գրաւել սանդղակի ձախ կողմում, սակայն համախմբուելով ՀԱԿ-ի կազմում, տեղաւորուեցին աջ կողմում: ՀՅԴ-ն տեսականօրէն որպէս ընկերավարական կուսակցութիւն, պետք է լինէր ձախ կողմում, սակայն իր հաստատուն տեղն է գրաւել հակասոցիալիստական, աջ բուրժուական կուսակցությունների կողքին:

«Սարդարապատ» շարժումը տեսականօրէն կարող է յաւակնել համալրելու սանդղակի ձախ կողմը, որպէս գաղափարական իրական ընդդիմութիւն:

Քաղաքական ուժերի այս փաստացի տեղաբաշխումը թիւերը խօսում է այն իրողութեան մասին, որ Հայաստանում տիրում է մոնոպոլ-կապիտալիստական, միաբեւեռ քաղաքական եւ տնտեսական համակարգ:

Սանդղակի աջ կողմում հաւաքուած կուսակցությունների ԱԺ-ում տեղ գտած պատգամաւորների թիւը խիստ տարբեր է: ՀՀԿ-ն, որը օլիգարխների ու մեծահարուստ մոնոպոլիստների շահերի պաշտպան

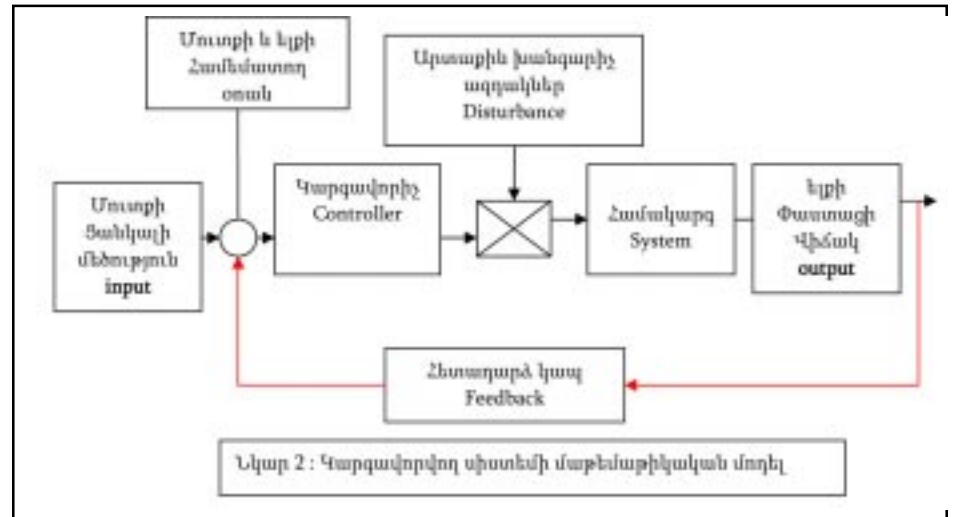
կուսակցութիւնն է, գտնոււմ է կենտրոնից աջ ամենածայրամասում եւ ունի մեծամասնութիւն ԱԺ-ում: Այս տախտակը երկրի ոչ դեմոկրատիկ վիճակի յստակ պատկերն է:

Աջ կուսակցությունները, իրենց քաղաքական ու տնտեսական բնութիւթով, ազատ շուկայական տնտեսութեան, կապիտալիստական շահագործող սիստեմի պաշտպաններն են: Երկրում տիրող այսպիսի համակարգում վերանում է ընդդիմութիւն հասկացողութիւնը:

Ձախ ուժերի բացակայութիւնը, աջ ուժերին հնարաւորութիւն է տալիս անկաշկանդ ու անարգելք շահագործել եւ աղքատութեան շէմին կանգնեցնել աշխատող, գիւղացի, ծառայող դասակարգին: Քանի դեռ աշխատաւոր գիւղացի դասակարգը կեանքի չի կոչել իր շահերը պաշտպանող կուսակցութիւններ, արհմիութիւններ, Հայաստանի քաղաքական տնտեսական կեանքը մնալու է անկառավարելի:

Համակարգերը, որտեղ բացակայում է ձախ գաղափարական ընդդիմութիւնը (օպոզիցիան) կոչոււմ են բաց համակարգեր, հետեւաբար անկառավարելի սիստեմներ: Համակարգը դառնում է անկայուն, տատանողական, քանզի այնտեղ բացակայում է սիստեմը կարգաւորող կարգաւորիչ (Controller) եւ ելքի ու մուտքի յետադարձ կապ (feedback): Այս երկու էլեմենտները փաստօրէն ձախ սոցիալիստական ընդդիմութեան ֆունկցիաններն են կատարում երկրի քաղաքական համակարգը կայունացնելու ուղղութեամբ:

Նկար 2 - ում բերուած է կարգաւորող սիստեմի մաթեմատիկական պարզեցուած մոդել: Մոդելը կարող է բազմամուտք եւ բազմանէլք լինել, կախուած կարգաւորող պարամետրերի թուից:

Հակադարձ կապի (feedback)-ի բարերար ազդեցութեան ֆենոմենը օգտագործոււմ է գիտութեան տարբեր բնագաւառներում, աւտամատ կարգաւորող սիստեմներում, տնտեսութեան մէջ... Քաղաքականապէս ու տնտեսութեամբ կայացած բոլոր երկրներում իշխող եւ ընդդիմադիր ուժերի ընտրաքանակը տատանոււմ է մի քանի տոկոսով, այդ իսկ պատճառով, տիրող համակարգը համեմատաբար հանգիստ եւ կառավարելի է:

Բոլոր այն երկրներում, այդ թւում նաեւ Հայաստանում, գաղափարական ընդդիմութեան (feedback)-ի բացակայութեան պատճառով ստացոււմ է բաց, միաբեւեռ,

բարձր ամպլիտուդաներով տատանող անկայուն սիստեմ: Համակարգի անկայունութիւնը իր հետ բերում է սոցիալական ու քաղաքացիական իրաւունքների անտեսման, չքաւորութեան ու արտագաղթի ազգակործան երեւոյթներ:

Աջ կուսակցությունները, խեղաթիւրելով վերը բերուած իրողութիւնները, փորձում են արհեստականօրէն անտեսել տարբեր դասակարգերի գոյութիւնը եւ նրանց միջեւ անհաշտելի պայքարը Հայաստանում:

Սանդղակի աջ մասում գտնուող կուսակցությունները, միջկուսակցական բանավէճերը ներկայացնում են որպէս ընդդիմութիւն եւ փակում են ձախ գաղափարախօսութիւն ունեցող ընդդիմութիւն կազմակերպելու ճանապարհը:

www.massisweekly.com

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs

6300 Wilshire Blvd. Suite 1900
Los Angeles, CA 90048

- Life Insurance
- Health Insurance
- Group & Individual
- Long Term Care
- Disability

805 East Broadway
Glendale, CA 91205

- Estate Planning
- Will & Living Trust
- Full Annual Review
- Mortgage Protection
- College Planning

300 N. Lake Ave. Suite 500
Pasadena, CA 91101

- Workman's Compensation
- Employee Benefits
- Annuity
- IRA
- 401K & 403B

A.B.A. INSURANCE SERVICES

Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը Աճիրաժողո՞ւ է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

Seniors 65 & Up Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ԶԱՄԱՅԱՅԿԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՓԱՌԱՏՕՆԸ

Կիրակի, Յուլիսի 22ին Փասատինայի «Վիքթորիա Բարբ» գրասրահին ժամադրավայրը դարձած էր քաղաքի եւ շրջակայքի հայ եւ տեղաբնակ հասարակութեան համար: Արդարեւ, տօնական մթնոլորտ մը կը տիրէր գրասրահի բովանդակ տարածքին վրայ: Բառին իսկական առումով ժողովրդային փառատօն մըն էր (festival) որ արդէն տարեկան աւանդութիւն մը դարձած է հինգ տարիներէ ի վեր:

մագաղութային հայկական մարմնի անունով ելոյթ ունեցաւ ատենապետ Խաչիկ (Քրիս) Շահինեան: Ան ողջունելէ ետք ներկայ հասարակութիւնը, կոչ ուղղեց շրջանի հայութեան սատար հանդիսանալ թէ քաղաքապետարանի եւ թէ համագաղութային մարմնի օգտաշատ ծրագիրներուն, որոնցմէ մին է հայ նահատակներու յուշարձանի կանգնումը:

Օրուան հանդիսավար Վրոյր Պուլլուրճեան, յաջորդաբար ներ-

քաղաքապետ Պիլ Պոկարթ, Փասատինայի ոստիկանապետ Ֆիլիբ Սանչես, ձին Մասուտա, ինչպէս նաեւ Ատամ Շիֆի եւ Մայք Կաթոյի, Անթոնի Բորթանթինոյի եւ Գարոլ Լուի ներկայացուցիչները:

Փառատօնին գործադրուեցաւ նաեւ գեղարուեստական ճոխ յայտագիր մը՝ մասնակցութեանը Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան մանկա-պատանեկան պարահումբին: Իրենց ազգային եւ հայրենասիրական երգերով մթնոլորտը խանդավառեցին նաեւ երգիչներ Սահակ Սիւլեան, Սեդրակ Օվիկեան, Շիրազ, Յարութ ձղըլեան, Գէորգ Չազմաքճեան, Արթուր Մատոյեան եւ DJ Rob:

Համաժողովրդային խանդավառ մթնոլորտն իր զագաթնակէ-

Տասնեակ մը տաղաւարները եւ կրպակները ու մասնաւորաբար երգն ու երաժշտութիւնը կը ճոխացնէին մթնոլորտը: Յատուկ բաժիններ աւելցուած էին մանկական խաղերու, գովազուցիչներու եւ հայկական ու միջին արեւելեան ուտելիքներու: Շատ տպաւորիչ էր հայ

կաներուն ծանօթացուց փառատօնացեալ ճայ եւ տեղացի բարձրաստիճան անձնաւորութիւնները: Գոնկորէսական ձիւտի Չու իր ելոյթին մէջ շնորհաւորեց ամերիկահայերը եւ բարձր գնահատեց անոնց ներդրումը երկրի մշակութային եւ տնտեսական վերելքին: Ինք խոս-

տպագիր գիրքի 500 ամեակին նուիրուած տաղաւարը, հոն ցուցադրուած հետաքրքրական նմուշներով:

Կէսօրէ ետք ժամը 3ին գործադրուեցաւ օրուան պատշաճ յայտագիր մը: Սոյն միջոցառումի կազմակերպիչ Փասատինայի հա-

տացաւ զօրավիզ կանգնիլ հայութեան արդար պահանջներուն եւ ցեղասպանութեան ճանաչման հարցին:

Ողջունի խօսքերով հանդէս եկան նաեւ Լոս Անճելոս գաւառի Շէրիֆ Լի Պաքայի ներկայացուցիչ Կէրի Նալպանտեան, Փասատինայի

տին հասաւ երբ ամէն տարիքի մարդիկ, իրենց կենսուրախ մասնակցութիւնը բերին մեր ազգագրական եւ ժողովրդային պարերուն:

Յետ միջօրէի ուշ ժամերուն ներկաները ակամայ բաժնուեցան փառատօնի գեղատեսիլ գրասրահին, իրենց հետ տանելով տօնախ-

բութեան մը առթած լաւագոյն տպաւորութիւնները:

Յոյժ գնահատելի նախաձեռնութիւն մը՝ որուն համար կ'արժէ շնորհաւորել Փասատինայի հայ գաղութի 12 կազմակերպութիւններու համախմբումը, իր այս տարուան երկրորդ հրապարակային յաջող միջոցառումին համար:

633 W. Gleneaks Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծահասակներու եւ մանուկներու Բայրօփոքթիք բուժում:
Գլխացաւ, վզի, մէջքի, յօդադէմ եւ մկանային ցաւեր:
Ինքնուշարժի վթարի հետեւանքով պատասխան
վնասուածքներու բուժում:

Ձեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91104
Գրասենեակները վերանորոգուած
եւ յարմար վարձքերով
Հետաքրքրուողներէն հեռաձայնել՝
(626) 398-0506

massispost.com
daily news updates

Ս. Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 125-ԱՄԵԱԿ ՄԻՔԱՑԷԼ ՍԵՐԵԱՆ – ՊԱՆԴՈՒԽՏ

ՏՈՒՔԹ. ԵՂԻԿ ՃԷՐԷՃԵԱՆ

Ս.Դ.Հնչակեան Կուսակցութեան մարտական դպրոցի ամենէն փայլուն, ամենէն պայծառ ներակայացուցիչներէն է Պանդուխտ:

Պանդուխտ ծնած է 1884-ին, Մշոյ շրջանի Յունան գիւղը:

1903-ին, Յունան գիւղը համիտական գունդի մը կողմէ հիմնահատակ կը ոչնչացուի եւ բնակչութիւնը կոտորածի կ'ենթարկուի: (1) Պանդուխտ կը միանայ Սասնոյ շրջանի ֆետայեական շարժման: Կը մեկնի Պուլկարիա, ուր կը ստանայ գինուորական կրթութիւն: (2)

1909-ին կը մասնակցի Ս.Դ.Հ.Կ. Կ. Պոլսոյ 2. Համագումարին:

1909-ի Ատանայի Ջարդին, Կ. Պոլսոյ շրջակայ հայաշատ քաղաքներու ինքնապաշտպանութիւնը կազմակերպելու նպատակով «արդէն որպէս մարտական ոյժ ծանօթ» Պանդուխտ կը շրջի Ատապազար, (3) Պարտիզակ (4), ինչպէս նաեւ Գնձլար, Քիւրտպէլէն, Իզմիթ, Օվաճըզ եւայլն (5): Իր այցելած վայրերուն մէջ, Պանդուխտ ընկերներուն կը սորվեցնէ յատկապէս ուժանակ պատրաստելու եղանակները:

Կը մեկնի Ամերիկա, հոն գտնուելու առաջին օրէն իսկ կը նուիրուի կուսակցական քարոզչական-կազմակերպչական աշխատանքի: Այս մասին առաջին վկայութիւնը տուողներէն Ս. Նուրհան (Եղիա Գրիգորեան, Սիրվարդ) կը գրէ. «Որոշ չեմ ինչեր, 1909 թէ 10 թուին էր որ ծանօթացայ ընկ. Ս. Պանդուխտին, Ուստը, Թամա Սթրիթի հայկական սրճարանին մէջ: Մեր տեսակցութեանէն մէկ շաբաթ վերջ կայացաւ հնչակեան հրապարակային ժողովը Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ ներքնայարկը, ուր ներկայ եղաւ խուռն բազմութիւն մը: Ընկ. Պանդուխտ խօսեցաւ աւելի քան մէկ ժամ «Ի՞նչ է սոցիալիզմը» նիւթին շուրջ, եւ լայնօրէն բացատրեց անոր հասկացութիւնը հանդէպ կրօնի, ընտանիքի, հայրենիքի եւ ազգութեան մասին: Անոր հետորակեան ձեւը, մասնաւոր շատ յստակ բացատրութիւնը, պարզաբանութիւնը իր նիւթին, ուժեղօրէն տպաւորեցին ներկաները...: Ընկեր Պանդուխտ կուռի ու պայքարի սիրահար մըն էր, կարելի է ըսել իսկական հայրուկ մը, որ իր հաճոյքը կ'որոնէ այդպիսի գործերու մէջ: Որպէս այդպիսին՝ տպագրած ունէր «Ինքնապաշտպանութեան Համար» խորագրով տեսորակ մը, որուն մէջ կը խօսէր ինքնապաշտպանութեան այլազան կերպերու, ինչպէս եւ ձեռնառումքի պատրաստութեան մասին»: (6) Հնչակեան Կուսակցութեան Ամերիկայի շրջանի գործունէութեան նուիրուած պատմական էջերէն յայտնի կ'ըլլայ որ 1912-ին Պանդուխտ կ'այցելէ Շիքախօ, ուր անոր «բոցավառող ատենախօսութիւնը կը ստուարացնէ մասնաճիւղը նորանոր անդամներով: Շիքախօյի հայ գաղութի պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը բացուի ակումբ-գրադարան: Նոյնպէս, առաջին անգամ ըլլալով կը կազմուի հնչակեան դերասանական խումբը»: (7) Պանդուխտ, կազմակերպչական նպատակներով կ'այցելէ Ռէյսընի, (8) Իստ Սէնթ Լուիզի (9), Քլիվլենտի (10), Սաութ Միլուքի (11) եւ

այլ մասնաճիւղեր: Պանդուխտ կ'այցելէ նաեւ Գանատայի շրջանի հնչակեան մասնաճիւղերը. սակայն, կը պարզուի որ միջ-կուսակցական մրցակցութեան ու նեղմտութեան պատճառով փորձեր կ'ըլլան խանդարել անոր Գանատա այցելութիւնը: Պոսթոնի «Հայրենիք»էն արտատպելով, Կ. Պոլսոյ Հ.Յ.Դ-ի օրաթերթ «Ազատամարտ»ը կը գրէ թէ Պանդուխտի Գանատա այցելութեան ժամանակ տեղի ունեցած դասախօսութեան մը պահուն անհասկացողութիւն ծագած է երկու կուսակցութիւններուն համակիրներուն միջեւ, զոր հարթելու համար երկու դաշակցականներ այցելած են անվայել վերաբերմունքի: Ծագած է վէճ՝ փոխադարձ սպառնալիքներով: (12) Կ. Պոլսոյ Հնչակեան կիսապաշտպանութիւն «Կոհակ»ն ալ կը գրէ. «Գանատայի Ս. Գաթարի-նէն կը գրեն մեզ, թէ Ամերիկայի շրջանի հնչակեան գործիչ ընկ. Պանդուխտ իր հետ ունենալով Տ.Ք.Մանուկեանը, կազմակերպչական նպատակով Գանատայի Ս.Դ.Հնչակեան մասնաճիւղերուն այցելելու միջոցին սահմանազրուիին վրայ ուստիկանութիւնը կ'արգիլէ անոր մուտքը: Հակառակ որ Հնչակեան մ.ճիւղերը դրամական եւ բարոյական ամէն երաշխաւորութիւն կը ցուցնեն, բայց կարելի չըլլար ընկերները Գանատա մտցնել: Հիմա հաստատուած է որ տեղւոյն դաշակցականներէն Գրիգոր Իսկէնտէրեան կուռող պարոնը, լսելով մեր ընկերներուն գալը, փութացած է սահմանազրուի եւ զանոնք իբր անիշխանական մատնած է: Մատնիչը անձամբ Համլիթոն, Պրանսֆօրտ եւ Գօլտ պոստելով կը պարծենայ թէ ինք էր որ մատնեց հնչակեանները եւ չթողուց որ անոնք Գանատա ոտք կոխեն: Նա կը սպառնայ եղեր նոյնպէս, որ եթէ Ս. Գաթարիի հնչակեանները յաջողին սահմանէն ասդին առնել, ուղղակի ձերբակալել պիտի տայ եղեր անոնց որպէս անարխիստ գործիչ...»: (13) Այսուհանդերձ, Պանդուխտ կ'այցելէ Գանատայի շրջանի Գոլտի, Պրենսֆօրտի եւ Ս. Գաթարիի մասնաճիւղերը: (14)

Համաշխարհային Ա. Պատերազմի սկզբին, Պանդուխտ ամբողջութեամբ կը նուիրուի կամաւորագրութեան աշխատանքին: Ան, այցելելով մասնաճիւղէ-մասնաճիւղ, նախ հրապարակային ելոյթներով կը ստեղծէ ինտելեկտուալութիւն եւ սպա կազմակերպչական անդիպումներով կը լուծէ շատ մը գործնական հարցեր: Այդ շրջանի Պանդուխտի նամակագրութենէն պահպանուած

նամակի մը մէջ, գրուած ընկ. Ներսէս Փրիկեանին, ան կը գրէ. «Սիրելի ընկեր, ստացայ ձեր 28 թուակիր նամակը որու մէջ շատ մը կարեւոր խնդիրներ շօշափած էիք. ընկեր, միջազգային համատարած պատերազմին «չնորհիւ» ճանապարհները անանցանելի դարձած են, սակայն Գործադիր Յանձնախումբը արդէն հրաւիր կարգացած է մեկնելու. այդ, ժամանակը հասած է: Ամէն անոնք որ հայրենասիրական տենչով կայրուին, պէտք է իրենց պարտականութիւնը կատարեն, նամանաւանդ ձեզ պէս ընկեր մը, որ ծանօթ է ռազմագիտութեան: Ինչ կը թուի թէ Գործադիրը խորհած է ճանապարհներ ձգելու եւ կարգադրած է. ուրեմն պատրաստուի մեկնելու»: (15)

Շատ չ'անցնիլու եւ Քերվիլի մասնաճիւղին կողմէ կազմուած 28 հոգիներ կամաւորներու զուխը անցած, Պանդուխտ եւս կը մեկնի Կովկասեան ռազմաճակատ:

Սկզբնական շրջանին, Կարսի մէջ Պանդուխտ կը գլխաւորէ ամերիկայէն ժամանած 350 կամաւորներու հնչակեան խումբը: Ապա, երբ Հնչակեան Կուսակցութեան կողմէ կազմուի կամաւորական 2. գունդը, Պանդուխտ իր խումբով կը միանայ 2. գունդին: Սկզբնական շրջանին Պանդուխտ կը ստանձնէ հարիւրապետի եւ փոխ-հրամանատարի պաշտօնները: Գունդի հրամանատարներ Աղուհիկ (Յովհաննէս) Չանփոլտեանի եւ Գրիգոր Աւարեանի նահատակութիւններէն եւ Հայկ Բժշկեանի վիրաւորուելէն ետք, Պանդուխտ կը ստանձնէ գունդի հրամանատարի պաշտօնը: Շուրջ 1000 կամաւոր հաշուող 2. գունդը կը դառնայ զօր. Պարագովի հրամանատարութեան տակ գործող ռուսական բանակին յառաջապահ ու իր կարեւոր մասնակցութիւնը կը բերէ 1915 Դեկտ 24-1916 Յունուար 6 «Էրզրումի գործողութեան», որուն որպէս արդիւնք թրքական բանակները ծանր կորուստներ կը կրեն եւ Էրզրումը կը գրաւուի ռուսական բանակին կողմէ:

1916-ի ամրան, ռուսական հրամանատարութիւնը կը լուծէ կամաւորական գունդերը եւ անոնցմէ կը կազմէ ռուսական բանակի կազմին մէջ գործող հինգ գումարտակները:

1917 Փետրուարին Ռուսիոյ մէջ տեղի կ'ունենայ յեղափոխութիւն եւ ցարը վար կ'առնուի: Ռուսական բանակը կը սկսի դաաւլքուիլ ու նահանջել: Ճակատին վրայ մնացող ռուսական բանակին եւ անոր կից գործող փորձուած հայրուկապետներուն՝ որոնց թուին Պանդուխտ, ուսերուն կ'իյնայ պաշտպանել Արեւելեան Հայաստանը: Պանդուխտ իր զօրագունդով կը պաշտպանէ Բարթոլոմէի շրջանը: Թրքական հակապարձակումը չ'ուշանար եւ Պանդուխտ եւս, ծանր մարտեր մղելով կը նահանջէ դէպի Էրզրում:

1917 Սեպտ. 29 - Հոկտ. 13, Թիֆլիսի մէջ տեղի կ'ունենայ Հայ Ազգային Համագումարը, որուն կը մասնակցի Պանդուխտ որպէս կամաւորական շարժման ներկայացուցիչ:

Մինչ այդ, Ազգ. Բիւրոյի նախաձեռնութեամբ, Թիֆլիսի մէջ, զօր. Անդրանիկի հրամանատարութեան տակ կը կազմուի գինուորական միաւոր մը՝ Հայաստանի Երկ-

րապահ Զօրամասը (Հ.Ե.Զ.), որուն առաջադրանք կը տրուի ստանձնել Էրզրումի պաշտպանութիւնը՝ որուն ուղղութեամբ կը շարժէր թրքական բանակին հիմնական թեւը: Ս.Դ.Հ.Կ. Թիֆլիսի Կեդր. Վարչութիւնը, իր 1918 Յունուար 30-ի հեռագրով Ս.Դ.Հ.Կ. Ամերիկայի շրջանի Կեդր. Վարիչ Մարմինը կը տեղեկագրէ թէ «Ազգային Ժողովի Ձինուորական կոմիտէն, մեր առաջարկութեամբ, ընկեր գաբիդան Պանդուխտին նշանակել է ժեներալ Անդրանիկի բանակին մէջ մի գօրամասի հրամանատար»: (16) Փաստորէն, մինչեւ Անդրանիկի Էրզրում հասնիլը, ռազմաճակատի գիծին մօտիկ, Սարիղամիշ գտնուող Պանդուխտ կը դառնայ Հ.Ե.Զ.ի իրողական հրամանատարը:

Անոր պարտականութիւնը կը տրուի մէկ կողմէ կատարել զօրահաւաք եւ միւս կողմէ հսկողութիւն սահմանել նահանջող ռուսական բանակին լքած գինապահեստներուն վրայ: Այդ շրջանին զօր. Անդրանիկի, Պանդուխտին եւ ռուս. բանակի հրամանատարութեան միջեւ փոխանակուած գինուորական հեռագիրները ցոյց կու տան, թէ ինչպիսի դժուարին է պատասխանատու պարտականութիւն մըն էր Պանդուխտին ստանձնածը: (17) Անոր գործը աւելի կը դժուարանար, որովհետեւ ռազմաճակատին վրայ կը տիրէր քաոս: Ստեղծուած էին շատ մը ազգային, կուսակցական եւ գինուորական մարմիններ, որոնք կը գործէին ինքնագլուխ եւ առանց պահուն լրջութիւնը գնահատելու: Այս մարմիններու շարքին Հայ Զինուորական Միութիւնը կրցած էր իր ձեռքը դնել բանակի պահեստներուն վրայ, որոնք կը դատարկուէին սպաներու գրպանները լեցնելու համար: Ժամանակաշրջանի ականատեսներէն շատեր, որոնց թուին Լեւոն Թիթիւնճեան, (18) Արսէն Ժամկոչեան, (19) Արսէն Մարմարեան (Վահան Թոթովեց) (20) կը վկայեն թէ Պանդուխտ ինչպիսի նուիրումով եւ բծախնդրութեամբ կը կատարէր իր ստանձնած յանձնառութիւնը: Հայ ծանօթ պատմաբաններ եւս՝ ինչպիսիք են փրոֆ. Ծատուր Աղայեան (21) եւ Փրոֆ. Արամայիս Մնացականեան (22), ժամանակաշրջանի իրադարձութիւնները վերլուծող իրենց աշխատութիւններուն մէջ յատուկ կանգ կ'առնեն հայրենիքին հանդէպ Պանդուխտի անմնացորդ նուիրումին վրայ:

Պանդուխտ, ինչքան խստապահանջ եւ բծախնդիր, նոյնքան ալ բարեհոգի եւ հոգատար կը գտնուի իր տունն ու տեղը թողած ու հայրենիքի պաշտպանութեան փութացած հայ կամաւորին հանդէպ: Էրզրումի պաշտպանութեան համար, Պանդուխտը 200 հոգիներ խումբ մը, որոնց մէջ Միսաք Թորլաքեան, կը փութան ռազմաճակատ՝ Անդրանիկի մօտ:

Տիրող խառնիճաղանձին պատճառով տղոց աւօրեայ սնունդին հարցը չի լուծուիլ, որուն պատճառով անոնցմէ մէկը կը ստիպուի իր գէնքը ծախել: Ձինուորական գերագոյն մարմինը, որպէս դասալիք, ենթակա կը դատապարտուի գնդակահարութեան: Անոր ընկերներէն խումբ մը, Ս. Թորլաքեանի գլխա-

MISSION WINE & SPIRITS

Over 30 Years of Unbeatable Prices!

GREY GOOSE VODKA ALL FLAVORS 750ML 20.99	ROBERTO CAVALI VODKA 1.75L 39.99	DON JULIO 1942 TEQUILA 750ML 89.99	BUCHANNAN'S 12 YEAR SCOTCH 750ML 21.99	JACK DANIEL'S WHISKEY 1.75L 29.99	JOSE CUERVO TEQUILA 750ML 9.99	REMY MARTIN VSOP 750ML 29.99	JOHNNIE WALKER BLUE LABEL 750ML 129.99

VODKA

FINLANDIA	VOLI - ALL FAVORS	UV	STOLICHNAYA	SMIRNOFF	KETEL ONE
1.75L	750ML	1.75L	1.75L	750ML	750ML
17.99	15.99	10.99	18.99	8.99	17.99

TEQUILA

RESERVA DEL SEÑOR TEQUILA	JOSE CUERVO TRADICIONAL	EL ZARCO TEQUILA REPOSADO & SILVER	DON JULIO ANEJO	CAZADORES REPOSADO	EL JIMADOR REPOSADO
1L	750ML	1.75L	750ML	750ML	750ML
9.99	15.99	14.99	36.99	18.99	13.99

SCOTCH / WHISKEY

JOHNNIE WALKER BLACK LABEL	BALLANTINE'S FINEST	DEWAR'S WHITE LABEL	DEWAR'S 12 YRS	FAMOUS GROUSE	CHIVAS REGAL
750ML	1.75L	1.75L	750ML	1.75L	750ML
21.99	16.99	21.99	15.99	24.99	16.99

COGNAC / BRANDY

HENNESSY VS	COURVOISIER VSOP	TSAR ALEXANDER VSOP	PAUL MASSON VS	ARARAT 10 YRS	NOY 7 YRS
750ML	750ML	750ML	750ML	750ML	750ML
21.99	27.99	18.99	4.99	23.99	19.99

Coupon

EL REY TEQUILA BLANCO
750ML
LIMIT 3
12.99

MUST PRESENT THIS COUPON TO MISSION WINE & SPIRITS STORES. LIMIT ONE COUPON PER CUSTOMER, PER STORE VISIT. LIMIT THREE (3) BOTTLES. COUPON EXPIRES JULY 30, 2012.

Coupon

HEINEKEN 12 PACK
BOTTLES
LIMIT 3
9.99

MUST PRESENT THIS COUPON TO MISSION WINE & SPIRITS STORES. LIMIT ONE COUPON PER CUSTOMER, PER STORE VISIT. LIMIT THREE (3) BOTTLES. COUPON EXPIRES JULY 30, 2012.

Coupon

ABSOLUT VODKA
750ML
LIMIT 3
10.99

MUST PRESENT THIS COUPON TO MISSION WINE & SPIRITS STORES. LIMIT ONE COUPON PER CUSTOMER, PER STORE VISIT. LIMIT THREE (3) BOTTLES. COUPON EXPIRES JULY 30, 2012.

Coupon

CHIVAS REGAL 12 YRS SCOTCH
750ML
LIMIT 3
15.99

MUST PRESENT THIS COUPON TO MISSION WINE & SPIRITS STORES. LIMIT ONE COUPON PER CUSTOMER, PER STORE VISIT. LIMIT THREE (3) BOTTLES. COUPON EXPIRES JULY 30, 2012.

PASADENA 1785 E Washington Blvd., Pasadena, CA 91104 (626) 794-7026 • Mon-Sat. 9AM - 8PM
GLENDALE 825 W. Glenoaks Blvd., Glendale CA 91202 (818) 242-06-83 • Mon-Sat. 9AM - 8PM • Sun 10AM - 4PM
SHERMAN OAKS 13654 Burbank Blvd., Sherman Oaks, CA 91401 (818) 785-6529 • Mon-Sat. 9AM - 8PM

*This ad expires on 08/04/12 • We reserve the right to limit quantities • Sales tax excluded • Prices subject to change without notice.
 • Ad prices may remain in effect longer than the time period indicated • All items are 750ml in size unless specified.

Massis Weekly

Volume 32, No. 28

Saturday, JULY 28, 2012

Academic Conference to Mark 125th Anniversary of the SDHP

BURBANK, CA -- To mark the 125th anniversary of the Social Democratic Hunchakian Party (SDHP), a conference featuring world-renowned scholars will take place on Oct. 27 at Woodbury University in Burbank, CA.

The event is co-sponsored by the Richard G. Hovannisian Chair in Modern Armenian History at the University of California, Los Angeles; the Armenian Research Center at the University of Michigan-Dearborn; the National Association for Armenian Studies and Research, and Woodbury University.

Scholars who have already committed to participate in - and present papers at - this conference include Prof. Richard Hovannisian, Dr. Gerard Libaridian, Prof. Ara Dostourian, Dr. Ara Sanjian, Prof. Vartan Matiossian, Dr. Garabet Moundjian, Dr. Hratch Tchilingirian, Dr. Vahram Shemmassian, Rev. Dr. Able Manougian and historian Aram Arkun.

The co-sponsors and organizers have issued a call for papers in anticipation of additional submissions from researchers in the United States, and also from around the world. All pro-

posals will be peer-reviewed by an ad hoc committee of experts in the field. The authors, whose abstracts are accepted, will be notified by e-mail by August 31, 2012.

The co-sponsors hope that this conference will thus break new ground in study of the political, intellectual and social history of the Armenian people from the end of the nineteenth century to the present.

For more information on submission requirements, deadlines and other details, please visit www.SDHP125.org

Bako Sahakian Re-Elected President of Karabakh

STEPANAKERT — Preliminary results show the Incumbent president of Nagorno Karabakh Republic Bako Sahakian, has won the presidential election staged on Thursday. The results show Sahakian winning by 47,085 votes (66.7 percent).

Runner up General Vitali Balasanyan got 22,966 votes (32.5 percent). Arkadi Soghomyan received 0.8 percent or 594 votes.

The voting turnout reached over 73 percent. All in all, 72,833 people out of the country's 98,909 registered voters casted their ballots.

The voting process was overseen by more than 60 monitors from Russia, Armenia the United States and other countries.

Azerbaijan has condemned the poll as "illegitimate" and warned of repercussions against foreigners who came to the territory to observe the voting.

Despite the fact that Baku and Ankara made rather critical statements that they do not recognize the elections, the co-chairs of the OSCE Minsk Group have issued a statement on the conduct of the presidential elections, acknowledging the need for the country's authorities to try to organize

democratically the public life of their population with such a procedure. They note, however, that none of their countries recognizes Nagorno-Karabakh as an independent and sovereign state.

The co-chairs stress that the procedures of July 19 in no way prejudice the final legal status of Nagorno-Karabakh or the outcome of the ongoing negotiations to bring a lasting and

Continued on page 4

US House of Representatives Defeats Turkey Biased Legislation

WASHINGTON, DC -- The House of Representatives defeated, on a bipartisan basis, an ill-conceived measure that singled out Turkey for preferential treatment to engage in economic development projects on tribal lands in the United States. H. R. 2362, the Indian Tribal Trade and Investment Demonstration Project Act, was brought to the floor for a vote under the suspension of the rules, which requires a two-thirds majority for passage. The measure was defeated 222-160, falling short of the 255 votes needed.

Representatives Doc Hastings (R-WA), Tom Cole (R-OK), Virginia Foxx (R-NC), James Moran (D-VA), Dan Boren (D-OK) along with Delegate Eni Faleomavaega (D-AS) spoke in favor of the Bill, while Representatives Frank Pallone, Jr. (D-NJ), Carolyn Maloney (D-NY) and John Sarbanes (D-MD) led the charge against the legislation.

During the debate, Bill Sponsor Cole noted that he was approached by the Turkish Coalition of America about

the legislation. According to campaign contribution records, Representative Cole has received \$6,000 in Turkish PAC money this cycle while Representative Foxx received \$10,000. Representative Cole argued that H.R. 2362 does not grant Turkey preferential treatment.

Armenian Caucus Co-Chair Pallone, who indicated his support for "efforts to bring economic prosperity to Indian Country," voiced his strong opposition to the Bill: "To put it quite simply, there is no good reason for passage of this legislation. In fact, there are a whole host of reasons why this legislation should fail today." Citing a litany of concerns, including Turkey's denial of the Armenian Genocide and "illegal occupation of Northern Cyprus," Representative Pallone urged his colleagues to vote against it.

Hellenic Caucus Co-Chair Maloney called the Bill unnecessary given that Congress has already adopted a more comprehensive measure, the

Continued on page 3

Russian State Duma Speaker Discusses Bilateral Relations Pays Tribute to Armenian Genocide Victims in Yerevan

YEREVAN -- The speaker of the Russian State Duma, Sergei Naryshkin, promoted a deeper economic and political integration of Russia and other former Soviet republics during an official visit to Armenia on Tuesday.

Naryshkin said he "spoke a lot" about what he described as "the Eurasian project" advanced by Moscow at his meetings in Yerevan with President Serzh Sarkisian and other senior Armenian officials.

"The leadership of the Republic of Armenia is attentively monitoring the development of that Eurasian project and is seeking to determine its place in this project, realizing that the Eurasian economic area is a format for the development of economic relations,"

he told journalists after the talks.

Naryshkin, who served as the Kremlin chief of staff before taking over Russia's lower house of parliament last December, appeared to refer the idea of a Russian-led "Eurasian Union" of former Soviet republics put forward by President Vladimir Putin last year. Putin said it would be built around the existing customs union of Russia, Belarus and Kazakhstan.

Naryshkin said trade among the three nations soared by 30 percent last year thanks to the customs union. That increase shows that the efforts to set up a "common economic space" in the former Soviet Union are already bear-

Continued on page 3

ANNUAL VACATION

Massis Weekly will not be published the first two weeks of August
Our next issue will be published on August 18, 2012
For daily updates and breaking news log to massispost.com

Armenian Opposition Youth Activists Sentenced to Prison Terms

YEREVAN—Four young activists of the Armenian National Congress (ANC) who clashed with police last year were sentenced on Friday to between two and six years in prison on what the opposition alliance considers politically motivated charges.

A district court in Yerevan found them guilty of assault and hooliganism, handing down verdicts demanded by the prosecutors. Tigran Arakelian, a leader of the ANC's youth wing, received the longest prison sentence for what the Armenian police say was a key role in an August 2011 incident in downtown Yerevan.

Arakelian and several other Armenian National Congress activists clashed with police officers in disputed circumstances. They were arrested on the spot and accused of attacking officers maintaining public order in the city center. They strongly denied the police claims, saying that they were beaten up and detained after the policemen tried to arbitrarily search another man.

Armenian Government Vows Sweeping Judicial Reforms

YEREVAN -- Armenians will stop complaining about a lack of justice in their country as a result of sweeping reforms of the judicial and law-enforcement system planned by the government, Justice Minister Hrayr Tovmasian said on Tuesday.

Tovmasian referred to a four-year reform plan that was drafted by his ministry and approved by President Serzh Sarkisian last month. It envisages wide-ranging changes in the work of courts and law-enforcement bodies as well as legislative initiatives such as the adoption of a new Criminal Code.

"I don't know if I will be minister then, but I can assure you that as a result of the implementation of this program you will be asking totally different questions in four years from now," Tovmasian told journalists after presenting the document at a public discussion in Yerevan. He declared that Armenians will stop having "doubts, concerns and complaints" about judicial independence and overall administration of justice.

The Armenian judiciary and security apparatus have repeatedly undergone structural changes since the

All of the activists except Arakelian were set free pending investigation in the following days. One of them, Artak Karapetian, was sentenced to three years, while two others, Sarkis Gevorgian and Davit Kiramijian, were jailed for two years on Friday. The three men will go to jail if the prison sentences are upheld by higher courts. Their lawyers said they will appeal the guilty verdicts.

The defendants reacted angrily to the rulings read out by Gagik Poghosian, the judge in the trial. "You will be put on trial," Arakelian shouted at Poghosian before being led away by police guards.

Several dozen opposition members present at the court proceedings shared the anger, staging an impromptu demonstration outside the court building. "This means there are still political prisoners in Armenia," one protester said.

Activists' lawyer Stepan Voskanian told reporters they would appeal the decision.

mid-1990s. Public trust in them remains low, however, with the police and other security services continuing to abuse human rights and courts rarely making decisions opposed by the government and prosecutors. Only about 2 percent of individuals charged with various crimes in Armenia were acquitted last year.

"There is a lack of justice in Armenia. The courts, including the Constitutional Court, are not independent," Felix Tokhian, a Constitutional Court judge, publicly stated earlier this month. Tokhian complained in particular that Armenian judges challenging the authorities run the risk of arbitrary dismissal.

The reform plan presented by Tovmasian calls for the introduction of more objective criteria for evaluating the performance of the judges. The Justice Council, a state body overseeing the judiciary, has been accused by many lawyers of arbitrarily punishing judges.

"I can't say that our courts are the most just courts in the world," said Tovmasian. "But we have taken many, many steps that are not visible at the moment."

Pasadena Committee Seeking Design for Armenian Genocide Memorial

PASADENA -- The Pasadena Armenian Genocide Memorial Committee is seeking qualified candidates to submit memorial design proposals for the architectural design of the Armenian Genocide Memorial to be proposed in Memorial Park in the City of Pasadena, California.

The City of Pasadena was incorporated in 1886 and is renowned for its history and architecture, art and culture, science and technology and noted educational institutions. Host to the annual Tournament of Roses parade and home of the Rose Bowl, Pasadena is considered to be the premiere city in the San Gabriel Valley.

The City of Pasadena has established a Public Park and Recreational Facility Park Monument Policy which outlines the City's regulations and guidelines for monuments and memorials on the City's park lands.

Memorial Park, previously known as the Library Park, the prospective future home of the Armenian Genocide memorial, is located at 85 E. Holly Street, at the south-east corner of Raymond Avenue and Walnut Street in the City of Pasadena. The park is approximately 5 and ¼ acres in size and contains various memorials, an amphitheater, play equipment, an expansive

open area and restroom facilities.

A Request for Proposal (RFP) detailing the City's policies and guidelines for the proposed project, design specifications and submittal requirements is available to those interested in submitting a memorial design. Please contact Shoghig Yepremian to obtain copies of these documents.

Additional inquiries should be directed to: Shoghig Yepremian at yepremianconsulting@msn.com, (626) 351-8251, or Noreen Sullivan at noreensullivan@aol.com, (626) 975-8522.

The Pasadena Armenian Genocide Memorial Committee is a 501(c)3 tax-exempt non-profit organization.

More Armenians Flee Syria Amid Fighting in Aleppo

YEREVAN -- Ethnic Armenians continued to flee Syria on Wednesday as heavy fighting intensified in Aleppo, the country's second largest city and economic and cultural center of its 80,000-strong Armenian community.

About 170 of them arrived in Yerevan on board a Syrian Air aircraft early Wednesday morning. The plane flew back to Aleppo shortly afterwards as Syrian government troops reportedly massed around the city partly controlled by rebels.

"When we reached the airport the situation was very chaotic. There was gunfire," said Tsovinar Khangikian, an Armenian woman from Aleppo who arrived at Yerevan's Zvartnots airport together with her sister and their children.

"Until now things were fine. There were some problems around [Aleppo] but things were quiet in the city," she told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am) before bursting into tears.

"We have fled shelling," said Khangikian's tearful sister. "We have come here to take some rest and then return and carry on with our life."

Both women said they left their husbands behind to look after their properties in Aleppo.

Speaking on camera, other Aleppo Armenians painted less dramatic pictures of the crisis in Syria. "We are having hard but not catastrophic times," said one man. "Our army is strong."

Officials from the Armenian Ministry of Diaspora were for the first time on hand to give the arriving Syrian information booklets and asking them to fill out questionnaires on their personal data and the length and purpose

of their stay in Armenia.

About 100 other Syrian nationals, virtually all of them ethnic Armenian, boarded Syrian Air's return flight to Aleppo despite the apparently worsening situation in and around the city. About half of them were young people who travelled to Armenia two weeks ago to participate in a festival organized by the Armenian General Benevolent Union (AGBU).

Margarit Avetian, another returning passenger, left Syria early this month to receive Armenian citizenship. "The situation seems to be a bit worse than it was before we came to Armenia," she told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am).

Avetian got her Armenian passport after what she described as a bureaucratic hassle in Yerevan. "The bottom line is that I got it. I'm pleased and proud to have a passport," she said, adding that she and her relatives are increasingly contemplating a permanent move to Armenia.

According to immigration authorities in Yerevan, some 6,000 Syrian Armenians have applied for Armenian citizenship since the start of a popular uprising against President Bashar Al-Assad's regime in early 2011. Some of them are thought to have already taken refuge in their ancestral homeland. There is no government data on the number of such persons, though.

The Armenian government is being increasingly accused by domestic opposition and other groups of providing little assistance to Syria's Armenian community and especially its members relocating to Armenia. Government officials reject the criticism.

Turkey's Human Rights Hypocrisy

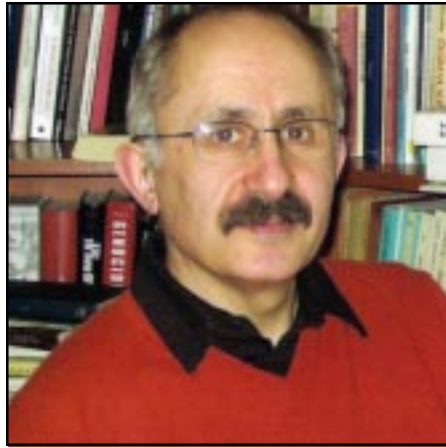
By **Taner Akcam**
NY Times

A NEW political order is emerging in the Middle East, and Turkey aspires to be its leader by taking a stand against authoritarian regimes. Earlier this week, Turkey's prime minister, Recep Tayyip Erdogan, went so far as to denounce the Syrian government's continuing massacres of civilians as "attempted genocide."

Turkey's desire to champion human rights in the region is a welcome development, but Mr. Erdogan's condemnation of Syria is remarkably hypocritical. As long as Turkey continues to deny crimes committed against non-Turks in the early 1900s, during the final years of the Ottoman Empire, its calls for freedom, justice and humanitarian values will ring false.

Turkey's attempt to cultivate an image as the global protector of Muslim rights is compromised by a legacy of ethnic cleansing and genocide against Christians and terror against Arabs and Kurds. Memories of these crimes are very much alive throughout former Ottoman territories. And Turkey cannot serve as a democratic model until it acknowledges that brutal violence, population transfers and genocide underlie the modern Turkish state.

Using documents from the Ottoman government archives in Istanbul, which were once classified as top secret, I have sought to pull back the veil on Turkey's century of denial. These documents clearly demonstrate that Ottoman demographic policy from 1913 to 1918 was genocidal. Indeed,

the phrase "crimes against humanity" was coined as a legal term and first used on May 24, 1915, in response to the genocide against Armenians and other Christian civilians.

Britain, France and Russia initially defined Ottoman atrocities as "crimes against Christianity" but later substituted "humanity" after considering the negative reaction that such a specific term could elicit from Muslims in their colonies.

Today, Mr. Erdogan is seeking to be a global spokesman for Muslim values. In June 2011, he told thousands gathered to celebrate the landslide victory of his Justice and Development Party, known as the A.K.P.: "Sarajevo won today as much as Istanbul; Beirut won as much as Izmir; Damascus won as much as Ankara. Ramallah, Nablus, Jenin, the West Bank, Jerusalem and Gaza won as much as Diyarbakir."

Speaking in support of oppressed Muslims has earned him popularity. But if Mr. Erdogan aspires to defend

freedom and democracy in the region, he must also address the legitimate fears of Christians in the Middle East. Just as the European powers opted for universalism in 1915 by denouncing "crimes against humanity," Mr. Erdogan must move beyond his narrow focus on "crimes against Muslims." All oppressed peoples deserve protection.

It isn't a coincidence that many Christians and other minorities in Syria support Bashar al-Assad's Baath Party; they are willing to sacrifice freedom for security. While Turkish rhetoric appeals to the Sunni Muslim majority's demand for freedom in Syria, it does not relieve Syrian Christians' anxiety about their future. On the contrary, Syrian Christians listening to Mr. Erdogan and his denialist rhetoric are reminded of 1915, and that makes Turkey look very much like a security threat to them.

Confronting the past is closely linked to security, stability and democracy in the Middle East. Persistent denial of historical injustices not only impedes democratization but also hampers stable relations between different ethnic and religious groups.

This is particularly true in former Ottoman lands, where people view one another in the cloaks of their ancestors. In addition to the reverberations

of the Armenian genocide, mass crimes against Kurds and Alevis in Turkey, violence against Kurds and Arabs in Iraq, and Christian-Muslim tensions in Syria and Lebanon continue to poison contemporary politics.

The popularity of the A.K.P. in Turkey and the Muslim world affords Mr. Erdogan an opportunity to usher in an era of tolerance. By acknowledging the genocide against Christians and crimes against other groups, the Turks can become leaders in the realm of human rights. But Turkey's efforts to paint itself as a beacon of freedom and democracy will fail so long as Turkey refuses to atone for Ottoman sins.

Moral purists and hard-nosed realists mistakenly believe that pursuing justice and national interests are mutually exclusive. But acknowledging historical wrongs is not a zero-sum game.

In the Middle East, the past is the present. And truth and reconciliation are integral to establishing a new, stable regional order founded on respect for human rights and dignity. Turkey should lead by example.

Taner Akcam, a professor of history at Clark University, is the author of "The Young Turks' Crime Against Humanity: The Armenian Genocide and Ethnic Cleansing in the Ottoman Empire."

US House of Representatives Defeats Turkey Biased Legislation

Continued from page 1

HEARTH Act (H.R. 205). Further Representative Maloney recognized the opposition of the Ranking Members of the House Natural Resources and Foreign Affairs Committees, Representatives Edward Markey (D-MA) and Howard Berman (D-CA), respectively, and also raised concerns about Turkey's human rights record and restrictions on religious freedom.

Representative John Sarbanes closed the debate for opponents of the Bill stating he did not believe that providing preferential treatment to one country, Turkey, can be "justified." Echoing the sentiments of Representatives Pallone and Maloney, Sarbanes raised concerns about Turkey's in-

creasingly hostile actions to U.S. allies, including Israel, Cyprus and Armenia and called for a recorded vote. Sarbanes also cited that two years ago, while serving as a member of the United Nations Security Council, Turkey voted against sanctions on Iran to thwart its nuclear weapons program.

In addition to speaking on the House floor, Representative Sarbanes spearheaded a Dear Colleague along with Representative Gus Bilirakis (R-FL) as did Representatives Berman, Gary Ackerman (D-NY), Eliot Engel (D-NY), and Shelley Berkley (D-NV); Representative Edward Markey; Representative Pallone; Representatives Sarbanes; Maloney, Pallone, and Nikki Tsongas (D-MA); and Representative Brad Sherman (D-CA).

Russian State Duma Speaker in Yerevan

Continued from page 1

ing fruit, he said.

The Armenian government has explicitly ruled out membership in the customs union, arguing that Armenia has no common border with any of its member states. This stance is construed by some analyst as an indication of Yerevan's lukewarm attitude towards the deeper Eurasian Union.

Official Armenian sources made no specific mention of the union in press releases on the Duma speaker's meetings with President Serzh Sarkisian, Prime Minister Tigran Sarkisian and parliament speaker Hovik Abrahamian. President Sarkisian was cited as saying that his administration is committed to further deepening "allied" relations with Russia because they are "the cornerstone of Armenia's security."

Speaking at a joint news conference with Abrahamian, Naryshkin praised the growing volume of Russian-Armenian trade and emphasized the fact that Russia is Armenia's leading trading partner and foreign investor. He also noted "with satisfaction" that he received assurances that the

Armenian parliament will ratify this autumn a free trade agreement that was signed by Russia, Armenia and six other ex-Soviet states in Saint Petersburg last October.

Sergei Naryshkin and his delegation visited the Tsitsernakaberd Memorial Complex accompanied by Vice President of the National Assembly of the Republic of Armenia Edward Sharmazanov.

Naryshkin laid a wreath at the memorial to the Armenian Genocide victims after which the members of the delegation put flowers at the Eternal Fire and honored the memory of the innocent victims with a minute of silence.

Members of the Russian delegation visited the Armenian Genocide Museum where they got acquainted with the temporary exhibition titled "Book as a witness of the Genocide" dedicated to the 500th anniversary of the Armenian printing and proclamation of Yerevan as 2012 World Book Capital City by UNESCO. Afterwards Chairman of the State Duma of the Russian Federation left a note in the Commemoration Book.

VISIT YOUR APP STORE AND **DOWNLOAD FREE**

THE FIRST ARMENIAN NEWS OUTLET APP AVAILABLE FOR ALL YOUR DEVICES

Mexican-Armenian Task Force Meeting in Glendale

GLENDALÉ -- On July 19th, 2012 members of the Mexican and Armenian business communities gathered at the Residence of Armenia in an initiative designed by the Mexican-Armenian Task Force to engage both communities in mutual business ventures and cultural exchange. The event, hosted by the Consulate General of Armenia, was also co-sponsored by the Mexican Consulate General, the Hispanic Chamber of Commerce and the Mexican Armenian Task Force. The Task Force, established in 2009, is comprised of activists representing both communities.

The 2012 Armenian-Mexican Business Reception included an expo, displaying foods and beverages imported from Armenia by California

based companies such as: Krajdian Importers, Importers Direct Wholesale, Grand Candy and Noy. The gathered were offered authentic Armenian food catered by lead Armenian Restaurants of Southern California including: Anoush, Arbat and Phoenicia restaurants.

Mr. Miguel Gonzales of Northgate Markets and Mr. Vahe Karapetian of AA Cater Truck Inc., formed the Business Council and provided seasoned insight into their successes as well as marketing strategies.

Through this venture, the Task Force's next initiative is the official establishment of a Mexican-Armenian Business Council, comprised of top executive entrepreneurs to engage in mutual trade, marketing and product distribution.

Bako Sahakian Re-Elected President of Karabakh

Continued from page 1

peaceful settlement to the Nagorno-Karabakh conflict.

New Victory on the Path of Building a Legal State

On Monday President-elect Bako Sahakian issued a statement in connection with the July 19 Presidential elections, calling it a new victory on the path of building a legal state. The message reads, in part:

"Dear compatriots,

The 5th presidential elections in the Nagorno Karabakh Republic have become fait accompli. These elections marked a new victory on the path of building a legal state and realizing our national aspirations. They are another manifestation of the nation's high civil stance and wisdom. The people of Artsakh once again reconfirmed their adherence to international norms and standards, their irreversible determination to build a free, independent and fair state.

I express deep gratitude to citizens of Artsakh for participating in the elections, to my supporters who entrusted high confidence in me as well as those who voted for the other presidential

candidates. For me there is no greater and binding power than my nation's confidence in and responsibility for our country's future. We are ready and resolute in carving this future.

I also express my gratitude to international observers who have arrived in our country for monitoring the elections and qualified it as corresponding to international standards, free, fair and transparent. Their opinions, evaluations and recommendations are of utmost importance for the development of our state and its democratic institutions.

During the last five years much work has been done in our country, nevertheless, a lot still has to be done. We will be consistent in solving the existing problems, eliminating drawbacks and shortcomings. Everything possible will be done to develop and strengthen our state, raise the fighting efficiency of the Defense Army, increase the living standards of our people, expand and deepen the Armenia-Artsakh-Diaspora trinity. I am confident that with joint efforts we will be able to accomplish our national goals and aspirations and record new victories.

Let us keep working for the sake of Artsakh, for the sake of our future."

AGBU Sayat Nova International Composition Competition

Submissions now Being Accepted for the 2012 AGBU Sayat Nova International Composition Competition

Competition Offers Emerging Artists Financial Support and International Exposure

Musicians around the world are now being invited to participate in the AGBU Sayat Nova International Composition Competition for the chance to win up to 2,500• and showcase their work under an international spotlight.

The Sayat Nova International Composition Competition, now in its second edition, has three main objectives: to discover new talent, provide emerging artists with financial support, and record and distribute their work to a broad audience. For composers, it presents the perfect opportunity to raise their profile while paying tribute to the celebrated troubadour.

The 2012 Sayat Nova International Composition Competition, which marks the 300-year anniversary of the birth of the composer, is calling for submissions from young musicians in every corner of the globe. Participants need not be of Armenian descent; submissions from all artists who are interested in creating Armenian-influenced music are being considered. As Christian Erbslöh-Papazian, a pianist and musicologist who initiated the competition comments, "As an artist, blending classical music, which has mostly been documented on paper, with traditional music, which has long been transmitted orally, is most difficult, yet incredibly rewarding. By utilizing both the classical and the traditional, we can create the musical heritage of tomorrow." To that end, participants are asked to create a composition for a chamber ensemble that incorporates six instruments, including the duduk, the traditional woodwind instrument that can be traced back centuries in Armenian culture. Submitted work must also contain one quotation, spoken or sung, from a text of Sayat Nova in Armenian or translated into a Western language (i.e. English, German, French, Italian, Spanish or Russian). The winning pieces will be recorded and produced at a special concert on the occasion of the tercentenary of the birth of Sayat Nova, an anniver-

sary celebration with which UNESCO is associated. The concert will be held at the prestigious Parisian venue Salle Cortot in December 2012.

When the competition was first introduced in 2006, it proved to be a laboratory of creativity that helped launch the career of its winners. Numerous submissions were received, and each was reviewed anonymously by a panel of anonymous expert judges, which included internationally renowned figures in the field of music and composition. The third prize was awarded to Argentinian composer Hernan Dario Palmieri, second place to Grégoire Lorieux, a native of France, and the winner was Armenian-born Artur Akshelyan. Since then, each has risen to new heights in their respective careers, carving a space for themselves in the international music scene and attracting a diverse body of listeners. Building on his experience with the AGBU competition, Palmieri went on to receive prizes in the Galperin Iascha Composition Competition (Argentina, 2007) and the Gustav Mahler Kompositionspreis Competition (Austria, 2007), while Lorieux is now teaching at IRCAM (Institut de Recherche et Coordination Acoustique/Musique), one of the world's most important research centers dedicated to musical creation and scientific research. For his part, Akshelyan saw his winning piece, the string quartet "Im Memoriam," performed at the AGBU 2006 centennial celebrations in Paris before he continued to receive numerous international honors including first prize in the Geneva International Music Competition (2011) and the Kiefer-Hablitzel Composition Award (Bern, 2012).

This year's participants will have the opportunity to follow in each of those winners' footsteps and establish themselves on the international stage.

The deadline for submission is no later than September 1, 2012.

Participants will be considered for three prizes of 2,500•, 1,500• and 1,000•.

For more information and a complete list of rules and regulations, please visit <http://sayatnova.agbueurope.org> or email Zarouhi Odabashian at zodabashian@agbueurope.org.

ArmenienInfo.net

News. Informationen. Kommentare.

SEROP'S CAFE

GREEK & LEBANESE FOOD

SERVING BATON ROUGE SINCE 1979

ԾՆՆԴԵԱՆ 140-ԱՄԵԱԿ

Տ. ՄԵՍՐՈՊ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՆՇԱՆԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅՆ ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱԴՆԵՄԻ 1872-1944

«1917 Կիրակի, Դեկտեմբեր 9-ին, 400 տարուան բուրքի անարգ բռնական լուծր այսօր բօթափեցաւ Սուրբ Գաղափի վրայէն: Այլեւս բուրքերու փոխարէն ամենուրեք կ'երեւին անգլիական ազգին ազգին սպաներն ու զինուորները որոնք ազատութիւն շնորհեցին Սուրբ Երկրին»
«Օրագրութիւն» ՄԵՍՐՈՊ ՎՐԴ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ

ԴՈԿՏ. ԶԱԻՆ Ա. ՔԶՆՅ.
ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

Աշակերտ ժառանգաւորաց
Վարժարանի

Մեսրոպ Պատրիարք Նշանեան, որք մը, իր բովանդակ կեանքը պատանեկութենէն ցմահ նուիրեց Երուսաղէմի հայոց պատրիարքութեան, զարգացուց ինքզինք, ծառայեց Աթոռին ընդմիշտ, ինք անցաւ եւ ապահով անցուց Աթոռը համաշխարհային երկու պատերազմներու վտանգէն, եւ ամենէն դժբախտ օրերուն մնաց Երուսաղէմ որպէս իսկական գինուորեալ միաբան, եւ պատուով բարձրացաւ Պատրիարք Առաքելական Ս. Աթոռին 1939 թուին:

Շատեր եկան ու զայցին, բայց ինք մնաց անխախտ եւ իր կեանքի բոլոր օրերը բացառիկ նուիրումով եւ անընդմէջ ծառայութեամբ նուիրագործեց նշանակելի յաջողութիւններով, միաբանական կեանքի կարգապահ ընթացքին յառաջապահն ըլլալով: Իր գրական եւ ձեռագրագիտական, տեսչական եւ Սուրբ Տեղեաց նկատմամբ անգերազանցելի սէրն ու հոգածութիւնը որպէս երկար տարիներու Լուսարարայետ, եւ միեւնոյն ատեն տասնեւինը տարիներու անխնջ տեսուչ Ժառանգաւորաց Վարժարանին, ընդմիջումներով, 1911-1930, կը մնան օրինակելի:

1915-ին Ժառանգաւորաց Վարժարանը փակուեցաւ: Մեսրոպ վարդապետ Նշանեան իր յուշատետրին մէջ կը գրէր. «Տիրող տնտեսական ընդհանուր տագնապը պարտաւորեց Ս. Աթոռը առժամայէս փակել Ժառանգաւորաց Վարժարանը 1915 Օգոստոս 31-ին»:

Մկրտուած Միրճան, Մեսրոպ Պատրիարք Նշանեան ծնաւ Կ. Պոլիս 1872-ի Սեպտեմբեր 30-ին: Շուտով որբացած մօրմէն եւ ապա նաեւ հօրմէն, իր մեծհօր հսկողութեան ներքեւ աշակերտեցաւ Նաուլը Գաբուրի վարժարանին ուր կ'ուսուցանէին յայտնի վարժապետներ, Մաղաքիա Վարդապետ Օրմանեան, Մինաս Չերագ, Յարութիւն Չազըրեան, Թովմաս Թերզեան եւ Գարեգին Վարդապետ Սրուանձտեանց:

Միրճան շուտով 1887-ին կ'որբանար նաեւ իր պապէն, եւ 15-ամեայ պատանին Երուսաղէմ կը դրկուէր Կ. Պոլսոյ Յարութիւն վեհապետեան Պատրիարքի յանձնարարութեամբ աշակերտելու համար Ժառանգաւորաց Վարժարանին: Սարկաւազ կը ձեռնադրուէր Լուսարարայետ Սահակ Եպիսկոպոս Խապայեանէ 1891-ին, եւ ապա ընծայարանի ընթացքը աւարտելով կուսակրօն քահանայ՝ Յարութիւն Պատրիարք վեհապետեանէն 1898-ին, որ Կ. Պոլսոյ պատրիարք ընտրուելէն ետք, ընտրուած էր Պատրիարք Երուսաղէմի Առաքելական Աթոռին:

Յարութիւն Պատրիարք նոյն օր միանուազ ձեռնադրեց եօթ հոգեւորականներ որոնցմէ ոմանք յետագային դարձան ակնաւոր անձինք, ինչպէս, Մեսրոպ Արք. Նշանեան (պատրիարք), Վարդան

Արք. Գասպարեան (առաջնորդ), Պետրոս Կաթողիկոս Սարաճեան Տանն Կիլիկիոյ, Դաւիթ Վրդ. Տէրտէրեան (լուսարարայետ): Պաշտօնավարութիւն

Մինչեւ 1908 Մեսրոպ Վարդապետ Նշանեան ուսուցչական ու վարչական պաշտօններ վարեց Սրբոց Յակոբեանց վանքէն ներս, հաշուակալի, գանձապահի եւ ձեռագրաց մատենադարանի ու տպարանի տեսչութեանց կողքին: Նոյն 1908 թուին Օսմանեան Թուրք պետութեան հրահանգով, Երուսաղէմ 12 տարի աքտրեալ նախկին Պատրիարք եւ ապա կրկին Կ. Պոլսոյ Պատրիարք ընտրուած Մատթէոս Արքեպիսկոպոս իգմիրլեան, երբ Երուսաղէմէն Կ. Պոլիս կը վերադառնար, անոր կ'ուղեկցէր երիտասարդ Մեսրոպ Վրդ. Նշանեան:

Իգմիրլեան Պատրիարք մի քանի ամիս ետք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրուելով, Երուսաղէմէն Մեսրոպ Վարդապետ, Յարութիւն Պատրիարքի արտօնութեամբ, կը մեկնէր Պետերբուրգ դարձեալ միանալու Ընտրեալ Հայրապետին՝ Տ.Տ. Մատթէոս Բ. Իգլմիրլեան Կաթողիկոսին որպէս իր գաւազանակիրը: Մայր Աթոռ կը մտար հայրապետական օժուձէն ետք տարի ու կէս, 1909 Ապրիլին 1910 Դեկտեմբեր, եւ Կաթողիկոսին վաղաժամ եւ յանկարծական վախճանէն ետք, որ պատահեցաւ 1910 Դեկտեմբերին, կը վերադառնար Երուսաղէմ իր պաշտօններուն:

Երուսաղէմի Վիճակը

Առաջին Պատերազմի տարիներուն քաղաքական գետնի վրայ շփոթ եւ վտանգաւոր կացութիւն կը տիրէր Պաղեստինի մէջ Օսմանեան Թուրքիոյ գերիշխանութեան տակ մինչեւ 1917: Հայ Առաքելական Աթոռը թափուր եւ անմխիթար կը մտար Յարութիւն վեհապետեան Պատրիարքի 1910 թուի վախճանումէն ետք, հակառակ Կաթողիկոս-Պատրիարք Սահակ Խապայեանին պարտադրուած նորահնար եւ բռնի նշանակումին Թուրքիոյ կողմէ, որ Կիլիկիայէն արտաքսուած Երուսաղէմ պիտի մտար շատ կարճ ատեն մը, 15 ամիսներ միայն, մինչեւ անգլիացիներու յաղթական մուտքը Պաղեստին եւ անմիջական ելքը Թուրք բանակներուն:

Պատերազմի արհաւիրքին հետեւանքով վանքին ներքին կացութիւնը հիմնովին խախտած էր թրքատիպ նոր եւ բոլորովին ապօրէն «Կանոնադրութիւն» մըն ալ գրելով իրենց խելքով ու լեզուով եւ գայն պարտադրելով Սահակ Բ. Կաթողիկոսին՝ Օսմանեան պետութեան նոյնքան ապօրէն միջամտութեամբը: Այդ կանոնադրութիւնը եւս արտաքսուեցաւ վանքէն դուրս՝ Թուրքերուն հետ միասին: Հակառակ անհարկի տագնապներուն երբ Անգլիացիք Պաղեստինը գրաւեցին Մեսրոպ Վարդապետ մնաց իր պարտականութեանց վրայ՝ հաստատելով Աթոռին, մինչեւ կարգաւ Լուսարարայետ (1922), Տեղապահ երկու անգամ (1930 եւ 1939), եւ Պատրիարք (1939) ընտր-

ուիլը:

Երբ 1921 թուին Եղիշէ Արքեպ. Դուրեան Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրուեցաւ, կանոնադրային բարդութիւն մը ցցուեցաւ միաբաններուն առջեւ, քանի որ մինչ այդ Երուսաղէմի պատրիարքներ Կ. Պոլսէն կ'ընտրուէին, ու այս անգամ Անգլիոյ Թագաւորութիւնը այդ ձեւը պիտի չարտօնէր անշուշտ: Ներքին նոր կանոնադրութիւն պատրաստել ժամանակ կ'ուզէր, եւ բանիմաց միաբաններ, գլխաւորութեամբ լուսարարայետ Դաւիթ Տէրտէրեան եւ Մեսրոպ Նշանեան վարդապետներուն, չուզելով կորսնցնել Դուրեանի արժանաւոր թեկնածութիւնը որեւէ գիւնով, հնարքը գտան, իմաստուն թելադրանքով նաեւ Եգիպտահայ թեմի Առաջնորդ Թորգոմ Արքեպիսկոպոս Գուշակեանի, ինդրելով Բրիտանական իշխանութիւններէն որ «այս անգամ եւս», որ կը նշանակէ «վերջին անգամ», արտօնուի նախկին ընտրութեան ձեւը: Խնդրանքը իր բարեղէպ արդիւնքը կուտար եւ Եղիշէ Արքեպիսկոպոս Դուրեան, նախկին Պատրիարքը Կ. Պոլսոյ, Երուսաղէմ կը հասնէր 1921 թուին, Կ. Պոլսոյ մէջ կատարուած իր ընտրութեանէն ետք:

Մեսրոպ Եպիսկոպոս Նշանեան

Երբ Դուրեան Պատրիարք գահակալեց, հոն էր բանիմաց, փորձառու եւ հաւատարիմ միաբանն ու գործակիցը Մեսրոպ Վարդապետ Նշանեան: Հոն էին նաեւ Եղիշէ Զիլինկիրեան եւ Մկրտիչ Աղաւնունի եպիսկոպոսները: 1922-ին հայու ձեռքով չարաղէտ սպանութեան զոհ կ'երթար Լուսարարայետ Դաւիթ Վրդ. Տէրտէրեան, որուն կը յաջորդէր Մեսրոպ Վրդ. Նշանեան:

Պատրիարքի միջնորդութեամբ եւ Տնօրէն Ժողովի որոշմամբ երեք միաբաններ, Լուսարարայետ Մեսրոպ Նշանեան, Մատթէոս Գալզըճեան եւ Սմբատ Գազաբեան վարդապետները 1924-ի Սեպտեմբեր 21-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի մէջ եպիսկոպոս կը ձեռնադրուէին Տ.Տ. Գէորգ Ե. Սուրէնեանց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին: Պատրիարքի կողքին հինգ եպիսկոպոսներ պաշտօնի կը կոչուէին, Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Մկրտիչ Արքեպիսկոպոս Աղաւնունիի գլխաւորութեամբ:

Մեսրոպ Եպիսկոպոսի նախաձեռնութեամբ եւ Դուրեան Պատրիարքի հսկողութեան տակ 1928-ին սկսաւ կառուցուած Երուսաղէմի Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանին որ այնքան արդիւնաւոր հաստատութիւն մը եղաւ մինչեւ այսօր՝ հայցեցի եւ կրօնաշունչ դաստիարակութիւն ջամբելով տեղացի հազարաւոր հայորդիներուն:

Գրական Վաստակը

Լուսարարայետի իր պաշտօնէն անկախ Մեսրոպ Եպիսկոպոս ձեռնարկեց գրական լուրջ աշխատանքի, քննելով Ս. Թորոս մատրան մէջ ի պահ դրուած 52 Աստուածաշունչ ձեռագիր մատենաները, ցուցակագրելով զանոնք մանրակրկիտ կերպով: Իր գրական վաստակին մաս կազմեցին՝ «Ժամանակագրութիւն Գրիգոր Դարանաղեցիի» (1915), Սաւալանեանցի «Երուսաղէմի Պատմութիւն» եր-

կին գրաբարէ աշխարհաբար թարգմանութիւնը երկու հատորներով (1930), «Տպարան Առաքելական Աթոռոյն Սրբոց Յակոբեանց» հատորը՝ տպարանին հարիւրամեայ յոբելեանին առիթով (1933), «Օրագրութիւն Երեմիա Զէլէպի Քէօմիւրճեանի» (1933), «Երուսաղէմ լընթաց Դարուց», «Դիւան Ս. Յակոբեանց», վերջինը՝ չորս դարերու կաթողիկոսական եւ պատրիարքական կոնդակներու եւ թղթակցութեանց հաւաքածոյ մը:

Անգլիացոց Պաղեստին Սուտքի Ականատես Վկան

«Օրագրութիւն 1917»
Մեսրոպ Վարդապետ Նշանեանի գրական գործին կարեւոր բաժինն եղաւ իր «Օրագրութիւնը» ուր ականատեսի վկայութեամբ գրեց 1917 թուի կուրը անգլիացոց եւ թուրքերու միջեւ, եւ վերջնոյս արտաքսուած Ս. Երկրէն: Նշանեան հոն լրիւ արձանագրեց թէ այդ տարուոյն Նոյեմբեր 24-ին, շաբաթ օր, Հայոց վանքի եպիսկոպոսներն ու վարդապետները ոստիկանատուն տարուեցան, երբ Սահակ Կաթողիկոս Խապայեան մի քանի օր առաջ արդէն Դամասկոս մեկնած էր Օսմանեան պետութեան հրահանգով: Մեսրոպ Վարդապետ անձամբ ընկերակցած էր դէպի ոստիկանատուն, աւելցնելով որ «երեկոյն ուշ ժամանակ ճամբորդները երեք բեռնատար ինքնաշարժներով Դամասկոս մեկնած էին»:

Նշանեան Վարդապետ կը գրէր նաեւ թէ 1917-ի Նոյեմբեր 25-ի կիրակի օր կուրը սաստկացած էր եւ 6 օր տեսած, երբ Օսմանցիք աւելի կազմակերպուած ըլլալով թնդանօթներ գետեղած էին Ռուսաց վանքին մէջ՝ ետ մղելով անգլիացի բանակները վերցնելով նաեւ 11 գերիներ, տալով սակայն 1200-է աւելի մեռելաւ եւ մեծ թիւով վիրաւորներ: Դեկտեմբեր 3-ին Մեսրոպ Վարդապետ քաղաքապետարան կը կանչուէր եւ իրեն կը հաղորդուէր թէ Թուրքեր անմիջական կարիքներ ունէին բնակութեան համար, ինչպէս զգեստներ եւ վերմակներ, եւ թէ հայոց բաժինն ալ կը սպասէին ստանալ: Վարդապետը կը գոհացնէր զանոնք:

Իր վկայութեամբ անգլիացիք դեկտեմբեր 8-9-ի վաղ առաւօտեան գրաւած էին Այն Քէրիմը, եւ ինք, Մեսրոպ Վարդապետ Նշանեան, Հայոց վանքի տանիքէն դիտելով տեսած էր ուսմբերու տարափը որ որպէս «գօթխային կրակ կը տեղար անգլիացոց կողմէ որ կուգար Նէպի Սամուէլի գազա-

«ՓՈՔՐ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ ԷԼ ԿԱՐԵԼԻ Է ՄԵԾ ՊԱՏԱՐԱԳ ԱՆԵԼ»

ՅՈՒՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱԼՈՅԵԱՆ
«ՄԻՋՆԱԲԵՐՈՒ» Մշակութային
Միության Տեղեկատվության
Բաժնի Համակարգող

Շուրջ մէկ դար առաջ ասուած, ՀՀ ժողովրդի մասին Յովհաննէս Աբէլեանի թեւաւոր խօսքի արժէք ստացած վերոյիշեալ միտքը՝ ուղղուած իր մօրաքրոջ որդի Շիրվան-զադէին, վերջերս կրկին անգամ մեզ համոզեց իր իմաստաբանութեամբ, երբ ներկայ եղանք անուանի բանաստեղծ, բեմադրիչ, թատերգակ, բազմաժանր գրող Գարուշ Հարեանցի «ՊԱՊՆ ՈՒ ԹՈՒՆԵՐԸ» (գիրք առակաց) նոր ժողովածուի շնորհանդէս-գինեձօնին, որը «Միջնաբերդ» մշակութային միութեան բարեխնամ նախաձեռնութեամբ անցաւ յուզիչ, ինքնատիպ, ջերմութեամբ ազատ, բովանդակութեամբ անկասկած փոխադարձ ուսանելի միջոցառում: Մեզ անկաշկանդ գրուած տրամադրեց Կլենտէյլ քաղաքի «LUNA» գրատրիկ թատերասրահը, ուր 2012 թ. Յունիսի 5-ի գրական երեկոյին մասնակցելու համար հիւրաբար հաւաքուել էին տաղանդաւոր հեղինակի հարազատները, բարեկամները, ընկերները, ծանօթներն ու անծանօթները, գրչի մարդիկ եւ անկաշառ ընթերցողները: Բացման խօսքով հանդէս եկաւ թատերասրահի տնօրէն, դերասանուհի-բանաստեղծուհի Գայեանէ Շախեանը՝ գրքից ընթերցելով «Մարդն ու դրամը» առակը, բարեացակամ եւ չափածոյ տրամադրութիւնը փոխանցելով միւսներին: Իսկ հանդիսավարը յարգարժան հեղինակին էր, ով իր մասնագիտական վարպետութեամբ անթերի վարեց ամբողջ երեկոն՝ այն դարձնելով ջերմ, սպաւորիչ ու չիշարժան: Գլխաւոր բանախօս, բանաստեղծուհի Անահիտ Երեմեանի սեղմ ու բովանդակալից, մէկ շնչով գրուած, ուսմանտիկ ելոյթը ստեղծեց կարծիքի մաքուր ընկալման մի առաջ, որում յայտնուողներն անտարբեր չէին կարող անցնել օրուայ խնդրոյ առարկայի կողքով: Եղան բազում ողջունաբեր խօսքեր, որոնք աւելացրին գրական սրահի լոյսն ու ջերմութիւնը... Հեղինակային հակիրճ, տեղեկատուութեամբ համեմուած, բանիմաց խօսքին յաջորդեց մի քանի առակի ընթերցումը՝ հիպոստաթուսութեան մասնագէտ, ամերիկեան ընկալմամբ հիպոթեզաբան, առաջատար դերասանուհի, տրամաբան Գարուշ Հարեանցի, սրբաբանի շնորհիւ, ով տարիներ առաջ բարձր է ունեցել

դերեր կերտել (խաղալ) բեմադրիչ Գ. Հարեանցի 12 ներկայացումներին մի քանիստ, յատկապէս՝ «Սուսիկն անմեղ է» բեմադրութեան մէջ (դրամատուրգ-բանաստեղծ Քաջիկ Գրիգորեան): Ջերմեւանդ ելոյթներ ունեցան մեր համայնքի մտաւորականութեան մի խումբ յայտնի ներկայացուցիչներ, ի շարքս որոնց «ՄԱՍԻՍ» շաբաթաթերթի գլխաւոր խմբագիր, գրող, դոկտ. Արշակ Գազանչեանը, ով ասաց՝ «Գարուշ Հարեանցը որքան էլ բարդ է մտածում եւ շարադրում երկարաշունչ, մնում է ինքնատիպ ու հետաքրքիր բանաստեղծ, ում գրուած քնքերի ոչ միայն ընթերցելն, այլեւ իրեն հանդիպելն է հաճելի, վասնզի նա հոգատար է ամէնքի հանդէպ, յատկապէս մեր թերթի»: Իսկ «ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ» գրական-մշակութային հանդէսի հիմնադիր, գլխաւոր խմբագիր, բանաստեղծ Սարո Գիւմրեցի (Գիւմրեցի), ասաց՝ «Գարուշ Հարեանց մարդ-գրողը մնացել է նոյն անմիջական մեր վաղեմի ընկերն ու ստեղծագործողը, որ շարունակում է գարմացնել: Երբեք չփոխուեց նա եւ պահպանեց իր մեծ բարութիւնը: «ՆՈՐ ՕՐ» շաբաթաթերթի մարզական լրագրող Ալեանի Բայրամեանը շեշտեց, որ «անչափ հետաքրքիր է այս հեղինակին ճանաչելն ու շփուելը նրա հետ, որ ես պատիւն ունեցայ Յովհաննէս Կոչկակարեանի շնորհիւ, երբ մեզ ծանօթացրեց եւ չսխալուեց, աւելին՝ ոչ միայն տեղին էր, այլեւ անհրաժեշտ:»

Արձակագիր-վիպասան Կարէն Մուսայեղեանը եւ նրա կինը՝ տիկին Ղազարեանը՝ ընդգծեցին Գ. Հարեանցի ընկերային ցանցում ցուցաբերած ակտիւութիւնը, հեղինակային շաբառ համարձակութիւնը, բազմաժանրութիւնը եւ յատկապէս առակագրութեանը դիմելու վճռականութիւնը, որը պահանջում է պարտադիր ասելիք, հմտութիւն, բանիմացութիւն, բանաստեղծական արուեստի տիրապետում, պատկերաւոր մտածելակերպ եւ այլն:

Հագուստի նորաձեւութեան մասնագէտ Նելլի Համբարեանը՝ (հեղինակի կինը), խօսեց իրենց առաջին հանդիպումից, գրուած ամուսնու գործող բարութիւնն ու անակնկալ ընդունելու շնորհ: Բանաստեղծ-երգիծաբան Ներսէս Տէր Մեսրոպեանը ողջունելով բանաստեղծ-առակագիրին՝ փոխանցեց թեհրանաբանակ հայ բանաստեղծ ֆանտա վարդանեանի սրտաբուխ խօսքը՝ «Միբերի Գարուշ, հեռաւոր

ՀՈԳԵՅԱՆԳՍԻՏ Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԹԵՐՐԱՆ-ԵՐԵՒԱՆ ՕԴԱՆԱԽՅԻՆ ՎԹԱՐԻ ԶՈՐԵՐՈՒ

Կիրակի, Յունիս 22ին Առաջնորդարանի Ս. Ղեւոնդեանց եկեղեցում, յաւարտ Ս. Պատարագի կատարուեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն, թեհրան-երեւան օդանավային արկածի 48 հայ զոհերու Յրդ տարելիցին աւիթով:

Եկեղեցական արարողութիւններուն կը նախագահէր թեմիս Բարեջան Առաջնորդ Տ. Յովնան Ս. Արք. Տէրտէրեանը, որն աւուր պատշաճի քարոզեց եւ օրհնեց զոհերու չիշատակը: Խուռներամ բազմութիւնը երկիւղածութեամբ հետեւեցաւ արարողութիւններուն: Եկեղեցու մուտքին մօր դրուած էր զոհերու գունաւոր մեծադիր նկարը եւ չիշուած անունները:

Իրանից շնորհաւորում եմ ծննդեանդ 65-րդ ամեակը եւ նոր աշխատութեանդ լոյս ընծայումը: Քեզ երկար կեանք եւ նորանոր յաղթանակներ հայ մշակոյթի փառահեղ անդաստանում:» «ԴԱՐԲԻՆ» հայկական քնարի ստեղծող, աշուղ Արտաշը (Արտաշէս Դարբինեան), նուազեց եւ երգեց իր ձեռով՝ հիացնելով բոլորին:

Բանաստեղծ Աշոտ Զահակիրը (Ղամբարեան), խօսելով Գ. Հարեանց մարդու եւ վաստակաշատ գրողի մասին՝ վարպետ կոչեց նրան եւ նշեց մի շարք բարեբախտ առաւելութիւններ:

Լոս Անձեւելոսի գաւառի պետական աշխատող, երաժշտագէտ Աղեւլաիդա Գաբրիելն իր ջերմ ու անկեղծ հիացմունքն արտայայտեց՝ «Հպարտ եմ, -ասաց նա,- որ աշխատում եմ այս մեծ, յարգանքի արժանացած գրողի աւագ դասեր՝ Եւա Հարեանցի հետ միեւնոյն հիմնարկում:»

Կլենտէյլ քաղաքի «ՓԵՐԻԱ» հայրենակցական միութիւնից, բանաստեղծուհի Սոնա Դաթեանը, ոչ միայն պատշաճ ողջունեց հեղինակին, այլեւ արտասանեց իր բանաստեղծութիւնները: Հուսկ խօսք վերցրեց եւ ջերմ ելոյթեց «Կլենտէյլ» առողջապահական

կենտրոնից Լուսիկ Մայրիկը, որը վաղուց է ճանաչում հեղինակին եւ վառ չիշողութիւններ ունի իրենց հանդիպումներից:

Հեղինակը սիրով ընթերցեց «Ֆէյսպուք» սոցիալական ցանցի թիմակից հայ օգտատէրերի շնորհաւորական ողջոյնները՝ անուն առ անուն երախտագիտօրէն հնչեցնելով Մարիետա Բաղաբեան՝ երգչուհի, երաժիշտ, ք. Երեւան, ՀՀ: Լիւսի Այնիլեան-Բասմաճեան՝ ք. Հալէպ, Սիրիա: Անահիտ Բոստանջեան՝ բանաստեղծուհի, թարգմանչուհի, ք. Թբիլիսի, Վրաստան: Սվետլանա Զաւենեան, տնտեսագետ-մանկավարժ, ք. Երեւան, ՀՀ: Տէր Յովսէփ Աւ. քահանայ Յակոբեան՝ Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Առաքելական եկեղեցուց Արեւմտեան թեմի էջմիածնապատկան առաջնորդարանից՝ ք. Պրայանք, Գալիֆորնիա, ԱՄՆ: Գայեանէ Յայրիկեան՝ բանաստեղծուհի, ք. Երեւան, ՀՀ: Նոռա Բասմաճեան՝ անշ. գոյքի առքուվաճառքի մասնագէտ՝ ք. Ռեւիդա, Գալիֆորնիա, ԱՄՆ: Գրիշա Մարգարեան՝ (Գրիգոր Պտղունց) բեմադրիչ, արտիստարձակագիր, ք. Կապան, ՀՀ: Մարո Խաչատրեան՝ գրականագէտ-ման-

Մար.ք էջ 18

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՅՈՒՇԱՐԶԱՆ

ՈՒՍՈՒՑՉԱՊԵՏ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

Մրտաբուխ նուէրով գիրքէն օրինակ մը ստանալու համար հեռաձայնել՝

(626) 797-7680 կամ **(818) 429-2322** քիւերուն

Լաթակազմ, մաքուր տպագրութեամբ, 580 էջերէ բաղկացող գիրքը: Ժողովածուն լոյս ընծայուած է Բենիամին Ժամկոչեանի նախկին սանէրուն կողմէ. որպէս երախտիքի տուրք անոր ծննդեան 115 ամեակի առիթով:

Յուշարձան ժողովածուն, նաեւ իր մէջ կ'ամփոփէ իրենց սիրեցեալ տնօրէնի կրթական, մանկավարժական, ազգային-մշակութային, Պէրոյի Մահակեան վարժարանի կէս դարեայ կենսապատմը:

Յուշարձան ժողովածուն կը մատուցէ Բենիամին Ժամկոչեանի ժամանակիցներուն յուշերու ծաղկաբաղը:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՕՐԱԳՐՈՒԹԵՆԷՍ ՅՈՒՇԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐ ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿԷՆ

ՊԷՊՕ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Պարոյր Սեւակի անունը որպէս բանաստեղծ այդքան հանրաճանաչ էր, իմ երիտասարդութեան սեմին թեւակոխած տարիներուս, հակառակ իր անունին կապուած բանաստեղծական հատորներուն՝ «Անմահները Հրամայում են», «Անհաշտ Մտերմութիւն» եւ «Նորից Քեզ Հետ»: Գրականութեամբ խանդավառ եւ գրելու նախափորձեր կատարող երիտասարդիս ձեռքը անցած չէին այդ հատորներէն որեւէ մէկը: Կը յիշեմ կարգացած ըլլալս Պարոյր Սեւակի մէկ բանաստեղծութիւնը՝ «Հայաստան», խորապէս տպաւորուելով անոր սկիզբի տողերէն. «Իմ քաղցրանուն, իմ բարձրանուն, իմ տառապա՛ծ, իմ փառապանծ»:

Եղիշէ Չարենցի «Ես իմ Անուշ Հայաստանին»-ն իր անգիշտ տեղը պահելով հանդերձ, իր սրտամօտ անկիւնը գրաւեց նաեւ Պարոյր Սեւակին Հայաստանը: Յետագային անոնց միացաւ Համօ Սահեանի «Նայիրեան Դայար Բարտի»-ն: Հայրութեան հայրենիքի հանդէպ առհաւական ոգին արտայայտող եւ իրենց հայրենասիրական վառ զգացումները ցոլացնող յօրինումներ էին երեքն ալ: Օրհներգի մը հնչեղութեամբ եւ կշռոյթով:

Պարոյր Սեւակի անունը սակայն, գրական աշխարհէն ներս, հայրենիք-Սփիւռք,- բարձրացաւ, տարածուեցաւ եւ ճանչցուեցաւ 1959-էն ետք, «Անլուրի Զանգակատուն»-ով: Նախաճաշակ մը կազմած էի «Սովետական գրականութիւն» ամսագրին մէջ լոյս տեսած հատուածներէն: Տարբեր ու անսովոր շունչ մը կը տիրէր խորքի եւ ձեւի արժանիքներով: Անհամբերութեամբ կը սպասէի անոր գիրքով լոյս ընծայման: Չուշացաւ: 1959-ին «Անլուրի Զանգակատուն»-ը որպէս գիրք հասաւ: Նուաճեց ոչ միայն գրասէր հասարակութիւնը, այլեւ՝ հայ հոգիները: Լիաշունչ եւ յափշտակութեամբ ընթերցեցի զանգակատան բոլոր ղօղանջները: Անոնք մնացին ոչ միայն որպէս բանաստեղծական հրավառութիւն, այլեւ ազգային ցաւի եւ ողբերգութեան եղբրական ոգեկոչում: Եղբրաբարտ Կոմիտասի կեանքն ու ատեղծագործութիւնը առանցք ունենալով, բարձր ներշնչումով, հայրութեան հաւաքական խոռովքը Պարոյր Սեւակ հայ ստեղծագործողի իր էութեան հետ համաձուլելով սամանուռագային լայնաշունչ ստեղծագործութեան մը ծնունդ տուած էր: Քնարերգութեամբ ու դիւցազներգութեամբ համախառն, պատմողական ոճով ու կշռութաւոր թաւալքով ներդաշնակուած «Անլուրի Զանգակատուն»-ը յատկանշուեցաւ նաեւ նորարարութեամբ: Պարոյր Սեւակինը ազգային եւ գրական գեանի վրայ խիզախում մըն էր յատկապէս այն տարիներուն, երբ վերին իշխանութիւններու համար եղեռնի յիշատակութիւնն ու ոգեկոչումը ազգայնական երեւոյթներ կը նկատուէին: Իր այդ խիզախութեամբ Պարոյր Սեւակ Մեծ Եղեռնի Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիրին շինութեան տարիներ առաջ հայրենաբնակ ժողովուրդի հոգիներէն ներս կոթողած էր ցեղասպանութեան գիրի ոգեղէն յուշարձանը՝ ամէնէն ազգայնական բովանդակութեամբ գրական ստեղծագործութիւն մը հրապարակելով:

Մեծ ժողովրդականութեան արժանացած եւ համբաւի տիրացած բանաստեղծ էր: Պարոյր Սեւակ կը նշանակէր «Անլուրի Զանգակատուն»:

Զանգակատունի բանաստեղծով այնքան տարուած եւ գրաւուած էի, որ ամառնային արձակուրդէն դարձած ուսանողներէն կը հետաքրքրուիմ իմանալու համար անոր մասին: Անոնցմէ մէկը, բանասիրականի ուսանող, որ գրական շեշտուած հակումներ ունէր եւ կը սիրէր հայ գրողներու հետ հանդիպումներէն պատմել, հետեւեալը ըսած էր Պարոյր Սեւակի մասին: - Օր մը Պարոյր Սեւակ յայտնուեցաւ համալսարանի մեր գրականութեան դասապահին: Ինք պիտի ղեկավարէր գրականութեան դասաւանդութիւնը: Դասախօսք բանաստեղծը քանի մը խօսքով ներկայացնելէ ետք, գրականութեան ամպիրոնը իրեն վստահեցաւ: Ան առաջին հերթին հետաքրքրուեցաւ թէ այս կուրսի ուսանողներուն մէջ սփիւռքահայ ուսանողներ կա՞ն: Քանի մը ձեռքեր բարձրացան: Ակնբախ էր ուրախութիւնը: Դասախօսէ աւելի մտերիմ գրուցավարի պէս խօսեցաւ: Քիչ մը ամէն բան ընդգրկեց իր գրոյցը: Սփիւռքահայրութեան միջնէն գրականութիւնը լուրջ պարապմունք նկատող իր մօտեցումները: Վայրկեանները ինչպէ՞ս սահեր էին զգացած չէինք, երբ արդէն դասապահի վերջը կ'ազդարարուէր: Դասարանին առջեւ խոնարհուածով մը մեկնեցաւ Պարոյր Սեւակ: Մենք մնացինք իր անկեղծ ու սրտաբաց խոհերուն հետ:

Անակնկալ եղաւ իր հարցումը: - Ո՞վ է արդի ամէնէն մեծ գրողը: Անմիջական եղաւ պատասխանս - Յովհաննէս Շիրազ: Երբ իր հաստատումը չըրաւ, Պարոյր Սեւակի անունը յիշեցի: Խօսակիցս, որ արդէն գրականագէտ ուսանող էր, կրկին իր համամտութիւնը չյայտնեց: Այս անգամ ինք տուաւ անուն մը. Կոստան Զարեանն է արդի մեծագոյն գրողը: Լուցի:

1962-ին բախտաւորուեցաւ ուսուցչական առաջին խումբով Հայաստան գտնուելով: Քառասուն օրեր երեւան: Ի՞նչ հրաշալի յայտագիր էր Հայաստանը սփիւռքահայ ուսուցիչներուն մօտէն ծանօթացնելու: Քաղաքներ, մշակութային կրթական հաստատութիւններ, գրողներ: Բնական է, որ փնտռէի Պարոյր Սեւակը: Այնքան ժողովրդական անուն, բայց անունը կար, ամանում չկար: Իր գիւղը կը մնար,

կամ Մոսկուա կ'երթար ուսական մշակութիւն հետ կենդանի կապը պահելու համար: Ըսած էին երեւանաբնակ սեւակասէրները: Միակ առիթը Հայաստանի գրողներու տան մէջ, գրողներու հետ հանդիպումն օրն էր: Կայացաւ այդ հանդիպումը: Հոն էին ծանօթ եւ անծանօթ գրողները՝ Գուրգէն Մահարին, Յովհաննէս Շիրազը, Համօ Սահեանը, Գէորգ Էմինը, Վահագն Դաւթեանը, Սերօ Խանդատեանը եւ բազում ուրիշներ: Կը բացակայէր Պարոյր Սեւակը: Այնպէս պատահած էր, որ կողքիս գտնուի Յովհաննէս Շիրազը: Մեր խումբէն բանաստեղծ Մ. Իշխան արտասանեց իր մէկ քերթուածը. «Ես Մասիսը Չտեսայ»: Տարագիր բանաստեղծի ապրումներն էին: Մասիսերգակ բանաստեղծ Յովհաննէս Շիրազը յառեց. Մասիսը շատ կրկնուած է:

Այդպէս ալ առանց Պարոյր Սեւակին հանդիպելու վերադարձայ:

Բայց բախտը վիճակուեցաւ, աւելի ուշ, 1969-ին: Յովհաննէս Թումանեանի ծննդեան 100-ամեակի մշակութային փառատօնին հրաւիրուած էի: Ծրագրուած միջոցառումները տեղի կ'ունենային Երեւանէն մինչեւ բանաստեղծին ծննդավայր գիւղը՝ Դսեղ: Այդ յայտագիրներէն դուրս գիս սպասող անակնկալը եղաւ Պարոյր Սեւակին հետ հանդիպումը Համօ Սահեանի տան մէջ: Համօ Սահեան անունը մօտս արձանագրուած այն անուններու ցանկին մէջ էր, որոնց կ'ուզէի հանդիպել: Մանաւանդ «Քարափներու Երգէն» ետք: Հեռաձայնով պայմանաւորուեցայ: Սիրով ընդունաւ զիս փափաքիս: Հոն էին Արամ Հայկազը, որ զբօսաշրջիկ որպէս եկած էր Հայաստան, ու Պարոյր Սեւակ: Պարոյրին գլուխը տաքցած էր: Առաւօտունէ ի վեր կը խմեն, քովընտի ըսած էր Մարիա Յակոբեանը, կինը Համօ Սահեանի, որ իր կարգին բանաստեղծ էր: Պէջրութէն ըլլալս իմանալով Արամ Հայկազ ակնարկեց, որ Պէջրութեւ երկրորդ Հայաստան մըն է: Հայկական իմաստով մենք Ամերիկա անապատի մէջ կ'ապրինք: Համօ Սահեանը իր քար լուրթեամբ գլուխով համեմատութիւնը յայտնեց: Պարոյրը, որուն տաք գլուխը գինք աւելի անկեղծ, աւելի համարձակ եւ աւելի բիրտ դարձուցած էր գեղումներ ունեցաւ: Ինչ կը վերաբերի պէջրութեան հայրութեան բարձր համարումով խօսեցաւ տրուած ազատութիւններու շնորհիւ հայկական ինքնուրու պահելու ծառայող կրթական-մշակութային ճիգի մասին: Կը համբուրեմ ըսաւ բոլոր այն հայ ուսուցիչներուն ձեռքերը, որոնք նուիրուած են հայ մանուկին մեր մեծաքանչը սիրցնելու եւ սորվեցնելու ջանքին: Անոնք են, որ ազգը կը պահեն: Բացայայտ էր Պէջրութեան արեւելու ցանկութիւնը: Խիստ որակումներ ըրաւ իշխանութիւններու հանդէպ, որոնց թոյլտուութեան կախում ունէր իր այցելելու փափաքին արտօնութիւնը: Արամ Հայկազ կանուխ եկած ըլլալուն մեկնեցաւ: Պարոյր Սեւակ իր համահայկական ոգիով եւ գրական արժէքները անկողմնապահ պահելու չափանիշով ինչն է հարց տուաւ գրողներու միութիւնը չի հրաւիրեր Արամ Հայկազը եւ անոր գիրքը չի հրատարակեր: Բացի հայկականութեանէ եւ մարդկայնութեանէ ուրիշ հոս չկայ անոր գրականութեան մէջ: Լաւ գաղափար ունէր սփիւռքահայ աւանդական կուսակցութիւններու քաղաքական կողմնոր-

րոշումներու մասին: Վեր կը դասէր հայոց հայրենիքը եւ անոր շուրջ միասնականութիւնը: Խիստ ու դաժան էր անոնց հանդէպ, որոնք այդ համախոհութիւնը կը խանգարէին ինչ-ինչ պատճառներով: Կը համակրէր Անգրանիկ Մառուկեանին եւ անոր «Նայիրի»-ին որդեգրած իրատես ուղղութեան «Սեւ ու ձերմակ Հայաստան»-ով: Սեւին սեւ, ձերմակին ձերմակ ըսելու խոհեմութեամբ: Իր կարծիքով միասնական սփիւռքը կրնար շարժել նաեւ Խորհրդային իշխանութիւնները, հայ հողերու ազատագրման եւ տիրացման գծով: Իմաստութիւն նկատեց յիսնամեակի առիթով հայրութեան միակամ կեցուածքը, որուն Երեւանն ալ միացաւ «մեր հողերը, մեր հողերը» պահանջատիրական ցոյցով: Տեղին էր, որ յիշէի իր Մարդարապատի նուիրուած երգէն. «Երբ ելք ու ճար չկայ, խենթերն են գտնում հնար»:

Տաղանդով ստեղծուած գործ էր «Անլուրի Զանգակատուն»-ը, բայց ինք չէր ուզեր, որ միայն անով ճանչցուի եւ ներկայացուի: «Մարդը ափին մէջ» քերթողագիրքին մէջ կը գտնէր ինքնզինք, որքան ալ ան թեր ու դէմ յայտնուած կարծիքներու եւ հրապարակային բուռն քննարկումներու առիթ ծառայած էր: Քէներ, ոխեր եւ նախանձներ արտայայտուած: «Եղիցի Լոյս»-ն ալ գրաքննութեան տակ էր: Աստուածաշունչն առած եմ խորագիրը ըսաւ: Այդ տարիներուն համար երեւոյթ էր: Հիմակուան պէս կը յիշեմ իր ըսածները. ո՞վ որ չէ կարգացած Աստուածաշունչը չենք կրնար ըսել, որ գրագէտ անձ է: Ով որ չէ սերտած «Երգ Երգոց»-ը գաղափար չունի կը նշանակէ բանաստեղծութեան սկզբնական մասին: Պարոյր Սեւակը լաւ գիտակ էր Աստուածաշունչին, որ աղբիւրը կը համարէր համաշխարհային գրականութեան բոլոր ժանրերուն եւ նիւթերուն:

Իր դժգոհութիւնը յայտնեց, բանաստեղծի պոռթկումով, «Սովետական Գրականութիւն» ամսագրի բովանդակութեան մասին, անբաւարար նկատելով անոր ժամանակակից հնչեղութիւնը: Համաշխարհային գրականութեան էջերը, ներառեալ ուսուցչականութիւնը, խեղճ ու աղքատ կը թուէր իրեն: Սահմանափակ է, ըսաւ. իմբագրիւն մտահորիզոնը: Այդ տարիներուն Ստ. Կուրտիկեանն էր իմբագրը, որուն հանդէպ համարում չունէր: Սոցիալապարտ Սոսկուա հրատարակուող համանունը ուսուցիչով անհամեմատօրէն, Պարոյր Սեւակի գնահատութեամբ, որակաւոր էր տարբեր ժողովուրդներու ժամանակակից գրականութեան հրատարակուող էջերով:

Ճանչցայ բանաստեղծ Պարոյր Սեւակը իր հարագատ դիմագիծով եւ բանաստեղծի տարբերով: Քանի մը տարի ետք, 1971-ին Հայաստանի Գրողներու Յունիսի սկիզբը կայանալիք Չ. համագումարին հրաւիրուած էի: Երուանդ Քաստանին լսած ըլլալով, դիմեց ինձի, որ Պարոյր Սեւակին խոստացած քանի մը գիրքերը յանձն առնեմ եւ անձամբ տամ: Գիրքերն էին. «Համաբարբառ»-ը, Գրիգոր Նարեկացիի աշխարհաբար թարգմանութիւնը եւ գրաբար Աստուածաշունչը: Սիրով ստանալուցի տեղեկանալով, որ անոնք ուղարկած են Գրիգոր Նարեկացիի մասին գրելիք ուսումնասիրութեան համար: Համագումարի երկրորդ օր-

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐԸ ԼԱՒ ԵՆ ԶՈՅԳԵՐՈՒՆ ՉԱՍԱՐ

Յարաբերութեանց գծով ընդհանուր պատրանքի գաղափար մը գոյություն ունի, ըստ որում, «խակական սիրոյ» հետ մենք գտած կ'ըլլանք մեր հոգիին ընկերը, մէկը՝ որ կը մտածէ եւ կը վարուի ճիշդ մեզի պէս, առանց վիճաբանութեան անհրաժեշտութիւնը ստեղծելու: Սակայն կրնա՞ք երեւակայել որքան ձանձրացուցիչ կ'ըլլայ այդ, եթէ նոյնիսկ պահ մը սեպենք թէ կարելի է որ այդ մէկը պատահի: Անձերուն միջեւ եղող տարբերութիւններն են, որ յարաբերութիւնները աւելի հետաքրքրական կը դարձնեն: Կարգ մը «մարտ»եր հական են, որպէսզի որպէս անհատ հասունանք եւ որպէս գոյգեր մեր ապագային համար աւելի կայուն հիմքեր կերտենք:

Իսկապէս կարեւոր հարցերու շուրջ վիճաբանիլը, ինչպէս օրինակի համար դրամական ծախսերը, կեանքի մէջ առաջնահերթութիւնները եւ երեխաներու դաստիարակութիւնը, մեզմէ իւրաքանչիւրին կ'արտօնէ ըսել իր մտածածը կամ ուզածը: Առողջ վիճաբանութիւն ունենալ կը նշանակէ երկխօսութիւնը առկայ պահել, որ կը նշանակէ, թէ մենք պատրաստ ենք փոխուելու: Մենք պէտք է պարբերաբար բանակցինք փոխ-զիջումներու շուրջ, երբեմն նոյնիսկ օրական դրութեամբ, որ կը նշանակէ, թէ մենք պէտք է իսկապէս խօսինք իրարու հետ:

Ընտանեկան նախադրեալ հենքը կրնայ ազդել յարաբերութեան մը հիւսուածքին ու մշակման վրայ: Մտածէ այն բոլոր կէտերուն մասին, ուր դաստիարակութիւնը ազդած է ակնկալութիւններու եւ վիճած ձեւի վրայ: Փարող եւ սեփականացնող էս, մանկութեան հանգրուանին ունեցած անապահովութիւններու պատճառով: Անհանգիստ կը զգա՞ս, երբ կին մը իր ամուսինէն աւելի կը շահի, որովհետեւ ընտանիքիդ մէջ հայրդ միակ եկամուտ ապահովող անձն էր:

Արդարեւ, շատ կարեւոր է, որ օրինակը կերպով խօսակցիք այն կեանքին մասին, զոր կ'ուզէք միասնաբար կերտել: Հարցերուն հանդէպ միեւնոյն դիտակէտը կամ մտահորիզոնը ունենալը չ'ենթադրէր, որ քու կողակիցդ քու ուզածներդ ուզէ:

Վիճաբանութիւնները առողջ կ'ըլլան եթէ ընդգրկեն հետեւեալները.

* Մտիկ ընել եւ միտքդ բաց պահել լսածներդ ընդունելու:

* Անհատականութիւնը սպաննելու կամ հարցի մը շուրջ բոլոր այպանումը իրար վրայ բեռցնելու փորձեր չկատարել:

* Ետ քաշուիլ կամ իւրաքանչիւրին ժամանակ տալ հանդարտելու, երբ հարցերը սաստկանան:

* Ընդունիլ որ ոչ ոք կը յաղթէ: Փորձեցէք հասկնալ իւրաքանչիւրին դժգոհութիւնը եւ նուազագոյնը մանր փոփոխութիւններ կատարեցէք:

Ինչպէ՞ս վիճաբանիլ դրամի հարցով.

Դրամը կուրի մեծ դուռ կը բանայ յարաբերութիւններուն մէջ, նոյնիսկ երբ նիւթական ինքնաբաւ վիճակի մէջ կ'ապրիք: Ընդհանրապէս կ'ենթադրուի, որ ամէնէն աւելի շահողը ինք կը հակակշռէ իւր շահական վիճակը եւ կ'որոշէ ծախսելու կերպը: Սակայն այս ենթադրութիւնը հարցեր կը ստեղծէ եւ զայրոյթ կը յառաջացնէ:

Ինչպէ՞ս վարուիլ դրամի հարցով:
Խօսեցէք ձեր ակնկալութիւններուն մասին, այն ծախսերուն մասին, զորս կ'ուզէք բաժնեկցիլ կամ բաժնուած ձգել: Միացեալ հաշիւ ունենալը կու տայ այն զգացումը, որ անձը իր ինքնավարութիւնը կորսնցուցած է: Զոյգերէն իւրաքանչիւրը պէտք է զգայ, թէ որոշ ազատութիւն ունի իր շահած դրամը ծախսելու ձեւերուն մէջ:

Ինքնավարութիւն պահել.
* Միացեալ հաշիւ ունեցէք ձեր ամսական ծախսերուն համար, բայց նաեւ անհատական հաշիւ մը ունեցէք:

* Եթէ ձեզմէ մէկը միւսէն աւելի կը շահի, ան կրնայ աւելի ներդրում ունենալ միացեալ

հաշիւին մէջ:
* Եթէ ձեզմէ մէկը չի շահիր, եկամուտ ապահովող անձը կրնայ համաձայնուած գումար մը փոխանցել միւսին անհատական հաշուոյն, որպէսզի վերջինս իր տարրական պէտքերը ապահովէ առանց յանցաւոր զգալու:

Բեռը կիսել.
Տնային ոլորտէն ներս իւրաքանչիւրը իր պարտականութիւնը կատարելու մասին քննարկումը շատ անհրաժեշտ է ընտանեկան գոհացուցիչ կեանք ունենալու համար: Սակայն պնակները լուալու կերպին կամ տնային մաքրութեան մասին կատարուած քննադատութիւնները ուժանիւթի կորուստ են, եւ հաւանաբար շատ աւելի բան կ'ըսեն մեր տնային մաքրութեան վերաբերեալ անիրատես ակնկալութիւններուն մասին քան երկ-

րորդ անձին անիրազեկութեան մասին:

Նստեցէք միասին եւ ցանկ մը պատրաստեցէք, թէ ձեզմէ իւրաքանչիւրը ի՞նչ կը կարծէ որ պէտք է կատարուի առօրեայ կամ շաբաթական դրութեամբ: Կարիքի անհրաժեշտութիւնները տարբեր պիտի ըլլան: Համաձայնեցէք որոշ գործեր առանձին կատարել, ինչպէս օրինակի համար պնակ լուալը կամ աղբ թափելը: Այսպիսով ժամանակ պիտի չվատնէք պզտիկ նիւթերու համար վիճաբանելու կամ իրար յանդիմանելու:

Բոլոր ծնողները պէտք է զիտնան.

Ընտանեկան կեանքը յառաջ կը բերէ լարուածութիւն, ծանրաբեռնուած աշխատանք եւ տարա-

Շաք.ը էջ 17

ARMENIAN INDEPENDENCE DAY
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՅ

Փառաւոր Օր
FESTIVAL

SUNDAY SEPTEMBER
16, 2012

VERDUGO PARK
GLENDALE
621 Cañada Blvd. Glendale, CA 91208
Starting at 11:00 am

Organized By
ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
NOR SEROUNT CULTURAL ASSOCIATION

ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ
ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԳՈՐԾԵՐ
ՓՈԲՐԵՐՈՒ ԽԱՂԵՐ
ՀԱՄԱԴԱՄ ՀԱՇԵՐ

Live Music
Dancing
Art Work Exhibition
Kids Games
Armenian Food

To reserve your booth
please call Nor Serount Cultural Association
Ձեր կրպակները ապահովելու համար
2եր կրպակները ապահովելու համար
Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան
(818) 391-7938

www.massispost.com

ՄԻՔԱՅԷԼ ՍԵՐԵԱՆ - ՊԱՆՂՈՒՄՏ

Շարունակում է 7-էն

Լորուժեամբ Պանդուխտին միջնորդութիւնը կը խնդրեն: Պանդուխտ կ'ըմբռնէ կացութիւնը եւ իր միջնորդութեամբ վճիռը կը բեկանուի: «Այս միջնորդութեամբ պատճառ դարձաւ որ սերտ կապ ստեղծուի շտապի պետ հնչակեան Պանդուխտի հետ, որ բոլորիս փոխադրեց քաղաքին կեդրոնը, գորանոցի մը մէջ տեղաւորեց եւ մեր պարենաւորումը հայթայթեց»,- կը գրէ Մ. Թորլաքեան (23):

Փետրուար 28-ին էրզրում կ'իջնայ: Ընդհանուր նահանջին, Պանդուխտ եւս կը նահանջէ դէպի Սարիղամիշ: Թրքական բանակին յաջորդ հարուածը կ'ուղղուի դէպի Սարիղամիշ: Պանդուխտ կը կազմակերպէ Սարիղամիշի նահանջը, որուն շնորհիւ, ի տարբերութիւն էրզրումի եւ Կարսի նահանջներուն, այդ կ'ըլլայ կազմակերպուած եւ Պանդուխտի շնորհիւ հնարաւոր կ'ըլլայ գաղթական բազմութիւնն ու ռուսական բանակին միջերկրները ապահով փոխադրել թիկունք:

Սարիղամիշէն յետոյ թրքական բանակները երեք ուղղութիւններով կը շարունակեն իրենց յառաջիարկը: Անդրանիկ, իր հանդէպ եղած չարախօսութիւններէն ազդուած, կապրի յուսահատական պահեր ու իր հաւատարիմ զինակիցներով կը հեռանայ ռազմաճակատէն: Պանդուխտ, իր կամաւորներով կը մնայ ռազմաճակատի տաք գիծին վրայ ու քայլ առ քայլ կը կազմակերպէ Շիրակի եւ Արարատեան դաշտի գիւղացութեան եւ հոն տեղակայուած արեւմտահայ գաղթականութեան ընդգրկման գործը: Սարիղամիշի թրքական բանակին դէմ: Այս մասին, Մոսկուայի ընկերային գիտութիւններու ակադեմիայի ակադեմիկոս Հենրիք Մելիքեան կը գրէ.- «Պատմական նիւթերի յայտնաբերումը, դրանց նորովի անկողմնակալ մեկնաբանումն ու գնահատումը մեզ հանգեցրել է այն հետեւութեան, որ 1918 թ. Մայիսին Շիրակն ընդհատուած Սոգիւթլու-Տաշղալ պաշտպանական գծի ստեղծումը, Սոգիւթլույում ու դրա շրջակայ լեռներում Սասունից, Մուշից, Արագածոտնի գիւղերում ապաստանած մի քանի տասնեակ հազար փախստականների ու տեղական բնակչութեան գոյապայքարի ոգին, գլխաւոր կազմակերպիչը Պանդուխտն էր՝ Միքայէլ Սերեանը (Ե.Ճ.- խորհրդահայ պատմագրութիւնը, Պանդուխտին որպէս ազգանուն, Սէրեանին գուգահեռ, թիւրիմացաբար գործածած է նաեւ Սերեան մականունը):» (24)

Սոգիւթլուի ինքնապաշտպանութիւնը կազմակերպելէն ետք, Պանդուխտ 200 հեծեակներով կը միանայ Սարիղամիշի մէջ թրքական բանակները դիմակայելու պատրաստուող հայկական ուժերուն: Պանդուխտ կը տեղակայուի Արագածի լանջին եւ Մայիս 27-ին, արագ ու անակնկալ յարձակում կը կատարէ թրքական բանակի թիկունքին: Չիմնի Ղու եւ Թուլքի Տէքէ (թիւ 440 բլուրներ) բարձունքներուն վրայ տեղակայուած թրքական բանակի հրամանատարութեան վրայ: Կը գերեվարէ թուրք հրամանատարներ եւ կը լռեցնէ հոն տեղակայուած թնդանօթները: Թրքական բանակը կը մատնուի խուճապի եւ կը դիմէ անկազմակերպ նահանջի: Հայկական բանակի կեդրոնական թեւը կ'օգտագործէ առիթը եւ կ'ամբարպնդէ յաղթանակը: Պանդուխտ եւս իր հերթին, կը համարէ իր ջոկատը՝

լեռները ապաստանած Շիրակի դաշտի գիւղացիներով, այդ կը հասցնէ 1000 կռուողի ու կը շարունակէ հալածել թրքական նահանջող բանակը: Հայկական բանակի պաշտօնաթերթ «Ռազմիկ» թերթը, յաղթանակին երկրորդ ամեակին առիթով կը գրէ. «Մեր թնդանօթները մեր շղթայի ետեւից ումբակոծում էին թուրքերին, Պանդուխտը իր 200 հոգի մշեցի ձիաւորներով աջից հարուածում էր օսմանցիներին, խլել էր նրանցից մի թնդանօթ եւ գերի էր վերցրել 4 օսմանցի սպայ: Սարիղամիշի մօտ գլխաւոր շղթան առանց մի գնդակ արձակելու եւ առանց մի գոհ տալու մօտեցաւ բլուրին, թուրքերը արապիած, փախան, թողնելով դիակներ եւ բազմաթիւ վիրաւորներ»:» (25)

Պանդուխտի նախաձեռնած գիւնուորական այս փայլուն գործողութիւնը կը նկատուի Սարիղամիշի միջնորդութեան յաղթանակը ապահովող ամենէն կարեւոր գործօնը, որուն մասին կ'անդրադառնան պատմաբաններ Յ. Թուրքեան (26), Ծ. Աղայեան (27), Ե.Սարգիսեան (28), Ս. Աֆանասեան (29), Հ. Աւետիսեան (30) եւ ուրիշներ:

Սարիղամիշի ճակատամարտէն եւ Պանդուխտի դաշնագիրէն ետք հայ-թրքական սահմանագիծը կ'ապրի յարաբերաբար խաղաղ շրջան մը: Գոյապայքարը կը տեղափոխուի Զանգեզուր-Ղարաբաղ լեռնաշխարհ՝ ուր կը գտնուէր գործող Առանձին Հարուածող Զօրամասով: Հոկտեմբերին, Պանդուխտ իր խումբով կը բարձրանայ Զանգեզուր ու կը միանայ Անդրանիկին: Այս վերամիացումը կը կատարուի այնպիսի պահու մը, երբ Անդրանիկի հոսանքները եւ փորձառու գիւնուորականներէն շատեր, տարբեր պատճառներով կը հեռանային անոր զօրամասէն: Պանդուխտի նման փորձառու եւ վստահելի ոչ ժի մը վերայայտնուիլը, նոր եռանդ եւ ոգի կուտայ Անդրանիկին եւ զինուորներուն: (31)

Պանդուխտ անմիջապէս կը նշանակուի Ղափանի Ազգային Խորհուրդի անդամ եւ Ղափան-Մեղրի շրջանի Առանձին Հարուածող Զօրամասի ստորաբաժանումներուն եւ տեղական ինքնապաշտպանական ջոկատներուն ընդհանուր հրամանատար:

Նոյեմբերի վերջաւորութեան Անդրանիկ կը շարժի դէպի Ղարաբաղ, իսկ Պանդուխտ կը նախաձեռնէ հարաւային Զանգեզուր թուրք-թաթարական վտանգաւոր որջերէն վտանգազերծելու արշաւը: Պանդուխտ, արագ յարձակողականներով, ոչ միայն կը յաջողի իր նպատակին մէջ, այլեւ՝ «տեղի ժողովուրդին, թէ գաղթականութեան եւ թէ եկած զինուորներին» կեցութեան համար կ'ապահովէ մեծաքանակ աւար: (32)

Երբ Անդրանիկ եւ Պանդուխտ Ղարաբաղի եւ Զանգեզուրի մէջ յաղթական մարտեր կը մղէին, Պաքու հաստատուած անգլիական բանակի ընդհանուր հրամանատար գործողութիւնները կը շարունակէին: Թոմասի պատուիրակները կու գան Անդրանիկի մօտ եւ կը համոզեն անոր դադարեցնել զինուորական գործողութիւնները: Անդրանիկ տեղի կու տայ ու կը վերադառնայ Գորիս: Պանդուխտ սակայն չ'ուզեր բաց թողնել առիթը եւ կը շարունակէ իր յաղթական յարձակումները: Անդրանիկ իրերայաջորդ քանի մը հրահանգներով կը պարտադրէ Պան-

դուխտին վերջ տալ ռազմական գործողութիւններուն: (33)

Պանդուխտ կը յօժարի: Անոր այլեւ Զանգեզուրի մէջ ընելիք բան մը չէր մնար: 1919 Փետրուարին, համախոհներու խումբով մը կը վերադառնայ Երեւան, ապա Սարիղամիշ:

1920-ին Պանդուխտ Սարիղամիշի մէջ թունաւորումի հետեւանքով կը մահանայ: Այս մասին, Պուլկարիոյ շրջանի հնչակեան օրկան «Պալքանեան Մամուլ»ը, «Պանդուխտի Ոճրագործները Կը Փնտուռին» վերնագրին տակ կը գրէ. «Տարաբախտ ընկ. Պանդուխտի ընկերները դատական իշխանութիւններուն դիմելով պահանջած են որ քննութիւն մը բացուի Պանդուխտը թունաւորող դաշնակցական տէրօրիտները երեւան հանելու համար եւ հետապնդում կատարուի ոճրագործներուն դէմ»:» (34) Հնչակեան այլ մամուլի օրկաններ եւս, որոնց շարքին «Երիտասարդ Հայաստան» (35) եւ «Նոր Սերունդ» (36) կը պնդեն թէ Պանդուխտի մահը սովորական թունաւորման մը հետեւանքով չէր, այլ ոճրագործի:

Շատ մը հայ գրողներ, որոնց շարքին Եղիշէ Չարենց (37), Խաչիկ Դաշտենց (38), Բագրատ Ուլուբաբեան (39), Յարութիւն Մկրտիչեան (40) ժամանակաշրջանը ներկայացնող իրենց վէպերուն մէջ, յարգանքով կ'անդրադառնան Պանդուխտի կերպարին:

ՄԱՆՈՒԹՎՈՐՈՒԹԻՒՆ

1. «Դրօշակ», 1904, Փետրուար, «Հեռագիրներ» (ուղղուած «Դրօշակ» ի խմբագրութեան):
2. «Մշակ», 1920, թիւ 6, Լագո, «Մ. Պանդուխտը». մասն «Եղիշէ Չարենցի Երկերի ժողովածու» թիւ 5, Երեւան, 1966, էջ 556:
3. Անդրանիկի Կենեան, «Հայա-ճակագիր Յուշեր 1914-1918», Պէյրութ, թերթ «Արարատ» օրաթերթի թիւ 43, 1964, էջ 39-40:
4. «Երիտասարդ Հայաստան», 1921, Օգոստոս 31:
5. «Երիտասարդ Հայաստան», 1952, Ապրիլ 4:
6. «Արարատ» 1951 Յունիս 11:
7. Արսէն Կիտուր, «Պատմութիւն Մի Հնչակեան Կուսակցութեան», Բ. հտ., Պէյրութ, 1963, էջ 33-34:
8. Նոյն, էջ 38:
9. Նոյն, էջ 50:
10. Նոյն, էջ 65:
11. Նոյն, էջ 67:
12. «Ազատամարտ», 1911, Յունիս 22/5 Յունիս:
13. «Կոհակ», 1911, Յունիս 3/16:
14. Ա. Կիտուր, «... համապատասխանաբար էջ 79, 81, 83:
15. ՀՊՍ, ֆ. 408, ց. 1, գ. 32, ք. 1-2: (Կրկնօրինակը հնչ. արխիւ): Այս փաստաթուղթին վրայ ձեռագիրով աւելցուած է հետեւեալ գրութիւնը: «Պանդուխտը 1916-ին Կովկաս գացող Ամերիկայի երիտասարդներուն առաջնորդը. Կովկաս հայկական վեցերորդ գնդին ղեկավար. ռուս բանակին մահանցէն յետոյ անյայտացաւ: Ներսէս»: Մտտ հաւանաբար ձեռագիրը կը պատկանի նոյնիման ներ-

սէս Փիլիկեանին:

16. «Երիտասարդ Հայաստան», 1918, Նոյեմբեր 13:
17. Տոբ. Եղիկ ձերեմեան, «Պանդուխտ», Պէյրութ, 1999, էջ 33-36:
18. Չեռագիրներուն քննադրանքը Հայաստանի Կեդրոնական Բանագրան. կրկնօրինակները՝ հնչ. արխիւ):
18. Գեորգի Ա. Կարոնեան, «Յուշամատեն Մեծ Եղեռնի» հրատ. «Զարթոնք», օրաթերթի, Պէյրութ, 1965, Լ. Թիւրքիւնեան, «Կարնոյ Անկումի Ողբերգութիւնը», էջ 814:
19. Ա. Ժամկոչեան, «Զօր. Անդրանիկ Կը Պատասխանէ Իր Հակառակորդներուն», Փարիզ, 1945, էջ 84-85:
20. Ա. Մարմարեան, «Զօր. Անդրանիկ Եւ Իր Պատերազմները», Կ. Պոլիս, 1920, էջ 307-308:
21. Մ. Աղայեան, «Հոկտեմբերը Եւ Հայ Ժողովուրդի Ազատագրական Պայքարը», Երեւան, 1982, էջ 95-96:
22. Ա. Մնացականեան Եւ Յ. Յակոբեան «Զօրավար Անդրանիկ» Ա. հտ., Մոսկուա, 1991, էջ 188-189:
23. Մ. Թորլաքեան, «Օրերուս Հետ», Բ. հտ., Թեհրան, 1982, էջ 393:
24. «1918 թ. Մայիսեան Գոյապայքարի Պատմութեան Նոր էջ (1918 թ. մայիսեան հերոսամարտի եւ Հայաստանի առաջին հանրապետութեան 85-ամեակի նուիրում գիտաժողովի նիւթեր)» Հ. Մելիքեան «1918 Թուականի Շիրակի Մայիսեան Գոյամարտը», Երեւան, 2005, էջ 59:
25. «Ռազմիկ», 1920, Մայիս 28:
26. Յ. Թուրքեան, «Սարիղամիշի Երիտասարդ Հայաստանը», Երեւան, 1969:
27. Մ. Աղայեան, «Հոկտեմբերը Եւ Հայ Ժողովուրդի Ազատագրական Պայքարը», Երեւան, 1982:
28. «Հայկական Հարց», Երեւան, 1996, էջ 406:
29. Ա. Սֆանասեան, "La Victoire De Sardarabad en Armenie 21-29 Mai 1918? Փարիզ, 1985:
30. Հ. Աւետիսեան, «Հայոց Ազգային Միասնութեան Յարգանակը», Երեւան, 1998:
31. Եղիշէ Քաջունի, «Անդրանիկի Եւ Հայկական Առանձին Հարուածող Զօրամասի Հետ», 1976, Նիւ Ճրքի, էջ 78 եւ 102-103:
32. ՀՊՍ. ֆ. 370, ց. 1, գ. 51, ք. 9-10:
33. Տոբ. Եղիկ ձերեմեան..., էջ 65-66:
34. «Պալքանեան Մամուլ», 1920, Դեկտեմբեր 19:
35. «Երիտասարդ Հայաստան», 1921, Մայիս 27:
36. Անդրանիկի Կենեան, «Սոց. Դեմ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը Եւ Կրկնօրինակ Ինքնավարութեան Աֆրը» 1919-1921», թերթ «Արարատ» ի, Պէյրութ, 1958, էջ 293:
37. Ե. Չարենց, «Երկիր Նայիրի», «Ե. Չարենց-Երկերի ժողովածու», հտ. 5, Երեւան, 1966:
38. Խ. Դաշտենց, «Ռանչպարներ Կանչը», Երեւան, 1984:
39. Բ. Ուլուբաբեան, «Սարիղամիշի Պայքարը», Պէյրութ, 1988:
40. Յ. Մկրտիչեան, «Անյայտ Զինուորի Յիշատակարանը», Երեւան, 1966:

Տ. ՄԵՍՐՈՊ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՆՉԱՆԵԱՆ

Շարունակում էք 13-էն

թէն»։ Կիրակի օր, կը գրէ Վարդապետը, 1917 դեկտեմբեր 9-ին, «400 տարուան թուրքի անարգ բռնատիրական լուծը այսօր թօթափեցաւ Սուրբ Քաղաքի վրայէն։ Այլևս թուրքերու փոխարէն ամենուրեք կ'երեւին անգլիական ազնիւ ազգին սպաներն ու գինուորները, որոնք ազատութիւն շնորհեցին Ս. Երկրին»։

Մեսրոպ Եպիսկոպոս Տեղապահ Ս. Աթոռին

Մեսրոպ Եպիսկոպոս Նշանեան պիտի ձեռնարկէր նաեւ ներքին վարչական գործերու երբ վաղաժամ կը վախճանէր Դուրեան Պատրիարք 1930 թուին, ինը տարի գահակալելէ ետք։ Իսկոյն Լուսաւորարապետը, ինք, կ'ընտրուէր Տեղապահ, կը կատարէր նոյն տարին Դուրեանէ մնացած ձեռնադրութիւնները, թիւով ինը վարդապետներու, որոնք դարձան մերօրեայ կանաւոր հոգեւորականները, եւ անհրաժեշտ աշխատանք կը տանէր յաջորդին՝ Եպիսկոպոս թեմի Առաջնորդին Տ. Թորգոմ Գուշակեան Պատրիարքի ընտրութեան եւ բարեյաջող գահակալութեան։ Սրբոց Յակոբեանց վանքը բարի եւ կարող ձեռքերու կը յանձնէր երբ պատրիարքական ասան կուտար Գուշակեան Պատրիարքին՝ տարի մը ետք՝ 1931-ին։

Այս անգամ աւելի լուրջ Միաբանական Կանոնադրութեան հարց մը կը ծագէր Թորգոմ Պատրիարքի ընտրութեան եւ մանաւանդ Բրիտանական պետական ճանաչումին եւ հաստատման խնդրով։ Հոս եւս Տեղապահ Մեսրոպ Եպիսկոպոս, վարչագէտ եւ փորձառու, կրցաւ կերպը գտնել նախ խօսելու եւ ապա վստահեցնելու պետական իշխանութիւնները Միաբանութեան հաւատարմութեան եւ ներքին գործունէութեան ի դէմս Անգլիոյ Թագաւորին։ Պատրիարքի ընտրութեանէն ետք կը ծագէր ընտրելին հաստատման պարագան, նախ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսէն, եւ ապա Բրիտանական իշխանութեան, բան մը որ պետութիւնը մերժեց։

Այնպէս որոշեցին իսկապէս ինչու Մայր Աթոռի միտքը՝ «ագգի բաղձանքներուն իրականացման հնարաւոր ուղի մը» գտնելու միտքով՝ աշխարհական տարրը միջամուխ ընելու միտքով։ Տեղապահը որ կրնար մերժել «հարամտութեամբ» իր անձին ընտրութիւնը յաջողցնել քան ուրիշի մը, բնական կերպով Լուսաւորարապետութեան Տեղապահի, եւ անկէ ալ Պատրիարքութեան բարձրանալով, մնաց իր հոգեւորականի բարձրութեան վրայ եւ սրտովին աշխատեցաւ, նոյնիսկ միաբան չեղող Թորգոմ Արքեպ. Գուշակեանի ընտրութիւնը յաջողցնել, ու ինք ետ մնալ։

Ինչպէս Դուրեան, նաեւ Գուշակեան նախ Ս. Աթոռի միաբան պիտի ընտրուէին պատրիարքի թեկնածու ըլլալէ առաջ։ Անմիջական Միաբանական Ժողովը պետութեան կողմէ մերժուածը ստիպուած եղաւ գեղջել, այսինքն նախադասելով Մայր Աթոռի ճանաչումն ու վաւերացումը, անոր կանոնադրային խմբագրութիւնը յաջորդ Պատրիարքին ձգելով։ Մայր Աթոռ չհասնեցաւ այդ կերպ լուծումին, հակառակեցաւ եւ բացատրութիւն պահանջեց, եւ սակայն տարբեր կերպ

չկար։ Դուրեան Պատրիարք չէր աւարտած միաբանական ներքին կանոնադրութեան վերջին եւ ընդունելի բնագիրը։ Եւ հոս կը կայանար թեոթիւնը երբ կը մտածես թէ այդքան կարեւոր կանոնադրային հարց մը մոռացութեան կը տրուէր ինը տարիներ շարունակ։ Կրկին բարդութիւն մը կը տիրէր եւ այս անգամ Տեղապահ Մեսրոպ Եպիսկոպոսին պարտք կ'իշխար անձամբ դիմելու Երուսաղէմի կառավարչին ու ներկայացնելու նոր մուծուած կանոնադրային յօդուածները որոնք պիտի վաւերացուէին պետութեան կողմէ ու ապա դրկուէին Մայր Աթոռ։ Բանակցութեանց ատեն Տեղապահի կողքին էր միշտ անգլիէնի տեղեակ Կիւրեղ Մ. Վարդապետ Իսրայէլեան որ թարգմանի պաշտօնը կը կատարէր։ Մեսրոպ Պատրիարքի վախճանումէն ետք Կիւրեղ Մ. Վրդ. Իսրայէլեան յաջորդեց որպէս Կիւրեղ Բ. Պատրիարք Երուսաղէմի։ Միաբանութիւնը Մեսրոպ Եպիսկոպոսին կը պարտի ներքին Կանոնադրութեան վերջին մշակումն ու պետական ճանաչումը, որուն ուժով ընտրուեցաւ ինք եւ իր յաջորդ պատրիարքները։ Դուրեանի չըրածը ինք յաջողեցաւ ընել։

Հարցը վերջնապէս լուծուեցաւ Թորգոմ Գուշակեան Պատրիարքի ձեռքով որով Երուսաղէմի յաջորդական ընտրութիւնները այլևս ենթակայ եղան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի վաւերացման։ Անուղղակիօրէն բարեղէպ եղաւ այս զանցառումը հանդէպ Մայր Աթոռի, այն իմաստով որ աշխարհական տարրը բոլորովին դուրս մնաց Երուսաղէմի ներքին գործերէն միանգամ ընդմիշտ, եւ մինչեւ այսօր Պատրիարքութիւնը իր ներքին կանոնադրութեամբ է որ կը կառավարէ ինքզինք։

Մեսրոպ Պատրիարք Նշանեան

Տեղապահ Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս արժանաւորապէս բարձրացաւ Պատրիարքական Գահ Սրբոց Յակոբեանց Առաքելական Աթոռոյ 1939-ին՝ յաջորդելով Թորգոմ Գուշակեան Պատրիարքին, որուն աշակերտները ինք ձեռնադրեց առաջին պատեհութեամբ, 6 կուսակրօն եւ մէկ ամուսնացեալ քահանաներ, որոնցմէ կրտսերագոյնը ստացաւ Թորգոմ անունը եւ ուղիղ յիմնամեակ մը ետք դարձաւ այժմու Սուրբ Աթոռոյ Թորգոմ Բ. Մանուկեան Պատրիարքը։ 1941-ին Մեսրոպ Պատրիարք ձեռնադրեց զոյգ մը արքեպիսկոպոս եւս։ Տագնապի տարիներ եղան իր պատրիարքական շրջանը, թէ՛ քաղաքական եւ թէ՛ միաբանական կեանքէն ներս։

Մեսրոպ Պատրիարք Նշանեան 1940 թուին Անթիլիաս հրաւիրուեցաւ ձեռնադրութեան եւ օծման նախագահելու Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Տ.Տ. Պետրոս Ա. Մարածեանին որ եղած էր իր դասընկերն ու օծակիցը՝ 1898 թուին Երուսաղէմի մէջ։ Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Պատրիարքութիւնը վարեց հինգ տարի ու վախճանեցաւ 1944 Յուլիս 26-ին, 72 տարիքին, ետին ձգելով հաւատարիմ, գիտուն, պատուաւոր, վարչագէտ եւ նուիրեալ հոգեւորականի վաստակ մը։ Ուղեղային կաթոնած երկու տարի զգեստած էր զինք եւ իր առողջութիւնը չէր վերագրած։ Երկու ամիս առաջ վախճանած էր նաեւ Կ. Պոլսոյ Մեսրոպ Նարոյեան Պատրիարքը, ու թափուր կը մնային մեր Նուիրապետական բոլոր Աթոռները։

«ՓՈՔՐ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ ԷԼ ԿԱՐԵԼԻ Է ՄԵԾ ՊԱՏԱՐԱԳ ԱՆԵԼ»

Շարունակում էք 14-էն

կավարժ, ք. Փարիզ, Ֆրանսա։ Արտաշէս Առաքելեանց՝ բեմադրիչ, բանաստեղծ, գեղանկարիչ, ք. Գիւմրի, ՀՀ։ Սաթենիկ Ռշտունի՝ բանաստեղծուհի, գեղանկարչուհի, ք. Վազենֆելդ, Գերմանիա։ Արմինէ Պետրոսեան՝ արձակագիր, ք. Երեւան, ՀՀ։ Ռիտա Գուլումճեան-Ղարիբեան, ուսուցիչ, ք. Պէյրութ, Լիբանան։ Վաչագան Ա. Մարգարեան՝ բանաստեղծ, արձակագիր, հրատարակիչ, ք. «Գրող ալիք» շաբաթաթերթի հիմնադիր-խմբագիր, ք. Երեւան, ՀՀ եւ բազում ուրիշներ...

Հոգեպարար, անկաշառ մաղթանքներին կ'ուզենայի աւելացնել եւս մէկը, որ քաղցի սոցիալական ցանցից 2012 թուի Յուլիսի 6-ին, «ՈՒնց ՈՒնի Յանէ ծածկանուամբ՝ «Երէկ Գարուշ Հարեանցի նոր գրքի մկրտութիւնն էր։ Ընթերցողի սեղանին է Հարեանցաշնչի «Առակաց բաժինը»՝ սրտանց շնորհաւորելով իմ բարեկամին ժամանակի նկատմամբ այս նոր յաղթանակի առթիւ, ցանկանում եմ նշել, որ Գարուշ Հարեանցը ժամանակակից այն եզակի գրողներից է, ովքեր չեն մոռանում իրենց առաքելութիւնն ու պարտականութիւնը սերունդների ճիշտ եւ հայեցի դաստիարակութեան գործում։ Նրա ստեղծագործութիւնների վերլուծութիւնները թողնում եմ գրականագէտներին ու քննադատներին, մարդկանց, որոնք գիտեն ինչպէս գրել, բայց իրենք չեն կարողանում։ Միայն ցանկանում եմ նշել, որ կիսելով ազգային ճակատագիրը, ինչպէս ինքն է խոստովանում 2007 թ.-ին սպազրուած իր Հարեանցաշնչի «Քառեակները» գրքում, «Պանդուխտ է նաեւ մտովի»։ Այս վերջին արտայայտութիւնը իրեն կարող է թոյլ տալ միայն այն գրողը, որը հոգով միշտ իր հեռաւոր Հայրենիքի հետ է։ Ուրախանում է նրա յաջողութիւններով եւ ցաւում նրա մատին փոքրիկ փուշ անգամ

մօտենալիս... Նորից անդրադառնալով «Առակաց բաժին» ցանկանում եմ աւարտել մի ուղերձ քառեակով՝

Առակ, կատակ կամ հումոր, մէկը թէ չհասկանայ, Ձաղկիր նրան բռնեցով, նետահարիւր անխնայ,

Քանզի լեզուն ու նրա արտաբերած բռներն են

Ձէնքերի գէնք մահացու։

Պէտք է ասել, որ ինչպէս իւրաքանչիւրի ելույթը, այնպէս էլ շնորհաւորող անունները լսելիս սրահն արձագանքում էր սրտաբուխ ծափողոցններով, ընթերցասէրի հպարտութեան գիտակցումով, գոհունակ պահուածքով։ Այդ էլ բաւական էր, որ գինեծօնը նոյնպէս անցնէր յիշարժան շնորհանդէսի ոգուն հարազատ... Քրիստոսի արիւն-գինին յաջորդաբար լեզուեց «ՊԱՊՆ ՈՒ ԹՈՒՆԵՐԸ» (գիրք առակաց) ժողովածուի ձերմակաթոյր էջերին... Այսպիսով մեր համայնքում քանակապէս ունեցանք եւս մէկ շնորհանդէս-գինեծօն, սակայն որակապէս եզակի, ինքնատիպ՝ բառի բոլորեքեան իմաստով, անկաշառ-սենեկային, բարձր եւ պարտաւորեցնող։ Վերջում Գ. Հարեանցն ընթերցեց «ԵՐԿՈՒ ՁԻ» իր անտիպ, նոր առակը, որը փոխաբերական առումով տիպիկ էր բնութագրում մեր շրջապատում «տիրող» գրական միջակութեանը, քանզի թեւաւոր, հրեղէն Պեզասի եւ ախոռ ապականող քստմնելի Յաբուի հարեւանային փոխարարութեան մասին էր։ Գրական երեք-ժամեայ երեկոն այնպէս անկատաւարտուեց, որ բոլորն անակնկալի եկած, կարծես չուզենալով «ժպտերէս հեռացան» իրենց հետ տանելով օրուայ վարպետ հեղինակի «Գիրք առակաց», Մեծարենցեան կամքի «Ինքնաքննադատութեան փորձ մը» ծաւալուն յօդուած-վերջաբան պարունակող, նորերս ճաշակով լոյս տեսած, բովանդակութեամբ եւ կազմով ներդաշնակօրէն գեղեցիկ հատորը։

բանականը խօսեցաւ երիտասարդ միաբան Եղիշէ Վրդ. Տէրտէրեան, բնաբան ընտրելով «Առոյգ էի եւ գեղեցիկ եւ արարեր զիս այր ցաւոց, բայց եղէ ես հաւատարիմ» խօսքը, ակնարկելով Մեսրոպ Պատրիարք Նշանեանի «պլպլացող կեանքի մոմին որով ան լուսաւորեց Ս. Յակոբեանց Աթոռը, որուն վրայ տրտում եւ ցուրտ շուքեր սկսեր էին շարժիլ, սակայն ինք եղաւ լոյսն ու շնորհքը, եւ հալեցաւ մոմի նման կայծ առ կայծ Ս. Աթոռի հնադարեան աշտանակին վերեւ»։

խորքը, ու թափուր կը մնային մեր Նուիրապետական բոլոր Աթոռները։

Բարձրաստիճան հոգեւորականներ հասան Երուսաղէմ Հանգուցեալ Պատրիարքի վերջին օծման եւ թաղման համար՝ Լուսաւորապետ Կիւրեղ Մ. Վրդ. Իսրայէլեանի գլխաւորութեամբ՝ Արտաւազդ Արք. Սիւրմէեան, Ռուբէն Արք. Մանասեան, Խաչ Արք. Աջապահեան, Մամբրէ Եպս. Սիրունեան։ Վերջին օծումը կատարեց Ռուբէն Արքեպիսկոպոս, իսկ դամ-

ԲԱՆՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ
Տէր եւ Տիկ. Ժագ եւ Արմինէ Գալանճեան բախտաւորուած են աղջիկ գաւակով եւ անուանած Տանիէլա։
Այս առթիւ մեր ջերմ շնորհաւորութիւններն ու առողջութեան եւ երջանիկ կեանքի բարեմաղթութիւնները նորածինին, անոր ծնողքին, մանաւորաբար մեծ հօր եւ մեծ մօր՝ Տէր եւ Տիկ. Վահէ եւ Մարօ Աջապահեանին ու համայն ընտանեկան պարագաներուն։

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱԸ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻ ԸԱՍԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
ՄԱՆՐԱՍԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝
ԸՆՈՒՋԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ՅՈՒՇԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐ ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿԵՆ

Շաբաթական 15-էն

ուան ընդմիջումին էր Պարոյր Սեւակ իր համակիրներու խումբով,- Լեւոն Հախվերտեան, Գրիգոր Քէչիչեան, Արիստակեսեան,- մօտեցաւ եւ հետաքրքրուեցաւ իրեն ղրկուած գիրքերով: Ե՞րբ կրնամ յանձնել քեզի հարցուցի: Հենց հիմա: Կ'երթանք «Արմենիա» պանդոկ, կը բարձրանանք սենեակդ, կը վերցնեմ գիրքերը: Ես կարգապահ անձ եմ Պարոյր ըսի, չեմ ուզեր հեռանալ համազումարէն: Մէկ անգամուհան համար անկարգիս հետեւէ: Թեւս անցաւ եւ իր խումբով ուղղուեցանք պանդոկ, որ նոյն մայր հրապարակի վրայ կը գտնուէր: Ճամբուն վրայ ոչ մէկ լուրջ խօսակցութիւն: Անեթթոսներ պատմեցին: Կը յիշեմ Պարոյրին, որ կը վերաբերէր հաստափոր վէպերու հեղինակ Հմայեակ Սիրասին: Կը պատմէր, որ իր վէպերուն պէս հաստափոր Սիրասը, ինչպէ՞ս նախորդ համազումարին գեկոյցներու ընթացքին քունի անցնելէ ետք յանկարծ կ'արթննայ եւ հարց կուտայ, որ յաջորդ համազումարը ե՞րբ տեղի պիտի ունենայ: Ծիծաղը անզուտակ էր: Անմիջապէս անոր հետեւեցաւ Պարոյրին սրամիտ արտայայտութիւնը, Հմայեակ Սիրաս իր վէպերը կ'ուռնացնէր, որ հոնորար աւելի գանձէ:-

Սենեակս բարձրանալով գիրքերը յանձնեցի այն գոհունակութեամբ, որ ուսէս պարտականութիւն մը թեթեւեցաւ: Կ'աճապարէի համազումարին հասնիլ, հրաւիրեալի կարգապահութիւնս պահելու սկզբունքով: Ի՞նչ ըսին համազումարը վերջ գտաւ: Չհամոզուելով հանդերձ, խումբէն չուզեցի բաժնուիլ: Պարոյր Սեւակին հետ աւելի երկար ըլլալու վայելքին համար: Իջանք «Արմենիա»ի ճաշարանը: Կուշտ ու կուռ կերանք, խմեցինք, հայաստանեան սեղաններու յատուկ բաժակաճառերով: Իմ բաժակաճառս կը վերաբերէր Պարոյր Սեւակի Գրիգոր Նարեկացիի մասին սկսած կամ ծրագրած մենագրութեան: Սրտագին յաջողութեան մաղթանքով, որ հայ գրականագիտական անդամատանը պիտի հարստանար սեւակեան վերլուծական միտքի նոր արտադրութեամբ: Այնպէս ինչպէս Սայաթ Նովայի պարագային, միտքս զարգացնելով ամբողջացուցած էր Լեւոն Հախվերտեանը: Արդարեւ, Սայաթ Նովայի թեկնածուականի պաշտպանութիւնը դոկտորականով գնահատուած էր նուաճում արձանագրելով սայաթնովայագիտութեան մէջ:-

Յունիսի կէսերուն վերադարձայ: Անմիջապէս ձեռնարկեցի ամսավերջի հանդէսներու կազմակերպչական աշխատանքին: Այդ միջոցին, Յունիս 17-ին, ինքնաշարժի արկածով մահացած մեծ բանաստեղծին մահուան գոյժը հասաւ: Գոյժը շարժեցնող էր եւ ցնցող: Դեռ շաբաթ մը հազիւ անցած էր միասին եւ սեղանակից եղած էինք: «Արարատ»էն հեռաձայն մը ստացայ: Յարութիւն Կուժումիին պատուէրը կը փոխանցէր: Որպէս Պարոյր Սեւակին հետ վերջին հանդի-

պողներէն մէկը, թարմ տպաւորութիւններս թելադրեր էր որ տամ «Արարատ»ին: Յարութիւն Կուժումիին թելադրութիւնը անբեկանելի էր: Սակայն հանդէսներու տաղտուկները թոյլ չէին տար, որ անմիջապէս գործադրեմ: Բայց շաբաթ մը չէր անցած խղճի գրական պարտքս կատարեցի: «Արարատ»ի ներքին էջերը նուիրեցի նորոգ հանգուցեալ Պարոյր Սեւակին, իմ բազրական սիւնակի խորհրդածութիւններով: Չմտայ արկածին խորհրդաւորութեան շուրջ շրջան ընող գրոյցներուն եւ յայտնուած կասկածամտութիւններուն մէջ գրաւոր կամ բանաւոր արտայայտութիւններով:

Մահուան քառասունքը կազմակերպեց Ս. Նշան մայր եկեղեցու մէջ սեւակապաշտ, ասմունքող Յակոբ Կիւրոյեանը, որ նաեւ «Անլուրի Զանգակատան» ասմունքի երեկոյ նուիրուած էր: Քառասունքի օրունան գուգադիպած էր Սիմոն Սիմոնեանի «Սեւան» հրատարակչատան խիզախ նախաձեռնութեամբ «Եղիցի Լոյս»ին գրաքննութեան փրկուած օրինակին հիման վրայ հրատարակութիւնը: Բաւական մեծ քանակութեամբ սպառում ունեցաւ:

Տարեկիցը կը մօտենար: Ծարժման անցած էր Յակոբ Կիւրոյեանը: Մտադրած էր գաղութի չորս մշակութային միութիւններով Համագրային, Թէքէեան, Նոր Սերունդ եւ Գրական Շրջանակ կազմակերպել ձեռնարկ մը: Միութիւնները իրենց հաւանութիւնը տուած էին: Համագրայինէն Եղուարդ Բատոյեան, Գրական Շրջանակէն Գառնիկ Աղաբաբեան, Նոր Սերունդէն Պէպօ Սիմոնեան, Թէքէեանէն Յովհաննէս Թապալեան: Մէկտեղուեցան Յակոբ Կիւրոյեանի գործատեղիի գրասենեակը եւ քանի մը խորհրդակցական հանդիպումներ ունեցան: Ինչո՞ւ յանկարծ կանգ առին մինչեւ օրս ալ չունիմ բացատրութիւնը:

Չախողեցաւ Համագրային մտածողութեան եւ ապրումներու տէր մեծանուն բանաստեղծին նուիրուելիք ձեռնարկը: Լաւ ընդունելութիւն գտնելով մէկէ աւելի հրատարակութիւններու արժանացաւ «Շիրակ» հրատարակչատան Պարոյր Սեւակի հատընտիրը Պէպօ Սիմոնեանի իմբազրութեամբ եւ վերլուծական յառաջաբանով: Հատընտիրը կազմուած էր «Նորից Քեզ Հետ», «Մարդը Ափին Մէջ», «Եղիցի Լոյս» քերթողագիրքերէն եւ մամուլի մէջ ցրուած քերթուածներէն: Հայրենի եւ Սփիւռքահայ գրողներէ վկայութիւններու հետ համադրուած էր Պարոյր Սեւակի գրականութեան շուրջ մատենագիտական տուեալները: Հատընտիրը կենդանի դարձնողը արուեստագէտ լուսանկարիչ Վարուժան Սէթեանի լուսանկարներն էին:

Անհեթեթ արկածով աշխարհէն մեկնած Պարոյր Սեւակը, եթէ ապրէր մինչեւ օրս, խոր ալեւոյթին հասած կ'ըլլար նոր կուտակումներով- բայց ան կ'ապրի իր յուշերով, իր ստեղծագործութիւններով, իր գրական եւ գրականագիտական վաստակով՝ որպէս իր իսկ բնորոշումով անլուրի գանգակատունը արդի հայ բանաստեղծութեան:

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐԸ ԼԱՒ ԵՆ ԶՈՅԳԵՐՈՒՄ ՅԱՍԱՐ

Շաբաթական 16-էն

կարծիք ըլլալու յաւելեալ առիթներ՝ գանազան նիւթերու եւ ի մասնաւորի երեխաներու դաստիարակութեան հարցին շուրջ: Այս վիճակը կրնայ սպառիչ ըլլալ, բայց բանակցութիւնները կը հիմնաւորեն միասնաբար աւելի լաւ ապագայ ունենալու:

* Իշխանութեան հաւասարակշռութիւնը երբեմն չի կրնար համահաւասար ըլլալ: Հարցը հոն է, որ մենք կը խօսինք աւելի արդար դարձնելու ձեւերուն մասին, որպէսզի ոչ ոք վրդովի:

* Ձեւանմոյշ գոյութիւն չունի ընտանեկան արդիական կեանքին վերաբերեալ. մենք ենք առաջին նախաձեռնողները հարցին, որ կը պահանջէ իմբային աշխատանք եւ լաւ հաղորդակցութիւն:

* Կիներ պէտք չունին ամէն ինչ օրինաւոր կերպով կատարելու, որպէսզի «լաւ» մայրեր դառնան:

* Մի ահնկալեր, որ հայրերը փոխանորդ դառնան մայրերուն, բոլոր պարտականութիւնները ստանձնելով եւ կատարելով ճիշդ քու կատարած ձեւով: Հայրեր հարցերը իրենց ձեւով կը կատարեն եւ երեխաները կը սորվին այդ տարբերութենէն:

* * *
Ոչ մէկ երկու անձեր կրնան միեւնոյնը ըլլալ: Մենք կրնանք փոխուիլ եւ աւելի տաշուած անձեր դառնալ այդ տարբերութիւններուն պատճառով: Որպէսզի յարաբերութիւն մը բարգաւաճի եւ ծաղկի, մենք պէտք է ըլլանք երկու տարբեր անձեր, որոնք միացած են ու միասին կ'ապրին: «Ամուսնութիւնը կը սորվեցնէ դուն քեզի ուրիշին կօշիկին մէջ դնել, եւ տարիներու ընթացքին այդ հարցը կը դիւրանայ, հետեւաբար, ամուսնական կեանքը աւելի դիւրացնելով», այսպէս կը նկարագրեն ու կ'արտայայտուին շատեր:

ԱՐՏԱՍԱՆՄԱՆԻ ԼԻԲԱՆԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ստորեւ կը հրատարակենք Լոս Անձելոսի Լիբանանի աւագ հիւպատոս ձոնի Իպրահիմի հետեւեալ շրջաբերականը, Լիբանանի յառաջիկայ Երեսփոխանական ընտրութեանց վերաբերեալ:

2013 թուականին Լիբանանի մէջ կայանալիք Երեսփոխանական ընտրութեանց որպէս նախապատրաստութիւն Լոս Անձելոսի Լիբանանի աւագ հիւպատոսութիւնը՝ այս շրջանի բոլոր լիբանանցիներուն կը յիշեցնէ որ իրենց անունները պէտք է արձանագրել տան 2013 թուականի երեսփոխանական ընտրութիւններու ընտրացուցակին մէջ: Այս մէկը պէտք է կատարուի Դեկտեմբեր 31, 2012-էն առաջ, անձամբ ներկայանալով հիւպատոսարանի գրասենեակը ստորագրութեան համար եւ կամ թղթատարով առաքել ամերիկեան նոտարի մօտ ստորագրելէ ետք, որուն պէտք է ընկերակցի անցագրի կամ անձնաթուղթի պատճէնը: Յաւելեալ տեղեկութեանց համար կարելի է կապ հաստատել էլեկտրոնային հասցէով www.lebanonconsulatela.org կամ հեռաձայնել ընդհանուր հիւպատոսութեան գրասենեակը հետեւեալ հեռախօսահամարին 213-243-0999:

«ՔԱԶ ՆԱԶԱՐ»
ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ՇՕ
Ամէն Կիրակի երեկոյեան
Ժամը 10:00–ից 12:30

Կլէմտէյլի 380-րդ կայանից

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք հայերէն գիրքեր, եւ կը ցանկաք գանոնք նուիրել Կայծ Երիտասարդական Սիւրբեան գրադարանին՝ հաճեցէ կապ պահել մեզի հետ:

G.Y.O. 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէ՛ք «Մասիս» Շաբաթաթերթին

T: (626) 797-7680
F: (626) 797-6863

REQUEST FOR PROPOSALS (RFP) NO. 7564 JANITORIAL SERVICES

The Housing Authority of the City of Los Angeles invites vendors to submit bids for Janitorial Services at five Housing Authority sites: 2600 Wilshire Blvd., Los Angeles, CA, 515 Columbia, Los Angeles, CA, 19600 Hamilton Ave., Torrance, CA, 19610 Hamilton Ave., Torrance, CA, and 6946 Van Nuys Blvd., Van Nuys, CA. Copies of the IFB may be downloaded from the internet at www.hacla.org/ps. Bids will be accepted at 2600 Wilshire Blvd., 4th floor, Los Angeles, CA 90057, until 2:00 p.m. (local time), August 24, 2012.

7/26, 8/9/12
CNS-2348131#
MASSIS WEEKLY

ՅԱԲԱԳՏԱԿԱՆ

ՆԱԶԱՐԻԹ ՏԷՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով ՀՄՄ-ի վարչութիւնն ու վեթերաններու Մարմինը իրենց խորագրաց վշտակցութիւնները կը յայտնեն նախկին ֆուտպոլիստ ընկերոջ ընտանեկան պարագաներուն եւ համայն հարազատներուն:

Under the auspices of
AGBU Central Board of Directors

2012

AGBU-AYA | ՀԲԸԱ-ՀԵԸ
LOS ANGELES WORLD GAMES

OPENING CEREMONY

Բացման Հանդիսություն

Sunday July 29th, 2012 6:00 PM

Pasadena Community College Robinson Stadium
1570 E. Colorado Blvd. Pasadena, CA 91106

FREE ADMISSION Մուտքը Ազատ

Hovhannes
Shahbazyan

David Foster
&
Friends

Հովանավորությամբ՝
Ն. Բ. Ը. Մ.-ի Կերոնական Վարչության

2012

AGBU-AYA | ՀԲԸԱ-ՀԵԸ
LOS ANGELES WORLD GAMES

VICTORY BALL

Յաղթանակի Պարահանդես

Saturday August 4th, 2012 6:00 PM

Universal Studios Backlot
NEW YORK STREET

Contact (626) 808-6662 Donation \$150

Master of Ceremony
KEY ORKIAN

Joseph
Krikorian

Armenchik

&
DJ JERRY

GOLD SPONSORS

Sarkis & Margaret
Vartzbedian Family

SILVER SPONSORS

OFFICIAL SPONSORS

